

PLAN ROZWOJU LOKALNEGO MIASTA I GMINY WRZEŚNIA NA LATA 2004-2006

LISTOPAD 2004

SPIS TREŚCI

Wstęp.....	3
I Obszar i czas realizacji Planu Rozwoju Lokalnego.....	5
II. Aktualna sytuacja społeczno-gospodarcza na obszarze objętym wdrażaniem planu.....	6
II. 1. Położenie, powierzchnia, ludność.....	6
II. 2. Środowisko przyrodnicze.....	14
II. 3. Turystyka.....	27
II. 4. Zagospodarowanie przestrzenne.....	31
II. 5. Gospodarka.....	42
II. 6. Sfera społeczna.....	43
II. 6. 1. Identyfikacja problemów.....	81
III. Zadania polegające na poprawie sytuacji na danym obszarze.....	82
IV. Realizacja zadań i projektów.....	88
V. Powiązanie projektów z innymi działaniami realizowanymi na terenie gminy, powiatu, województwa.....	100
VI. Oczekiwane wskaźniki po realizacji Planu Rozwoju Lokalnego Miasta i Gminy Września.....	105
VII. Plan finansowy na lata 2004-2006 i na następne planowane lata	107
VIII. System wdrażania.....	110
IX. Sposoby monitorowania, oceny i komunikacji społecznej.....	111
Załącznik 1.....	114
Spis tabel.....	118
Spis wykresów.....	120

WSTĘP

Plan Rozwoju Lokalnego jest jednym z dokumentów wymaganych do ubiegania się o dofinansowanie projektów z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej. Taki wymóg nakłada Zintegrowany Program Operacyjny Rozwoju Regionalnego 2004-2006. Zintegrowany Program Operacyjny Rozwoju Regionalnego (ZPORR) – jest jednym z siedmiu programów operacyjnych, które posłużą do realizacji Narodowego Planu Rozwoju (NPR) /Podstaw Wsparcia Wspólnoty na lata 2004-2006 (NPR/CSF). Program ten rozwija cele NPR określając priorytety, kierunki i wysokość środków przeznaczonych na realizację polityki regionalnej państwa, które będą uruchamiane z udziałem funduszy strukturalnych w pierwszym okresie członkostwa Polski w Unii Europejskiej.

Zadania ujęte w Planie Rozwoju Lokalnego Miasta i Gminy Września są zgodne ze ZPORR a także ze Strategią Rozwoju Województwa Wielkopolskiego i Strategią Rozwoju Miasta i Gminy Września.

W Uzupełnieniu ZPORR jest wskazana przykładowa struktura Planu Rozwoju Lokalnego, na podstawie której powstało niniejsze opracowanie. Obejmuje ona następujące elementy:

1. Określenie obszaru i czasu realizacji Planu Rozwoju Lokalnego.
2. Aktualna sytuacja społeczno-gospodarcza na obszarze objętym wdrażaniem planu.
3. Opracowanie listy zadań polegających na poprawie sytuacji na danym obszarze wraz z określeniem hierarchii ich ważności.
4. Planowane projekty i zadania inwestycyjne w okresie 2004-2006 a także planowane projekty i zadania inwestycyjne w następnych latach – projekty długoterminowe.
5. Powiązanie projektów z innymi działaniami realizowanymi na terenie gminy, powiatu, województwa.
6. Oczekiwane wskaźniki osiągnięć Planu Rozwoju Lokalnego.
7. Plan finansowy na lata 2004 – 2006 (obligatoryjnie) i na następne planowane lata (fakultatywnie)
8. Zaproponowanie i opisanie systemu wdrażania PRL.
9. Sposoby monitorowania, oceny i komunikacji społecznej:
 - a) System monitorowania planu rozwoju lokalnego,
 - b) Sposoby oceny planu rozwoju lokalnego,
 - c) Sposoby inicjowania współpracy pomiędzy sektorem publicznym, prywatnym i organizacjami pozarządowymi
 - d) *Public Relations* Planu Rozwoju Lokalnego

Plan Rozwoju Lokalnego przedstawia sytuację społeczno-ekonomiczną gminy, formułuje cele i opisuje strategie, zmierzające do osiągnięcia rozwoju społecznego. Plan szacuje również spodziewane efekty planowanych przedsięwzięć i wpływ na przebieg procesów rozwojowych, a także wskazuje kierunki zaangażowania środków z funduszy strukturalnych i środków własnych gminy.

Plan Rozwoju Lokalnego Miasta i Gminy Września będzie służył jako punkt odniesienia do działań rozwojowych, podejmowanych ze środków własnych gminy, jak również pozwoli określić wysokość pomocy finansowej z funduszy unijnych.

Informacje zebrane i przeanalizowane w niniejszym dokumencie pochodzą z wielu źródeł i są wynikiem prac szerokiego grona osób, reprezentujących wszystkie instytucje samorządowe, jak również cały szereg podmiotów zaangażowanych w różne dziedziny życia gminy. Opracowanie Planu poprzedzone zostało również szerokimi konsultacjami społecznymi.

I. OBSZAR I CZAS REALIZACJI PLANU ROZWOJU LOKALNEGO

Plan Rozwoju Lokalnego opracowany został dla Miasta i Gminy Września, położonej w województwie wielkopolskim, w powiecie wrzesińskim.

Plan został opracowany w związku z ubieganiem się przez gminę o dofinansowanie z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej na lata 2004-2006. W kolejnych latach Plan będzie aktualizowany zgodnie z przyjętą przez Radę Miejską procedurą, o której mowa w rozdziale 8 i 9, tak aby można było ubiegać się o dofinansowanie inwestycji w kolejnej perspektywie finansowej Unii Europejskiej (lata 2007-2013).

Opracowany dokument jest wymagany przy składaniu wniosków w ramach Priorytetu 3 Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego.

II. AKTUALNA SYTUACJA SPOŁECZNO-GOSPODARCZA NA OBSZARZE OBJĘTYM WDRAŻANIEM PLANU

II.1 Położenie, powierzchnia, ludność

Położenie

Września (powiat wrzesiński, województwo wielkopolskie) leży 46 km od Poznania, na skrzyżowaniu głównych szlaków komunikacyjnych ze wschodu na zachód (przy nowo wybudowanym odcinku autostrady A-2) i z północy na południe (drogi krajowe w kierunku Gdańska, Bydgoszczy, Wrocławia). Posiada pierwszy za Poznaniem węzeł autostradowy – "Września". Dodatkowym atutem Wrześni jest jej położenie przy jednym z ważniejszych węzłów kolejowych w Polsce (Berlin-Moskwa i Gdańsk-Wrocław).

Gmina graniczy:

- od zachodu z gminami Nekla i Dominowo
- od północy z gminami Czarniejewo, Niechanowo, Witkowo i Strzałkowo
- od wschodu z gminami Witkowo i Strzałkowo
- od południa z gminami Kołaczkowo i Miłosław

Sieć osadniczą gminy tworzy miasto Września, które położone jest w środkowej części gminy oraz 33 wsie sołeckie. Miasto Września jest siedzibą władz powiatu.

Powierzchnia

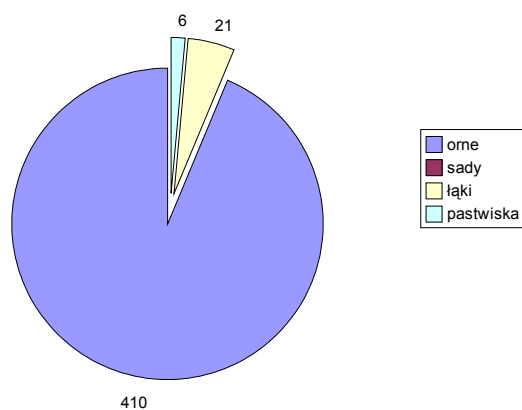
Powierzchnia miasta i gminy wynosi 221,84 km², z tego na miasto przypadają 12,73 km², a na obszar wiejski – 209,11 km².

Wykres 1. Zestawienie gruntów według użytkowania.

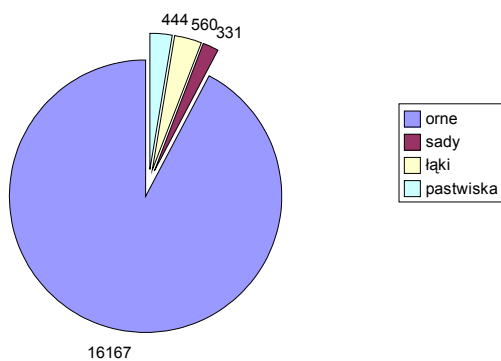
Wykres 2. Grunty użytkowane rolniczo – miasto.

Grunty użytkowane rolniczo - miasto

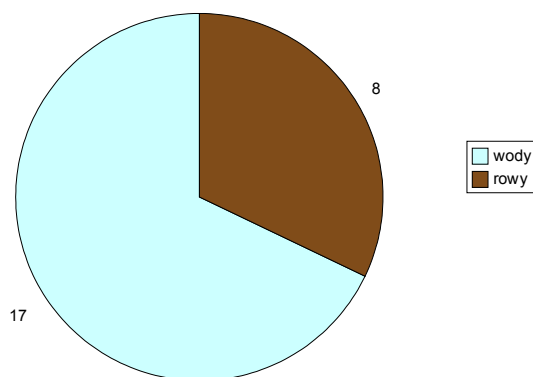
Wykres 3. Grunty użytkowane rolniczo – wieś.

Grunty użytkowane rolniczo - wieś

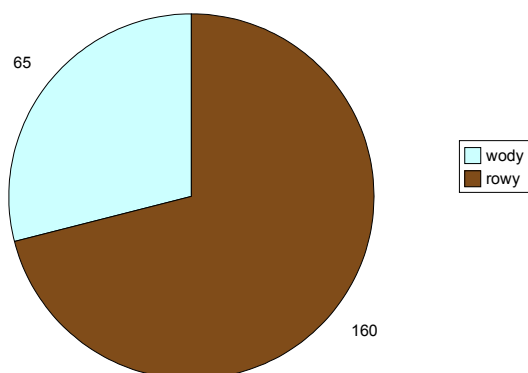
Wykres 4. Grunty pod wodami i rowami – miasto

Grunty pod wodami i rowami - miasto

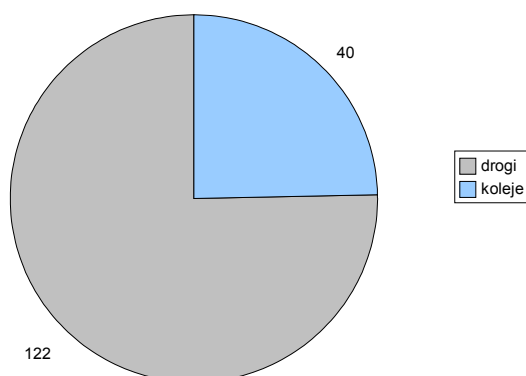
Wykres 5. Grunty pod wodami i rowami – wieś

Grunty pod wodami i rowami - wieś

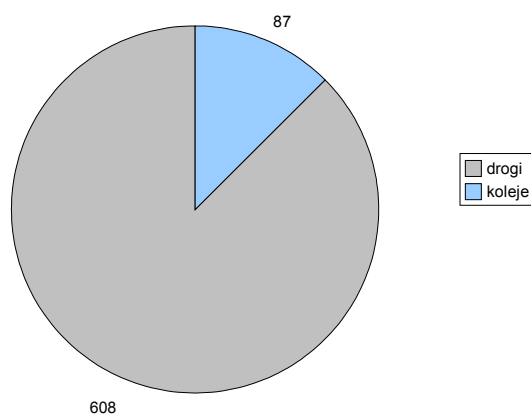
Wykres 6. Tereny komunikacyjne – miasto.

Tereny komunikacyjne - miasto

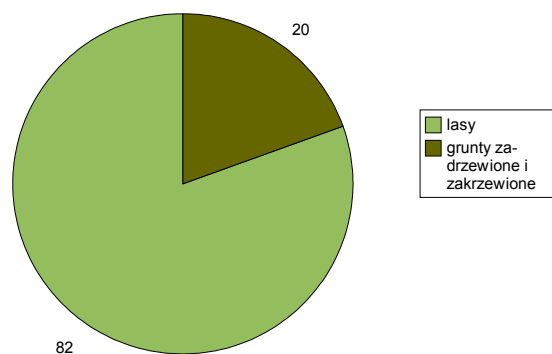
Wykres 7. Tereny komunikacyjne – wieś.

Tereny komunikacyjne - wieś

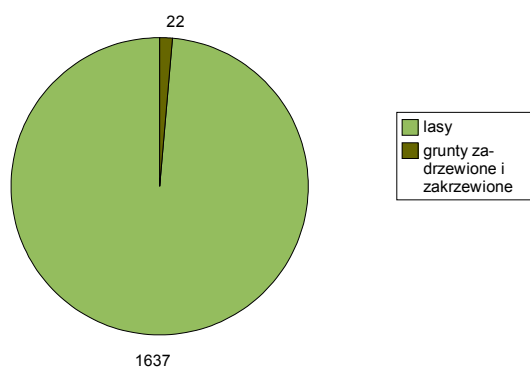
Wykres 8. Grunty pod lasami – miasto.

Grunty pod lasami - miasto

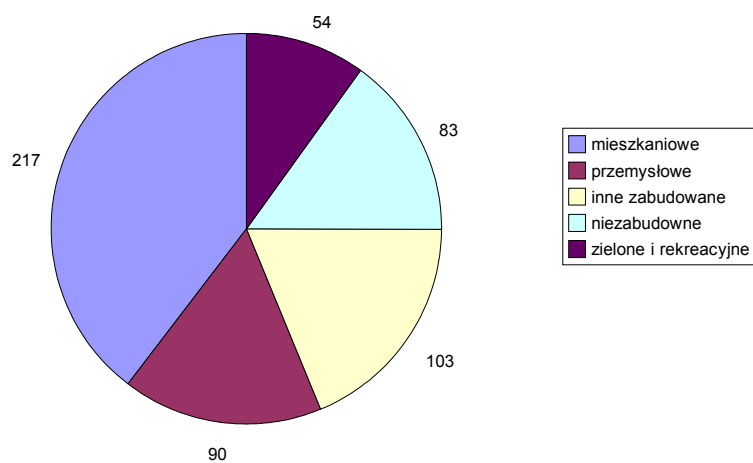
Wykres 9. Grunty pod lasami – wieś.

Grunty pod lasami - wieś

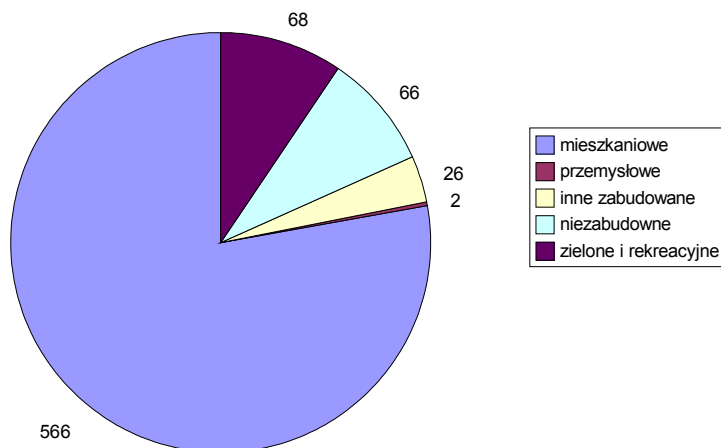
Wykres 10. Tereny zurbanizowane i rekreacyjne – miasto.

Tereny zurbanizowane i rekreacyjne - miasto

Wykres 11. Tereny zurbanizowane i rekreacyjne – wieś.

Tereny zurbanizowane i rekreacyjne - wieś

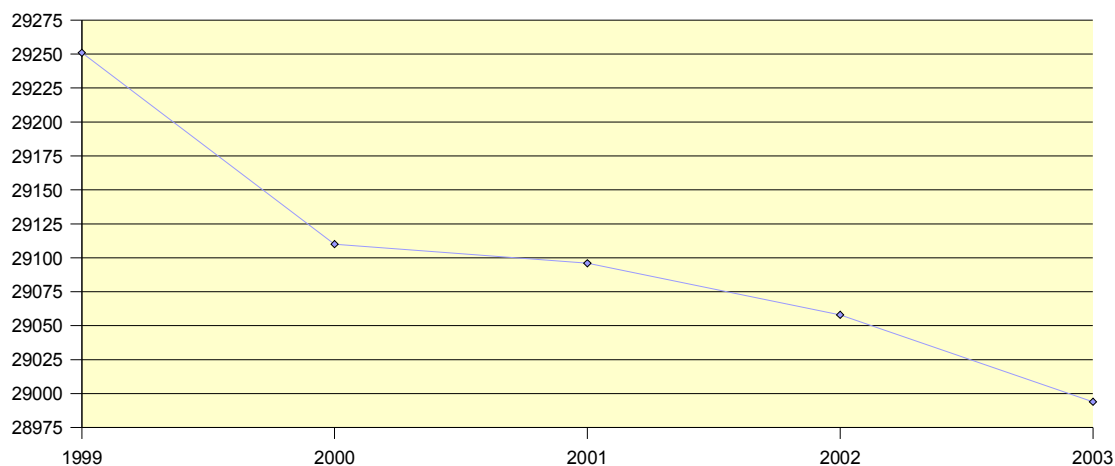

Ludność

Według stanu na dzień 31 grudnia 2003, w gminie mieszkało 43 990 mieszkańców, z czego 28 994 w mieście i 14 996 na terenach wiejskich. Kobiety stanowiły 51,46% ludności. Na przestrzeni kilku ostatnich lat zaobserwować można pewne wahania liczby ludności zamieszkującej teren gminy. Tendencja spadkowa utrzymuje się w mieście, natomiast na obszarach wiejskich zauważalny jest wzrost od 2000.

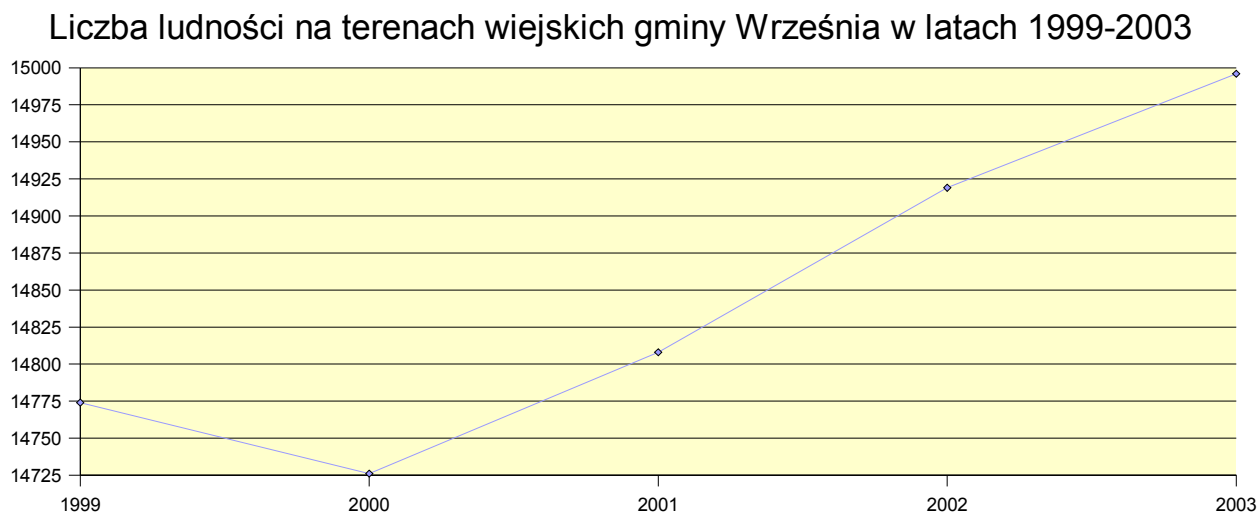
Wykres 12. Liczba ludności w mieście Września w latach 1999-2003

Liczba ludności w mieście Września w latach 1999-2003

Źródło: Dane Urzędu Miasta i Gminy we Wrześni

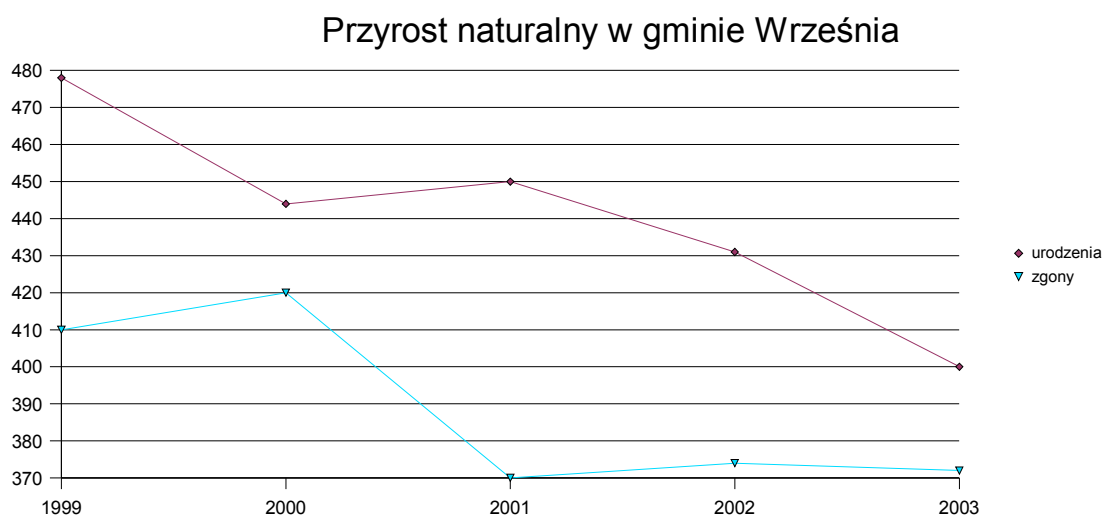
Wykres 13. Liczba ludności na terenach wiejskich gminy Września w latach 1999-2003

Źródło: Dane Urzędu Miasta i Gminy we Wrześni

W latach 1999-2003 współczynnik przyrostu naturalnego był dodatni, ale z tendencją spadkową od 2002. Ciągłe jednak pozostaje wyższy niż średnia krajowa, która od kilku lat oscyluje w granicach zera. Szczegółowe informacje na ten temat przedstawiono na wykresie 14.

Wykres 14. Przyrost naturalny w gminie Września

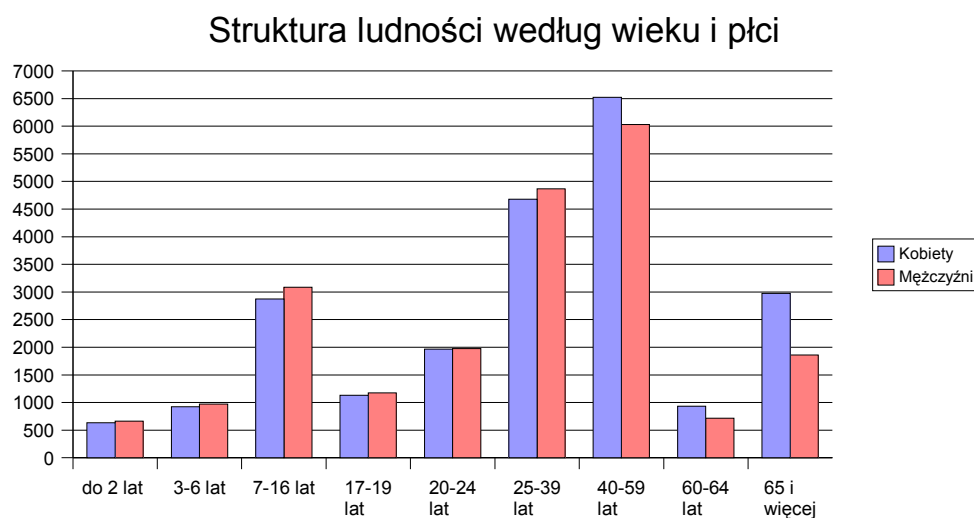
Źródło: Dane Urzędu Miasta i Gminy we Wrześni

Społeczeństwo gminy jest stosunkowo młode – prawie 22% ludności jest w wieku 25-39 lat. Zmiana proporcji między różnymi grupami wiekowymi znacząco wpływa na rynek pracy, bowiem decyduje o liczbie ludności w wieku produkcyjnym. Wejście na rynek pracy kolejnych roczników „wyżu demograficznego” (osoby urodzone na początku lat 80-tych XX wieku), przy tendencjach wzrostowych w gospodarce – zwiększa potencjał siły roboczej, a z drugiej strony, przy spadku aktywności gospodarczej, może spowodować wzrost bezrobocia. Informacje na temat zróżnicowania wiekowego ludności zamieszczono w tabeli 1.

Tabela 1. Struktura ludności według grup wiekowych i płci w 2003.

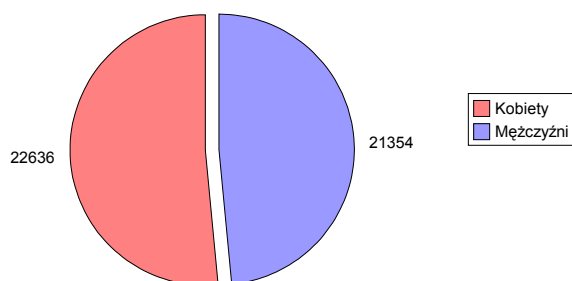
Grupy wiekowe	Ogółem		Kobiety	Mężczyźni
1. RAZEM	43990	100,0%	22636	21354
2. 0-2 lat	1300	3,0%	634	666
3. 3-6 lat	1899	4,3%	926	973
4. 7-16 lat	5958	13,5%	2873	3085
5. 17-19 lat	2304	5,2%	1130	1174
6. 20-24 lat	3943	9,0%	1965	1978
7. 25-39 lat	9550	21,7%	4681	4869
8. 40-59 lat	12550	28,5%	6521	6029
9. 60-64 lat	1650	3,8%	932	718
10. 65 i więcej	4836	11,0%	2974	1862

Wykres 15. Struktura ludności gminy Września według wieku i płci w roku 2003.

Wykres 16. Struktura ludności gminy Września według płci w roku 2003.

Struktura ludności według płci

II.2 Środowisko przyrodnicze

Budowa geologiczna

Pod względem geologicznym obszar gminy położony jest w obrębie dwóch dużych jednostek: Synklinorium Szczecińsko-Łódzko-Miechowskiego i Monokliny Przedsudeckiej-Północnej. W budowie geologicznej wyróżniają się głównie utwory trzeciorzędowe i czwartorzędowe. Na utwory trzeciorzędowe składają się utwory pliocenu (ił poznański pstry, piaski i żwiry) i utwory miocenu (piaski, iły, miki oraz węgiel brunatny).

Czwartorzęd pokrywa osady trzeciorzędowe utworami o miąższości 60-120 m. Z wierceń archiwalnych wynika, że grubość utworów czwartorzędowych w Marzeninie wynosi 84 m, w Bierzgliźnie 63 m, a w Oblączkowie 83 m.

Plejstocen to seria utworów lodowcowych: glina zwałowa i utwory piaszczyste.

Równina Wrzesińska zbudowana jest z glin zwałowych, jedynie w północno-zachodniej części gminy występuje sandr zbudowany z warstwowych piasków, czasem żwirów i głazów.

Z utworów holocenijskich na terenie gminy występują mady, piaski rzeczne i torfy. Torfowiska występujące w dolinach rzecznych są niskie, przeważnie typu turzycowo-mszystego lub olchowego, utworzone ze storziałych roślin bagiennych takich jak: turzyce, trzcina i mchy.

Warunki hydrogeologiczne

Gmina Września leży w obrębie Wysoczyzny Gnieźnieńskiej w subregionie zwanym Równiną Wrzesińską. Jest to obszar bardzo płaski, łagodnie opadający w kierunku południowym. Deniwelacje na tym obszarze są minimalne i w terenie prawie niezauważalne. Jedyne doliny Wrześnicy i Strugi zaznaczają się wyraźnie w rzeźbie terenu.

Rzeźba terenu gminy ma charakter nizinny i urozmaicona jest szerokimi dolinami rzek: Wrześnicy i Małej Wrześnicy, Strugi Rudnik i Miłosławki wraz z ich dopływami – kanałami (Gutowski, Opatowski i Biechowski) oraz rowami melioracyjnymi.

Obszar gminy położony jest na terenie zlewni rzek III-ego rzędu: Wrześnicy, Maskawy i Meszny, które wraz z dopływami obejmują swym zasięgiem całą jej powierzchnię. Powierzchnia zlewni Wrześnicy wynosi 354,7 km².

Naturalnych jezior na terenie gminy brak. Tereny wiejskie urozmaicają stawy, ciek i duża ilość rowów z zielenią śródpolną, które połączone tworzą lokalną sieć ekologiczną.

Główną rzeką gminy Września jest Wrześnica, typowa rzeka nizinna o spadkach ok. 1,0-1,5 ‰. Jest ona prawym dopływem rzeki Warty. Długość rzeki Wrześnicy wg aktualnych danych Wielkopolskiego Zarządu Urządzeń i Melioracji Wodnych wynosi 60,7 km (wg atlasu ImiGW-1980 – 53,0 km).

Rzeka ma swoje źródło na zachód od Gniezna i większość swych dopływów przejmuje w górnej części dorzecza, powyżej miasta Września. Przepływa przez teren 7 gmin województwa. Nad jej brzegami położonych jest 60 miejscowości.

Cechą charakterystyczną rzeki Wrześnicy jest jej wyraźna dwudzielność. Sieć cieków Wrześnicy jest gęsta (1,10 km/km²) o charakterystycznym dendroidalnym układzie. W zasadzie wszystkie drobne ciek są sztucznie pogłębione i stanowią część systemu melioracyjnego.

Wrześnica charakteryzuje się śnieżno-deszczowym reżimem zasilania z jednym maksimum i z jednym minimum w ciągu roku. Występuje tu niżowy ustrój rzeczny, bezjeziorny. Obserwuje się tutaj jeden długotrwały wysoki stan wody na wiosnę, będący efektem roztopów i następnie powolne obniżanie się stanów aż do jesieni, z drugorzędną niekiedy kulminacją w miesiącach letnich, w następstwie intensywnych i długotrwałych opadów.

Kulminacje stanów występują najczęściej w lutym, marcu i kwietniu w zależności od właściwości hydrometeorologicznych danego roku. Po osiągnięciu wiosennego maksimum stany wody i przepływy zmniejszają się wyraźnie. Ciek na rozpatrywanym obszarze charakteryzuje szybkie przejście od kulminacji do stanów niżówkowych, które na ogół rozpoczynają się

w czerwcu, są stabilne i utrzymują się w zasadzie do końca roku hydrologicznego. Najniższe stany obserwowane w Samarzewie występują z reguły w lipcu oraz sierpniu i oscylują wtedy przy wartości 30 cm. Od października stany wody w ciekach wykazują tendencję wznoszącą się, co wiąże się ze zmniejszeniem się strat wody w wyniku spadku intensywności ewapotranspiracji. W okresie zimowym, w wyniku utrzymywania się przez dłuższy okres czasu ujemnych temperatur powietrza zaznaczają się również niżówki, niekiedy nawet głębokie i długotrwałe. W przebiegu krzywych częstości i czasów trwania stanów zaznacza się wyraźna dominacja stanów niskich, przy stosunkowo niskich częstościach stanów średnich i wysokich.

Rozpatrywany obszar leży w strefie najniższych odpływów stwierdzonych w Polsce. Niskie wartości odpływu wynikają zarówno z niedoboru opadów, które na tym terenie należą do najniższych w Polsce jak i z małej zdolności retencyjnej tych obszarów. Bardzo wysoki wskaźnik nieregularności przepływów, mierzony ilorazem przepływu maksymalnego do minimalnego wynosi dla Wrześnicy 235 i potwierdza powyższe wnioski, wskazując zarazem na dominację spływu powierzchniowego i podpowierzchniowego do rzeki w czasie trwania nadwyżek wodnych. W warunkach przeciętnych niżówek letnich (ca 0,20 m³/sek) wartości spływu jednostkowego wynoszą $q = 0,55$ l/sek/km², natomiast w warunkach minimum absolutnego (0,04 m³/sek) $q = 0,11$ l/sek/km².

Rozpatrywany obszar charakteryzuje się słabą zdolnością retencyjną wód podziemnych I-go poziomu. Dominującą rolę w zasilaniu odpływu gruntowego Wrześnicy ma napływ wód gruntowych z obszarów sandrowych.

W celu zwiększenia retencji wód, na rzece Wrześnica został utworzony sztuczny zbiornik „Września”, zwany też zalewem „Lipówka” o poj. ok. 280 000 m³. Powierzchnia zalewu wynosi ok. 20 ha; długość 3,7 km; szerokość od 5,0 do 180,0 m; średnia głębokość 1,5 m (od maja 1997 decyzją Urzędu Wojewódzkiego obniżono poziom piętrzenia wód, celem zapobieżenia podtapianiu i zalewaniu łąk położonych w Czerniejewie).

Wody podziemne

Na obszarze gminy Września poziomy wodonośne występują w trzech różnowiekowych wydzieleniach litostratygraficznych:

- a) Czwartorzędowe – zasoby wodne poziomu czwartorzędowego w zdecydowanej większości zlokalizowane są w glinach zwałowych. Z punktu widzenia gospodarki wodnej jest to wyjątkowo niekorzystny układ, gdyż wody należy eksploatować z głębszych poziomów. Miejscami gliny zwałowe przykryte są piaskami sandrowymi o miąższościach rzędu kilku metrów. Osady wieku

holoceńskiego zalegające na powierzchni (głównie piaski oraz osady organiczne obniżeń dolinnych) posiadają ograniczone rozprzestrzenienie a miąższość ich nie przekracza kilku metrów. Miąższość utworów czwartorzędowych waha się od 50 do ponad 120 m.

- b) Trzeciorzędowe – eksploatacja wód podziemnych z utworów trzeciorzędowych związana jest przede wszystkim z piaszczystymi warstwami miocenu oraz fragmentarycznie oligocenu. Ujęć wód oligoceńskich brak, natomiast sporadycznie mogą być ujmowane one wraz z wodami mioceńskimi. Wody podziemne poziomu mioceńskiego na badanym terenie można uznać za podstawowe źródło pokrywające zapotrzebowanie na wodę. Główną warstwę wodonośną stanowią drobnoziarniste piaski kwarcowe. Wody tego poziomu tworzą jednolity system hydrauliczny. Miąższości warstwy wodonośnej wahają się w granicach od 3 m do około 70 m.
- c) Kredowe – wody w utworach kredowych występują w systemie szczelin i spękań o bardzo różnym przebiegu i przebiegu, stąd trudno mówić o ściślejszym określeniu warunków zasobowych tego poziomu.

Reżim wód gruntowych jest funkcją czynników klimatycznych, hydrogeologicznych, geologicznych, biologicznych i antropogenicznych. Jednak największy wpływ mają szybko zmieniające się czynniki meteorologiczne, a w szczególności opady i temperatura oraz budowa morfologiczna. Znaczny wpływ na zasilanie wód podziemnych gruntowych ma gęstość sieci rzecznej i rowów melioracyjnych. Wody gruntowe wykazują silne zanieczyszczenie bakteriologiczne, są twarde i złej jakości. Z ujęć tych korzystają studnie gospodarskie. Powszechnym zjawiskiem jest zanik wód gruntowych.

Obszar gminy Września położony jest w obrębie trzeciorzędowym użytkowego zbiornika wodonośnego (formacja buro-węglowa-miocen), stanowiącego podsystem wodonośny wysoczyzny średzko-wrzesińskiej (fragment południowo-wschodni, trzeciorzędowego-kredowego zbiornika wód podziemnych).

Gmina Września zajmuje około 10% ogólnej powierzchni podsystemu. Utwory wodonośne tego zbiornika występują najczęściej na głębokości > 80-100 m ppt i są dobrze izolowane od powierzchni terenu przez łył poznańskie oraz gliny zwałowe czwartorzędu. W związku z dobrą izolacją może występować słaba ich odnawialność. W oparciu o przeprowadzone badania, szczególnie w rejonie działania ujęć miejskich, stwierdzono zjawisko obniżenia się ciśnienia wód poziomu mioceńskiego i jego degradacji.

1. Dla Wrześni i zakładów przemysłowych na terenie miasta, perspektywicznie zakłada się zaopatrzenie w wodę z ujęć położonych w rejonie Pradoliny warszawsko-berlińskiej (Pyzdry, Zagórów). Przez północny skraj gminy przebiega zasobowa jednostka wód czwartorzędowych

tzw. „Wielkopolska Dolina Kopalna” - Zbiornik Witkowsko-Poznański. W jej obrębie wyznaczono obszar wysokiej ochrony – OWO.

Jakość wód podziemnych, będących podstawowym źródłem zaopatrzenia ludności w wodę pitną, winna być wysoka. Wody podziemne zostały objęte programem monitoringu (WIOŚ 1996), którego celem jest ograniczenie ujemnego wpływu czynników antropogenicznych. Wg raportu PIOŚ wody gruntowe w gminie Września uzyskały III klasę jakości, natomiast wody trzeciorzędowe klasę Ib – woda wysokiej jakości. Z badań przeprowadzonych przez PIOŚ w Poznaniu w latach 1997-2000 wynika, iż w wodach podziemnych nadal wskaźnikami o stężeniach odpowiadających niskiej jakości wód III/NOK są: N_{org} , NH_4 , Fe (dane z 2000 roku).

Gleby

Gmina Września położona jest w śremsko-wrzesińskim regionie glebowo-rolniczym i należy do obszarów wybitnie rolniczych, o czym świadczy struktura użytków rolnych zajmujących 81,5% obszaru gminy, z czego grunty orne stanowią 92,2%.

Według waloryzacji rolniczej przestrzeni produkcyjnej opracowanej przez IUNiG w Puławach wskaźnik jakości gleb wynosi 78,3 punkty (województwo wielkopolskie 67,3 punkty). Gleby klasy I – III zajmują około 50% powierzchni gruntów ornych, a gleby klasy IV około 30%. Najlepsze gleby najczęściej występują w kompleksach: pszennym dobrym, bardzo dobrym i wadliwym, a także w żytnim bardzo dobrym; oraz gleby klasy IV, które przeważnie występują w kompleksach żytnim dobrym, pszennym wadliwym i zbożowo-pastewnym mocnym.

Łąki i pastwiska zajmujące ok. 7% powierzchni użytków rolnych najczęściej występują w dolinach rzecznych i w obniżeniach wysoczyznowych. W dolinie Wrześnicy i Małej Wrześnicy pojawiają się użytki zielone kompleksu 2z (słabe i bardzo słabe). Są to łąki jednokośne, turzycowe często podtapiane. W dolinie Strugi Rudnik występują użytki zielone średnie (2z). Są to łąki dwukośne na glebach mułowo-torfowych. Kompleks 2z zajmuje 54,5% powierzchni użytków zielonych.

Sady na terenie gminy zajmują 352 ha, a największe powierzchnie upraw sadowniczych znajdują się w Gulczewie i Gulczewku.

Września należy do gmin o przeważającej liczbie gospodarstw małych do 5 ha. Średnia powierzchnia gospodarstw indywidualnych wynosi 12,6 ha. Proces powiększania przeciętnego areалу gospodarstwa indywidualnego ciągle trwa i trudno obecnie określić jaka będzie docelowa wielkość.

Kopaliny

Badany obszar budują osady glacialne i fluwioglacialne związane ze zlodowaczeniem bałtyckim. Dominują wśród nich gliny zwałowe i piaski sandrowe. Największe rozprzestrzenienie na rozpatrywanym obszarze wykazuje poziom sandrowy związany ze stadiąłem poznańskim. Jego cechą charakterystyczną jest mała miąższość osadów piaszczystych. Maksymalne miąższości rzędu od 4 do 8 metrów występują w rejonie Września – Zasutowo. W części północno-zachodniej natomiast nie przekraczają 5 m. W miarę zbliżania się do Pradoliny warszawsko-berlińskiej miąższości piasków wyraźnie maleją i stosunkowo często spod piasków sandrowych wychodzi na powierzchnię glina zwałowa i sandr ztraca swój ciągły charakter. W poziomie najstarszym większa jest miąższość warstwy piasków bezstrukturalnych oraz wyższa zawartość frakcji kamienistej, żwirowej i pylastej niż w poziomie sandru stadiału poznańskiego.

Największy obszar zajmują jednak w obrębie gminy Września gliny zwałowe wykształcone głównie jako gliny piaszczyste i piaski gliniaste. Stropowe ich partie do głębokości około 1 m, w skutek działania czynników mechanicznych i biologicznych są silnie zwietrzałe, odwapnione i z reguły spiaszczone. Na zachód od Wrześni, pomiędzy Chociczą i Brzeziem, ciągnie się wąskim pasem strefa wyniesień zbudowana z utworów piaszczysto-żwirowych zaliczana do moren czołowych, bądź do kemów. Wymienione wyniesienia budują głównie warstwowane piaski i żwiry przykryte piaskami bezstrukturalnymi. Ponadto wydzielono również osady dolinnych obniżeń, które stanowią głównie torfy, namuły i mułki.

Największe rozprzestrzenienie wykazują grunty organiczne wytworzone w warunkach nadmiernego uwilgotnienia, na których wytworzyły się gleby torfowe, bagienne i murszowe, występujące w dolinach małych rzek oraz w zagłębieniach bezodpływowych na sandrach i obszarach wysoczyznowych. Z reguły są to torfowiska niskie powstałe przez zabagnienie dolin rzecznych w warunkach słabego przepływu wód podziemnych oraz przez zarastanie bezodpływowych zagłębień.

Baza surowcowa w gminie jest niewielka. Występuje jedno udokumentowane w kategorii złoża surowców ilastych, do produkcji lekkich kruszyw ceramicznych – glinoporyt w okolicy Sokołowa i Gulczewka. Prowadzone badania geologiczne na większą skalę nie przyniosły oczekiwanych rezultatów.

Rozpoznane złoża torfu, które występują w dolinach rzek Wrześnicy, Wrześnianki i Wielkiego Rowu zaliczono do złóż szacunkowych i perspektywicznych. Jednak z uwagi na ich zaleganie w dolinach stanowiących naturalne zbiorniki rezerwowania wody, eksploatacja winna być wykluczona.

Istnieje możliwość udokumentowania niewielkich złóż kruszywa naturalnego w obrębie Sandru Czerniejewskiego, jednak rejonów o znaczeniu perspektywicznym brak. Dzikie wyrobiska eksploatacji kruszywa w miejscowości Nowy Folwark zostały zakwalifikowane do rekultywacji i zalesienia.

Warunki klimatyczne

Gmina Września położona jest w strefie klimatycznej „Krainy Wielkich Dolin”. Obszar charakteryzuje się uprzywilejowanymi warunkami termicznymi i niskimi opadami. Notowane opady w wysokości około 500 mm/rok są niższe od średnich opadów w kraju. Maksymalne opady przypadają na miesiące letnie: lipiec-sierpień, minimalne zaś na miesiące zimowe: styczeń-marzec.

W okresie roku występuje średnio około 50 dni pogodnych. Przeważający kierunek wiatru zachodni i północno-zachodni.

Średnia temperatura roczna dla obszaru gminy wynosi 8^oC, a roczna amplituda temperatur 19,8^o C. Zgodnie z polską normą PN-82/B-02403 gmina Września leży w II strefie klimatycznej, a zatem temperatura obliczeniowa systemu zaopatrzenia w ciepło wynosi -18° C.

Najchłodniejszym miesiącem w roku jest styczeń. W ostatnich latach najniższą chwilową temperaturę wynoszącą około -28° C zanotowano w roku 1985.

Z drugiej strony w ciągu ostatnich 20 lat było aż siedem lat kiedy to nie zanotowano spadku temperatury poniżej – 15° C.

Badania przeprowadzone dla Poznania wykazały, że wahania ilości stopniodni dla sezonu ogrzewania nie przekraczają w skrajnych przypadkach 20% od wartości statystycznej, jeśli liczyć je od stycznia do stycznia (dla każdego roku kalendarzowego) i około 17% jeśli liczyć je od czerwca do czerwca (dla każdego sezonu grzewczego). Podobieństwo klimatyczne Wrześni do Poznania pozwala przenieść te spostrzeżenia również na gminę Września.

Przeważające kierunki wiatrów nawiązują do kierunku napływu mas powietrza. Stąd najczęściej obserwowane wiatry pochodzą z W i SW, stosunkowo rzadziej pojawiają się wiatry N i NE. Ich średnia roczna występowania nie przekracza 10 %.

Niewielkie różnice we frekwencji głównych kierunków wiatru zarysowują się pomiędzy poszczególnymi porami roku. W zimie wiatry z W i SW pojawiają się na całym obszarze z częstością około lub ponad 20 %, W porze letniej frekwencja wiatrów W wynosi 25 % (dane dla stacji Kalisz). Średnia roczna prędkość wiatru, określona na podstawie wieloletnich badań, wynosi około 2,9 m/s.

Powietrze atmosferyczne

Decydujący wpływ na jakość powietrza na obszarach zurbanizowanych mają emisje z pojazdów samochodowych oraz z komunalnych i przemysłowych źródeł stacjonarnych, w tym głównie zakładów energetycznych oraz sieciowych i lokalnych źródeł ciepła.

Największą presję na stan powietrza na obszarze większych aglomeracji wywiera energetyczne spalanie paliw. Można tu wyodrębnić emitory wysokie, oddziałujące w większych odległościach (emitory punktowe – duże obiekty przemysłowe) oraz emitory niskie, mające wpływ na bezpośrednie ich sąsiedztwo (emitory punktowe lub powierzchniowe - małe zakłady i lokalne kotłownie oraz indywidualne systemy grzewcze mieszkańców). Energetyczne spalanie paliw jest źródłem emisji podstawowej: dwutlenku siarki, dwutlenku azotu i pyłu. Stężenia tych substancji w powietrzu wykazują zmienność w ciągu roku – rosną w sezonie grzewczym i maleją latem. Występuje też wyraźna różnica pomiędzy wielkością emisji tych substancji na obszarach miast i poza nimi. Przeciętnie w skali kraju stężenia dwutlenku siarki w miastach i poza nimi różnią się o ponad 30 % (dane dla roku 1996), oczywiście na korzyść obszarów pozamiejskich. Natomiast średnie stężenia dwutlenku azotu są ponad dwukrotnie większe w miastach (dodatkowy wpływ źródeł komunikacyjnych).

Należy zaznaczyć, że poziomy stężenie dwutlenku siarki i dwutlenku azotu w miastach polskich nie różnią się od rejestrowanych w miastach Europy.

Poziom stężenie substancji podstawowych wprowadzanych do powietrza wykazuje tendencję spadkową, oprócz wzrostu emisji dwutlenku azotu wynikającej z oddziaływania ruchu samochodowego. Działania ograniczające emisję substancji podstawowych wiążą się przede wszystkim ze zmianą nośników energii (gazyfikacja) oraz uciepłowieniem gospodarstw domowych (likwidacja emisji niskiej).

Ruch samochodowy jest przez niektórych autorów określany jako najpoważniejsze źródło emisji substancji wpływających na stan powietrza na obszarze miast. Wielkość emisji ze źródeł mobilnych zależy od natężenia i organizacji ruchu samochodowego oraz stanu technicznego pojazdów i dróg.

Substancje wprowadzane do powietrza przez ruch samochodowy (emisja ze źródeł liniowych) to: tlenek węgla, tlenki azotu, węglowodory, sadza, pyły zawierające metale ciężkie, m.in. ołów (emisja ze spalania w silnikach) oraz pyły gumowe (emisja na skutek tarcia opon o nawierzchnię drogi).

Stały wzrost ruchu powoduje wzrost wielkości emisji ze źródeł mobilnych. Jest on obserwowany zwłaszcza w otoczeniu arterii komunikacyjnych o dużym natężeniu ruchu

Na zwiększanie emisji tego rodzaju wpływają też uliczne korki, powodując wzrost zużycia paliwa i wydłużając czas przejazdu. Problem ten jest do tej pory nierozwiązany. Działania na rzecz ograniczania emisji ze źródeł mobilnych to z jednej strony nakładanie i egzekwowanie wymogów w zakresie emisji substancji na silniki pojazdów samochodowych, zakaz rejestracji dwusuwów, zaostrzenie norm jakościowych dla paliw samochodowych, a z drugiej usprawnianie ruchu, stymulowanie rozwoju komunikacji zbiorowej, budowa obwodnic eliminujących ruch samochodów ciężarowych w miastach i poprawiających płynność ruchu lokalnego. Presja ze strony rozwijającej się motoryzacji jest jednak tak silna, że mimo tych działań nie obserwuje się tendencji spadku udziału emisji ze źródeł mobilnych w odniesieniu do emisji całkowitej.

Należy zwrócić uwagę, że emisja ze źródeł mobilnych a także tzw. niska emisja ze spalania paliw przyczynia się do tworzenia emisji wtórnej. Na skutek reakcji fotochemicznych przebiegających z udziałem występujących w powietrzu tlenków azotu, węglowodorów i światła słonecznego (przy wysokiej temperaturze) powstaje w dolnych partiach atmosfery silnie toksyczny ozon. Maksymalna koncentracja ozonu obserwuje się z reguły w większych odległościach od głównych arterii komunikacyjnych, w miejscach koncentracji w powietrzu lekkich węglowodorów, np. w parkach i lasach podmiejskich z przewagą drzewostanu iglastego.

Substancje emitowane do powietrza podlegają takim samym przemianom jak powietrze. Na proces ekspansji substancji w powietrzu ma wpływ temperatura, wilgotność powietrza, ciśnienie atmosferyczne, prędkość i kierunki wiatrów, przemiany w atmosferze, a więc warunki pogodowe i klimatyczne. Emisje zanieczyszczeń mogą wpływać na zmiany klimatu.

Flora i fauna

W gminie Września dość licznie występują zadrzewienia i zakrzewienia śródpolne i przydrożne, jednocześnie uzupełniając nieliczne kompleksy leśne. Zadrzewienia śródpolne są bardzo ważnym elementem krajobrazu rolniczego, o szczególnej roli dla różnorodności biologicznej. Wydatnie zwiększają bogactwo gatunkowe ekosystemów i ich zdolności do buforowania zmian. Mają bardzo korzystny wpływ na mikroklimat przestrzeni rolniczej i ogromne walory krajobrazowe. Jednocześnie zadrzewienia śródpolne są ważnym elementem działań ograniczających erozję wietrzną, którą zagrożony jest spory procent gleb.

Ilość zadrzewień w poszczególnych rejonach gminy jest zróżnicowana, jak również w obrębie poszczególnych odcinków dróg, cieków i rowów melioracyjnych. Istniejące zadrzewienia nie stanowią wyraźnego systemu i przypisać im można funkcję estetyczną, a lokalnie także wodochronną i klimatyczną (przewiewną). Pod względem lesistości gmina Września należy do

grupy gmin o najniższym stopniu zalesienia w porównaniu z pozostałymi gminami woj. wielkopolskiego. Lasy zajmują tylko 7,6% (1703 ha) powierzchni gminy, co przy średniej lesistości województwa wielkopolskiego, które wynosi ok. 26% plasuje gminę na jednej z najniższych pozycji. Lasami na terenie gminy zarządza Nadleśnictwo Czarniejewo.

Najczęściej spotykanym typem siedliskowym jest las świeży, las wilgotny oraz bór mieszany. W składzie gatunkowym drzewostanów dominują gatunki iglaste (sosna), a wśród drzew liściastych największe powierzchnie zajmują dęby, jesiony i klony.

Lasy gminy zakwalifikowane zostały do pierwszej grupy lasów ochronnych, tj. lasów wodochronnych, lasów masowego wypoczynku, lasów strefy zieleni wysokiej – w tym lasy jako atrakcje turystyczne.

Na powierzchnię terenów leśnych w gminie Września składają się lasy państwowe stanowiące zdecydowaną większość 1591,37 ha, wśród których wyróżnia się tzw. uroczyska: Nekla, Dębina, Osowo, Grzymisławice, Zawodzie, Gutowo, Psary Polskie, Marzenin i Radomice należące do nadleśnictwa Czarniejewo (Obręb Nekla) i podlegają Regionalnej Dyrekcji lasów Państwowych w Poznaniu. Jedynie las Dębina we Wrześni zakwalifikowany został do I-szej strefy uszkodzeń przemysłowych. Lasy po byłych PGR-ach należą do zasobów Agencji Własności Rolnej Skarbu Państwa.

Lasy prywatne w gminie zajmują niewielką powierzchnię – 58 ha na obszarze gminy wiejskiej i 3 ha w mieście Września. Największym problemem są pożary, szkodniki oraz nielegalne wyřeby drzew przez właścicieli.

Hałas

Emisja hałasu jest jedną z najbardziej charakterystycznych cech ekosystemów terenów zurbanizowanych. Zagrożenie hałasem rodzi zjawisko zwane stresem miejskim, odzwierciedlane bardzo często w badaniach ankietowych ludności.

Ze względu na rodzaj źródeł hałasu wyodrębniamy hałas komunikacyjny, przemysłowy i komunalny. Największy zasięg ma hałas komunikacyjny, odbierany przez mieszkańców jako najbardziej dokuczliwy. Jego ograniczenie powoduje też największe problemy techniczne. W ostatnich latach nie obserwuje się znaczącego wzrostu emisji hałasu komunikacyjnego. Wiąże się to z coraz lepszym technicznie taborem transportowym, lepszymi drogami zapewniającymi płynność ruchu, posiadającymi nowe nawierzchnie o właściwościach pochłaniających dźwięk i wyposażanymi przy każdej modernizacji w środki ograniczające emisję. Ekranry wzdłuż nowych arterii komunikacyjnych są coraz częstszym elementem krajobrazu nie tylko

w pobliżu nowych dróg tranzytowych i autostrad, ale także w obrębie miast i wsi. Niestety, w warunkach lokalnych, najczęściej na terenach zwartej zabudowy śródmiejskiej z wąskimi ulicami obciążonymi ruchem na granicy przepustowości, stwierdza się bardzo duże odstępstwa od wartości dopuszczalnych poziomu hałasu w środowisku. Hałas uliczny oceniany jest jako szczególnie uciążliwy. Z hałasów komunikacyjnych jako najmniej dokuczliwy postrzegany jest hałas kolejowy.

Presja hałasu przemysłowego staje się w ostatnich latach mniejsza. Oddawane do użytkowania zakłady są prawidłowo projektowane pod kątem minimalizacji emisji hałasu do środowiska, co zapewniają (wymuszają) obowiązujące przepisy. Zakłady istniejące podejmują w większości niezbędne działania organizacyjne i techniczne ograniczające emisję hałasu do wartości zapewniających właściwy standard jakościowy środowiska.

Spośród źródeł hałasu komunalnego najistotniejsze znaczenie ma hałas towarzyszący obiektom sportowym, rekreacji i rozrywki. Dyskoteki, nocne kluby, obiekty koncertowe na wolnym powietrzu, nawet ogródki wiedeńskie przy restauracjach i kawiarniach są źródłem wielu skarg mieszkańców odczuwających w związku z ich działalnością dyskomfort akustyczny. Negatywnie odbierany jest również tzw. hałas osiedlowy.

Aby dokonać analizy jakości stanu akustycznego środowiska, należy zwrócić uwagę na charakter gminy Września, jego uwarunkowania wynikające z położenia, wielkości zajmowanego obszaru, zaludnienia, stopnia urbanizacji, uprzemysłowienia oraz rozwoju szlaków komunikacyjnych.

Gmina Września położona jest w śremsko-wrzesińskim regionie glebowo-rolniczym i należy do obszarów wybitnie rolniczych. Podstawowymi funkcjami miasta Września są mieszkalnictwo, usługi, administracja, gospodarka. Wsie znajdujące się w rejonie istniejącego i projektowanego odcinka autostrady staną się obszarami aktywizacji gospodarczej.

Biorąc pod uwagę hałas przemysłowy będący jednym z głównych źródeł emisji hałasu o dużym natężeniu, na terenie gminy brak jest dużych zakładów przemysłowych, w związku z czym hałas przemysłowy ma marginalne znaczenie.

Gmina i miasto Września leżą na trasie pomiędzy Poznaniem a Warszawą na kierunku wschód – zachód oraz pomiędzy Jarocinem i Gnieznom na kierunku północ-południe. Z tego względu Września stanowi ważny węzeł drogowo-kolejowy o znaczeniu międzyregionalnym. Drogowy układ międzyregionalny obejmuje drogę Poznań - Warszawa. Droga na kierunku północ – południe Gniezno - Miłosław oraz drogę do Kalisza. Biorąc pod uwagę kształtowanie historyczne układu komunikacyjnego drogi te zbiegły się koncentrycznie na obszarze miasta Września, tworząc układ podstawowy ulic. Z czasem powstała drogowa obwodnica miasta na kierunku

wschód – zachód przebiegająca przy południowych granicach miasta. Września jest także ważnym węzłem kolejowym. Linie kolejowe przebiegają także przez samo miasto Września.

Główną przyczyną narażenia ludności miejskiej na hałas jest komunikacja i stale wzrastająca liczba pojazdów pojawiających się na naszych drogach. Czynniki wpływającymi na poziom hałasu komunikacyjnego są: natężenie i płynność ruchu, procentowy udział pojazdów ciężarowych w strumieniu pojazdów, prędkość strumienia pojazdów, położenie drogi oraz rodzaj nawierzchni, ukształtowanie terenu, przez który przebiega trasa komunikacyjna, charakter obudowy trasy i rodzaj sąsiadującej z trasą zabudowy. Powszechność i intensywność hałasu w miejscu zamieszkania stanowi realne zagrożenie zdrowia, a zwłaszcza obniżenie psychicznego komfortu i jakości życia. Decydujący wpływ na klimat akustyczny na terenie województwa wielkopolskiego, w tym również gminy Września wywierają środki transportu samochodowego i kolejowego. Przez gminę przebiegają dwie znaczące trasy komunikacji drogowej generujące wysoki poziom hałasu z uwagi na panujące na nich znaczne natężenie ruchu:

- autostrada A-2,
- droga krajowa nr 92.

Dynamiczny rozwój motoryzacji sprawia, że historycznie ukształtowany układ komunikacyjny miasta przestaje spełniać swoje funkcje, a mieszkańcy miasta są narażeni na jego uciążliwość. Dodatkowe komplikacje w śródmieściu stwarza ruch tranzytowy, co obecnie jest największym mankamentem obecnego przebiegu dróg tranzytowych.

W ostatnim czasie obserwuje się wzrost ruchu drogowego. Największy jego wzrost wystąpił w latach 1990-1995 na autostradzie A-2, o ponad 200%. W tym samym okresie w sieci dróg krajowych zarejestrowano wzrost ruchu średnio o 42%. Na drodze krajowej nr 92 oraz autostradzie A-2 występuje duży ruch pojazdów ciężarowych.

Przez miasto i gminę Września przebiega międzynarodowa linia kolejowa Kunowice – Poznań – Warszawa – Terespol, posiadająca obwodnicę kolejową po północnej stronie miasta na odcinku Podstolice – Sokołowo. Natężenie ruchu pociągów osobowych jest największe na linii Poznań – Września – Konin – Warszawa.

W obsłudze transportowej miasta i gminy Września w powiązaniach regionalnych oprócz kolei funkcjonuje komunikacja autobusowa – PKS, wykazująca jednak marginalny udział w obsłudze transportowej miasta i strefy podmiejskiej.

Na zlecenie Urzędu Miasta i Gminy Września w 2004 roku wykonano opracowanie „Sprawozdanie z pomiarów hałasu emitowanego do środowiska przez drogę krajową nr 92 i autostradę A-2 we Wrześni”. Badania przeprowadził Zespół Środków Specjalnych w Dziale

Higieny Komunalnej Wojewódzkiej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Poznaniu. Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Środowiska z 9 stycznia 2002 roku w sprawie wartości progowych poziomów hałasu na granicy zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej w porze daytimej nie stwierdzono przekroczenia dopuszczalnego poziomu dźwięku powodowanego ruchem pojazdów na tych drogach.

W porze nocnej wartość poziomu dźwięku na granicy zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej jest równa wartości poziomu dopuszczalnego.

Przy zwiększeniu ruchu pojazdów, co w przyszłości z pewnością nastąpi, hałas może wzrosnąć i wówczas wartość dopuszczalnego poziomu dźwięku na granicy zabudowy mieszkaniowej nie spełni wymogów określonych w rozporządzeniu.

W aktualnych przepisach prawnych zastąpiono tradycyjną nazwę hałasu przemysłowego nazwą „hałas instalacyjny”. Hałas instalacyjny obejmuje zarówno dźwięki emitowane przez różnego rodzaju maszyny i urządzenia, a także części procesów technologicznych, jak i instalacje i wyposażenie małych zakładów rzemieślniczych i usługowych. Do hałasów instalacyjnych zalicza się także dźwięki emitowane przez urządzenia obiektów handlowych (wentylatory, urządzenia klimatyzacyjne itp.), a także – urządzenia nagłaśniające w lokalach gastronomicznych i rozrywkowych. W gminie Września te rodzaje hałasu mają jedynie znaczenie lokalne i nie stwarzają zagrożenia dla większej liczby ludności.

Jednakże kolejnym po komunikacji czynnikiem powodującym pogorszenie klimatu akustycznego w gminie jest przemysł. Jego oddziaływanie obejmuje zdecydowanie mniejszy obszar, niż hałas komunikacyjny z uwagi na fakt, że są to obiekty stacjonarne. Poza tym nie wszystkie tereny usytuowane wokół zakładów przemysłowych wymagają ochrony przed hałasem.

Pola elektromagnetyczne

W ostatnich latach nastąpił rozwój nowych technik telekomunikacyjnych i rozwój sieci telefonii komórkowej. Elementem tej sieci są stacje bazowe telefonii komórkowej należące do Polskiej Telefonii Cyfrowej sp. z o.o., POLKOMTEL S.A. i Polskiej Telefonii Komórkowej „CENTERTEL” sp. z o.o. Anteny nadawcze stacji bazowych lokalizowane są najczęściej na wolnostojących wieżach antenowych lub na masztach antenowych instalowanych na dachach budynków, a także na istniejących wieżach lub kominach. Na terenie gminy Września znajduje się sześć stacji bazowych telefonii cyfrowej:

- Września ul. Piastów 15, na kominie PEC,
- Września ul. Kościuszki 2, budynek TP S.A.,

- Września ul. Czerniejewska 2a, 300 m od zabudowań,
- Chocicza Wielka,
- Gozdowo.

Ponadto na kominie PEC przy ul. Piastów 15 zamontowana jest trunkingowa stacja bazowa sieci radiowo-telefonicznej.

Lokalizacja anten na znacznych wysokościach (30-40 m npt.) oraz kierunkowa charakterystyka ich promieniowania powodują, że w miejscach dostępnych dla ludności pole elektromagnetyczne emitowane przez anteny nadawcze stacji bazowych jest wielokrotnie niższe niż dopuszczalne. Potwierdzają to badania WSSE. Stacje bazowe nie stanowią więc zagrożenia dla zdrowia mieszkańców.

Negatywną konsekwencją lokalizacji anten na dużych wysokościach, jest konieczność wznoszenia wysokich konstrukcji wsporczych, najczęściej w postaci wież kratowych, które są widocznym akcentem w krajobrazie. Dlatego istotne jest lokalizowanie tych obiektów poza miejscami objętymi szczególną ochroną, z uwzględnieniem zakazów wynikających z aktów prawa miejscowego powołujących określone formy ochrony przyrody i w taki sposób, aby ich wpływ na krajobraz był jak najmniejszy.

Przez teren gminy przebiegają fragmenty dwóch linii elektromagnetycznych o napięciu 220 kV, relacji wschód – zachód i łączą elektrownię Pątnów i Konin z Poznaniem.

Linie te są ważnym elementem sieci przesyłowej krajowego systemu elektroenergetycznego i umożliwiają wyprowadzenie znacznej mocy elektrycznej z elektrowni do stacji 220/110 kV znajdujących się na terenie miasta Poznania. Ze stacji tych poprzez elektroenergetyczną sieć dystrybucyjną przesyłana jest energia elektryczna także dla odbiorców bytowo komunalnych i przemysłowych znajdujących się na terenie miasta i gminy Września.

Pola elektromagnetyczne wokół linii o napięciu 15 kV i niższym traktowane są jako nieistotne z punktu widzenia wpływu na środowisko i zdrowie ludzi. Natomiast pola elektromagnetyczne o wartościach przekraczających wartości dopuszczalne mogą występować wokół linii elektroenergetycznych wysokich napięć oraz w otoczeniu stacji elektroenergetycznych.

II.3 Turystyka

Zalew „Września”

W celu zwiększenia retencji wód, w latach 1965 - 1967 na rzece Wrześnica został utworzony sztuczny zbiornik „Września”, zwany też zalewem „Lipówka” o poj. ok. 290 000 m³. Powierzchnia

zalewu wynosi ok. 22 ha; długość 3,7 km; szerokość od 5,0 do 180,0 m; średnia głębokość 1,5 m. Zbiornik, zbudowany dla potrzeb rolnictwa, do niedawna pełnił rolę rekreacyjną. Obecnie, ze względu na bardzo zaawansowaną eutrofizację, wyłączono go z użytkowania rekreacyjnego. Na terenie wokół zalewu zorganizowano Camping z domkami kempingowymi, pole namiotowe i biwakowe. Należą one do Zespołu Wrzesińskich Obiektów Sportowo-Rekreacyjnych i stanowią uzupełnienie bazy noclegowej dla miasta Wrześni i okolic.

Zabytki przyrodnicze

Gmina jako obszar rolniczy o niskiej lesistości i braku naturalnych zbiorników wodnych, ale charakteryzująca się występowaniem dużej ilości zabytkowych obiektów, zwłaszcza zespołów parkowo-pałacowych może być także preferowana do pełnienia funkcji agroturystyki oraz tzw. „turystyki swobodnego rozwoju”, czyli form rekreacji i wypoczynku, które w sposób minimalny wpływają na stan środowiska przyrodniczego, tj.: wędrowki piesze, rowerowe, turystyka konna, narciarstwo biegowe i sporty ziemne.

Ważne jest również wyznaczenie i rozbudowa ścieżek rowerowych. Drogi rowerowe przebiegające w kierunku północnym łączą się w okolicy Gniezna z Europejską Drogą Rowerową (EDR) Frankfurt – Poznań – Gniezno (Szlak Piastowski). W układzie komunikacyjnym miasta występuje tylko jedna o długości 400 m wzdłuż ul. Słowackiego. We Wrześni obserwujemy duży udział rowerów w ruchu ulicznym ok. 12-16%. Brak ścieżek rowerowych stanowi jeden z ważniejszych problemów do rozwiązania w układzie komunikacyjnym miasta.

Terenami preferowanymi dla turystyki i wypoczynku codziennego są lasy strefy zieleni wysokiej „Dębina i Zawodzie” oraz część Lasów Czerniejewskich położonych w okolicy wsi Nowy Folwark.

Na obszarze gminy zarejestrowanych jest 5 pomników przyrody, w tym:

- Platan wschodni – nr ewid. 770/204 – w Parku im. Dzieci Wrzesińskich ul. Opieszyn we Wrześni,
- Głaz narzutowy – nr ewid. – 771/205 – w Parku im. Józefa Piłsudskiego ul. Paderewskiego,
- Lipa drobnolistna – nr ewid 492 – w Parku w Kawęczynie,
- Dąb szypułkowy – nr ewid. 525 – ul. 3 Maja we Wrześni,
- Lipa drobnolistna – nr ewid. 524 – park Stanisławowo.

Atrakcje rekreacyjne

W mieście Września znajduje się również:

- Basen kryty „Świat Wodny Cenos” przy ulicy Kościuszki,
- Zespół Wrzesińskich Obiektów Sportowo-Rekreacyjnych z odkrytym basenem, boiskiem do piłki plażowej, restauracją i zapleczem sanitarnym, w okresie zimowym zamieniane w sztuczne lodowisko, przy ulicy Gnieźnieńskiej,
- Do stanu zasobów kulturowych gminy Września zaliczono dobra kultury wpisane do rejestru zabytków jak i te, których charakter jest oczywisty. Obejmują one m.in. kościoły, kaplice, zabudowę mieszkaniową, zabytkowe układy urbanistyczne, ratusz, zespoły pałacowo- parkowe oraz zabytki archeologiczne. Większość zabytków archeologicznych sięgających starożytności i wczesnego średniowiecza to głównie groby, kurchany, grodziska, punkty i ślady osadnicze.

Ze względu na ochronę wartości historycznych, artystycznych i przyrodniczych wydzielono na terenie miasta i gminy obszary ochrony konserwatorskiej. Obejmują one śródmiejską zabudowę historyczną oraz tereny parków miejskich i dworskich.

Istniejące na terenie miasta i gminy cmentarze są pod ochroną i wszystkie przeznaczone są do zachowania, ze względu na ich historyczne znaczenie.

Do obiektów wpisanych do rejestru wojewódzkiego konserwatora zabytków, znajdujących się na terenie miasta Września należą:

- kościół parafialny p.w. Wniebowzięcia N.M.P. i św. Stanisława Biskupa (XV w.),
- Ratusz z 1905 roku,
- drewniana kaplica p.w. św. Krzyża, na Lipówce (XVII w.),
- kościół poewangelicki, parafia p.w. Św. Ducha (XVIII w.) przy ul. Kościuszki, Opieszyn,
- Muzeum im. Dzieci Wrzesińskich, ul. Dzieci Wrzesińskich,
- dawna wozownia w zespole koszar, ul. Kościuszki,
- 3 domy z 1815 r., poł. XIX w. i 1905 r. przy ul. Warszawskiej,
- założenia parkowe i zespół pałacowy ul. Opieszyn (1850),
- park miejski im. J. Piłsudskiego.

Na terenie gminy Września wyróżnia się następujące obiekty:

- Bardo – kościół parafialny p.w. św. Mikołaja (XIX w.), zespół dworski (XIX/XX w.),

- Białeżyce – zespół dworski (XX w.),
- Bierzplin – zespół folwarczny, 3 domy,
- Chocicza Mała – zespół dworski (XIX w.),
- Chocicza Wielka – zespół dworski (XIX w.),
- Chwalibogowo – poczta i bank (XIX w.), zespół pałacowo-folwarczny,
- Gonice – kuźnia i dom,
- Gozdowo – kościół parafialny p.w. św. Jakuba, zespół folwarczny,
- Gozdowo Młyn – zespół folwarczny (XIX w.),
- Grzybowo – kościół parafialny p.w. św. Michała Archanioła (1757 – wieża), kaplica grobowa, szkoła, zespół pałacowy (XIX w.), zespół folwarczny (XIX w.),
- Grzymisławice – zespół folwarczny,
- Gulczewko – zespół dworski,
- Gulczewo – zespół dworski (XIX w.),
- Gutowo Małe – zespół dworski, zespół folwarczny (XIX w.),
- Gutowo Wielkie – zespół dworski (XIX w.),
- Kaczanowo – zespół kościoła parafialnego p.w. św. Marcina (XIX w.), szkoła, zespół dworski, wiatrak koźlak (XIX w.),
- Kawęczyn – zespół dworski (XIX w.), 4 domy (XX w.),
- Marzenin – zespół kościoła parafialnego p.w. św. Mikołaja (XIX w.), zespół dworski, 4 domy, zespół folwarczny i gorzelnia (XIX w.),
- Neryngowo – zespół folwarczny z parkiem krajobrazowym z XVIII/XIX w.,
- Ostrowo Szlacheckie – zespół pałacowy (XX w.), zespół folwarczny,
- Otoczna – zespół dworsko-folwarczny (XIX/XX w.),
- Psary Polskie – kaplica p.w. MB Królowej Świata (XIX w.), 6 domów,
- Radomice – zespół dworsko-folwarczny (XX w.),
- Słomowo – dom,
- Sokołowo – zespół dworsko-folwarczny (XIX w.),
- Sołeczno – zespół dworski (XIX w.),
- Stanisławowo – szkoła, zespół dworski,
- Węgierki – zespół kościoła poewangelickiego, zespół dworski,
- Wódki – zespół dworski (XIX w.),

- Żerniki – zespół folwarczny (XIX w.).

Przez gminę Września przebiega Szlak Piastowski, prowadzący miejscami związanymi z początkami państwa polskiego.

II.4 Zagospodarowanie przestrzenne

Uwarunkowania ochrony środowiska naturalnego

Zagospodarowanie przestrzenne

Struktura użytkowania powierzchni terenu gminy Września jest następująca:

- użytki rolne (grunty orne, łąki, pastwiska, sady): zajmują 81,5 % powierzchni gminy,
- lasy: 7,6 % powierzchni gminy,
- pozostałe zabudowania, drogi, wody i nieużytki: 11,2 % powierzchni gminy.

Infrastruktura społeczna i mieszkalnictwo

Sieć osadniczą gminy Września stanowią:

- miasto Września będące siedzibą władz administracyjnych (samorządowych) oraz gospodarczych,
- wsie sołeckie – 33 jednostki,
- miejscowości mniejsze – 49 jednostek oraz przysiółki, huby, zabudowania, folwarki, leśniczówki.

Ogólna liczba mieszkańców gminy wynosi 43 990 (GUS 31 grudnia 2003), z czego 66% mieszka w mieście Września. W centrum miasta dominuje zabudowa wielorodzinna, a na obrzeżach i na obszarach wiejskich budownictwo jednorodzinne.

Działalność gospodarcza

Obszary przeznaczone na działalność gospodarczą wyznaczone są przede wszystkim na terenach podmiejskich jako kontynuacja istniejących zakładów o podobnej funkcji oraz skupiające się przy głównych węzłach komunikacyjnych.

Rolnictwo

Użytki rolne zajmują 81,5% obszaru gminy, z czego grunty orne stanowią 92,2%. Według waloryzacji rolniczej przestrzeni produkcyjnej opracowanej przez IUNiG w Puławach wskaźnik

jakości gleb wynosi 78,3 pkt. (województwo wielkopolskie 67,3 pkt.). Gleby klasy I – III zajmują około 50% powierzchni gruntów ornych, a gleby klasy IV około 30%. Najlepsze gleby najczęściej występują w kompleksach: psennym dobrym, bardzo dobrym i wadliwym, a także w żytnim bardzo dobrym; oraz gleby klasy IV, które przeważnie występują w kompleksach żytnim dobrym, psennym wadliwym i zbożowo-pastewnym mocnym.

Łąki i pastwiska zajmujące ok. 7% powierzchni użytków rolnych najczęściej występują w dolinach rzecznych i w obniżeniach wysoczyznowych. W dolinie Wrześnicy i Małej Wrześnicy pojawiają się użytki zielone kompleksu 2z (słabe i bardzo słabe). Są to łąki jednokośne, turzycowe często podtapiane. W dolinie Strugi Rudnik występują użytki zielone średnie (2z). Są to łąki dwukośne na glebach mułowo-torfowych. Kompleks 2z zajmuje 54,5% powierzchni użytków zielonych.

Sady na terenie gminy zajmują 352 ha, a największe powierzchnie upraw sadowniczych znajdują się w Gulczewie i Chwalibogowie.

Na terenie gminy istnieje 10 zespołów stałych Pracowniczych Ogródków Działkowych o łącznej powierzchni 72 ha. Są to ogródki:

- „Stare Ogrody” i „Wojska Polskiego” przy ul. Ogrodowej,
- „Dzieci Wrzesińskich”, „K. Świerczewskiego”, „Stokbet” i „22 Lipca” przy ul. Działkowców,
- „Nad Wrześnicą” przy ul. Wł. Sikorskiego,
- „Wł. Sikorskiego” i „T. Kościuszki” przy ul. Objazdowej,
- „Grządka” przy autostradzie A-2.

Infrastruktura techniczna

Sieć drogowa

Przez gminę przebiegają odcinki:

- drogi krajowe
 - autostrada A2 – relacji Berlin – Świecko – Poznań – Konin – Warszawa długości 18,2 km ze zjazdem i węzłem autostradowym we Wrześni;
 - droga krajowa nr 15 Gniezno-Września-Miłosław Miąskowo o długości 16 km
 - droga krajowa nr 92 Września – Konin
- drogi wojewódzkie
 - droga nr 442 do Kalisza o dł. 7,8 km, rozpoczynająca się od ulicy Bukowej w Bierzglińku,

- droga nr 432 do Śremu przez Środę Wielkopolską, dochodząca do drogi krajowej Gniezno – Jarocin nr 15;
- drogi powiatowe
 - na terenie gminy przebiega 25 dróg powiatowych o łącznej długości 113 km, które zapewniają połączenie wsi w gminie z miastem oraz z gminami sąsiednimi;
- drogi gminne
 - 56,67 km na terenie miasta, w tym drogi ulepszone 39,19 km;
 - 132 km poza miastem, w tym drogi ulepszone 69 km.

Komunikacja kolejowa

Przez miasto i Gminę Września przebiega międzynarodowa linia kolejowa E-20 Kunowice – Poznań – Warszawa – Terespol. W skład węzła kolejowego wchodzi również pierwszorzędna dwutorowa zelektryfikowana linia Oleśnica-Chojnice, na odcinku Jarocin – Września – Gniezno. Stacja węzła Września posiada I klasę z pełną obsługą pasażersko-towarową. Posiada rozbudowany system bocznic po stronie zachodniej stacji. Na linii E-20 Kunowice – Poznań – Warszawa prowadzone są roboty modernizacyjne w celu dostosowania jej do szybkości eksploatacyjnej ruchu pociągów osobowych 160 km/h. Na terenie gminy na linii kolejowej E-20 są trzy stacje kolejowe: Września, Gutowo i Otoczna a na linii Jarocin – Gniezno stacje Chwalibogowo, Września i Marzenin. Według wstępnych opracowań Centralnego Biura Projektów – Badawczego Budownictwa Kolejowego „Kolprojekt” w Warszawie z 1993 roku przez południową część gminy przebiegać będzie tranzytowa trasa przyszłościowej linii kolejowej dużej prędkości $V > 300$ km/h Berlin-Poznań-Warszawa-Moskwa.

Komunikacja drogowa

Gmina i miasto Września leżą na trasie pomiędzy Poznaniem a Warszawą na kierunku wschód – zachód oraz pomiędzy Jarocinem i Gnieznem na kierunku północ – południe. Z tego względu Września stanowi ważny węzeł drogowo-kolejowy o znaczeniu międzyregionalnym. Wzdłuż południowej granicy miasta przebiega autostrada A2 w kierunku Poznania i Warszawy. W obsłudze transportowej miasta i strefy podmiejskiej funkcjonuje komunikacja autobusowa PKS, choć ma ona marginalny udział. Drogi rowerowe przebiegające w kierunku północnym łączą się w okolicy Gniezna z Europejską Drogą Rowerową (EDR) Frankfurt – Poznań – Gniezno (Szlak Piastowski). W układzie komunikacyjnym miasta nie występuje wydzielony system ścieżek rowerowych oprócz odcinka ścieżki na ulicy Słowackiego. Przy dużym udziale ruchu rowerowego

w ruchu miejskim (12 do 16%) jest to ilość niewystarczająca.

Wodociągi i kanalizacja

Na terenach wiejskich istnieją wodociągi komunalne oraz zakładowe. Cała gmina jest zwodociągowana, jedynie pojedyncze gospodarstwa oddalone od skupisk zaopatrują się w wodę indywidualnie. Na terenie gminy działa siedem wodociągów grupowych, których ujęcia znajdują się w miejscowościach: Nowy Folwark, Bardo, Kaczanowo, Otoczna, Gutowo Małe, Grzybowo i Gozdowo. Tereny wiejskie zaopatrują też wodociągi zakładowe, które znajdują się we wsiach: Marzenin, Bierzplin, Gulczewo, Kawęczyn i Sokołowo. Dzięki współpracy wodociągów grupowych nie występują niedobory wody. Zaopatrzenie w wodę miasta Września odbywa się z ujęcia komunalnego oraz ujęć własnych zakładów przemysłowych („TONSIL”, zakłady na terenie byłego „STOKBET-u”, Wrzesińska Spółdzielnia Mleczarska). Ujęcie komunalne składa się z 18 studni, które pobierają wody z poziomu mioceńskiego. Zdolność produkcyjna stacji wodociągowej wynosi 280 m³/h. Na stacji wodociągowej prowadzone są stale modernizacje poprawiające jakość i ilość dostarczanej wody.

Wraz z postępowaniem w zakresie wodociągowania gminy wystąpiła potrzeba budowy sieci kanalizacyjnej dla odprowadzania ścieków komunalnych, bytowych i technologicznych. Miasto Września jest w dużym stopniu skanalizowane. Na pozostałym obszarze gminy tylko w miejscowości Sokołowo funkcjonowała kanalizacja ogólnospławna, która obecnie jest modernizowana, a wraz z nią jednocześnie budowana jest nowa kanalizacja rozdzielcza na terenie osiedla domków jednorodzinnych. Prowadzone są też prace projektowe nad uzbrojeniem miejscowości znajdujących się na obrzeżach Wrześni: Przyborki, Nowy Folwark, Psary Polskie, Psary Małe, Psary Wielkie i Słomowo.

Na terenie miasta Września sieć sanitarna stanowi jednolity układ kanałów połączonych dwoma kolektorami, które doprowadzają ścieki do przepompowni głównej przy ul. Miłosławskiej. Stamtąd, po wstępnym oczyszczeniu na kratkach i piaskownikach, trzema rurociągami tłocznymi ścieki odpływają do oczyszczalni ścieków mieszczącej się przy ul. Sikorskiego. Obecnie na oczyszczalnię dopływa średnio 6 500 m³/d. Przepustowość oczyszczalni wynosi zaś 10 000 m³/d. Jest to oczyszczalnia typu mechaniczno-biologicznego. Efektem jej funkcjonowania jest powstawanie osadu wstępnego – gromadzącego się w osadnikach wstępnych oraz osadu nadmiernego – powstającego w reaktorze biologicznym. Głównymi odbiornikami oczyszczonych w ten sposób ścieków jest Wrześnica oraz Struga Rudnik.

Na terenie gminy nieczystości ciekłe gromadzone są w zbiornikach bezodpływowych. Są one

dowożone do punktu zlewczego za pomocą wozów asenizacyjnych. Jedynie nieliczne gospodarstwa domowe wyposażone są w przydomowe oczyszczalnie ścieków.

Energetyka

Na terenie gminy znajdują się fragmenty dwóch linii elektroenergetycznych o napięciu 220 kV, które przebiegają w relacji wschód – zachód i łączą elektrownie Zespołu PAK z Poznaniem. Linie te są ważnym elementem sieci przesyłowej krajowego systemu elektroenergetycznego i umożliwiają wprowadzenie znacznej mocy elektrycznej z elektrowni Pątnów i Konin do stacji 220/110 kV znajdujących się na terenie miasta Poznania. Ze stacji tych poprzez elektroenergetyczną sieć dystrybucyjną przesyłana jest energia elektryczna także dla odbiorców bytowo-komunalnych i przemysłowych znajdujących się na terenie miasta i gminy Września.

Przez teren gminy przebiega także rurociąg naftowy w kierunku wschód – zachód. Jest on eksploatowany przez Przedsiębiorstwo Eksploatacji Rurociągów Naftowych „Przyjaźń” S.A. w Płocku. Na trasie rurociągu znajduje się stacja zasuw SZ.

Kierunki ochrony i kształtowania środowiska przyrodniczego

Układ przestrzenny gminy oraz wysoka wartość użytkowa rolniczej przestrzeni produkcyjnej w pełni potwierdza jej rolniczy charakter. Prawie 80% gruntów ornych zajmują gleby klas I – IV.

Gmina Września jest preferowana do intensywnej produkcji rolnej, gdzie nacisk należy położyć na poprawę jakości zarówno surowca jak i gotowego produktu oraz stworzyć warunki do rozwoju rolnictwa ekologicznego. Należy dążyć do restrukturyzacji i modernizacji rolnictwa oraz do zwiększenia areалу indywidualnego gospodarstwa rolnego. Istniejące zespoły trwałych użytków zielonych, które w połączeniu z obszarami gleb kompleksu zbożowo-pastewnego, predysponowanych do zamiany na łąki lub pastwiska, stanowią tereny do produkcji pasz i odgrywają ważną rolę w gospodarce hodowlanej gminy.

Gmina jako obszar rolniczy o niskiej lesistości i braku naturalnych zbiorników wodnych, ale charakteryzująca się występowaniem dużej ilości zabytkowych zespołów parkowo-pałacowych może być preferowana do pełnienia funkcji agroturystycznych oraz tzw. „turystyki swobodnego rozwoju” (wędrowki piesze, rowerowe, turystyka konna, narciarstwo biegowe i sporty ziemne). Rozwój agroturystyki jest szansą dającą możliwość uzyskania nowych miejsc pracy, szczególnie dla ludności wiejskiej dotkniętej bezrobociem w związku z przekształceniami strukturalnymi zachodzącymi w rolnictwie.

Konieczne jest racjonalne wykorzystanie zasobów gospodarczych gminy w celu zachowania

równowagi ekologicznej w środowisku przyrodniczym i zapewnienia niezbędnych warunków do ochrony zdrowia i życia obecnego i przyszłych pokoleń.

Na obszarze gminy zarejestrowanych jest 5 pomników przyrody, w tym:

- Platan wschodni – nr ewid. 770/204 – w Parku im. „Dzieci Wrzesińskich” ul. Opieszyn we Wrześni,
- Głaz narzutowy – nr ewid. – 771/205 – w Parku im. Józefa Piłsudskiego” ul. Paderewskiego,
- Lipa drobnolistna – nr ewid 492 – w Parku w Kawęczynie,
- Dąb szypułkowy – nr ewid. 525 – ul. 3 Maja we Wrześni,
- Lipa drobnolistna – nr ewid. 524 – park Stanisławowo.

Gospodarka odpadami

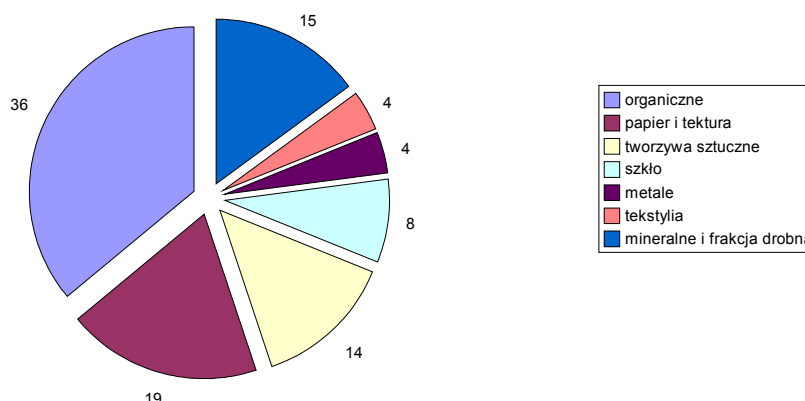
W roku 2002 składowaniu na składowisku w Bardzie poddano 11 522 Mg odpadów. Na tę liczbę składają się m.in.: odpady komunalne powstające w gospodarstwach domowych na terenie miasta Września – 6 483 Mg/rok oraz na terenie wsi gminnych – 1 745 Mg/rok. Skład morfologiczny tych odpadów przedstawia się następująco:

Tabela 2. Procentowy udział poszczególnych kategorii odpadów w mieście i na wsi.

<i>Frakcja odpadów</i>	<i>Miasto</i>	<i>Wieś</i>
	<i>udział %</i>	<i>udział %</i>
organiczne	36	16
papier i tektura	19	13
tworzywa sztuczne	14	13
szkło	8	8
metale	4	4
tekstylna	4	3
mineralne i frakcja drobna	15	43

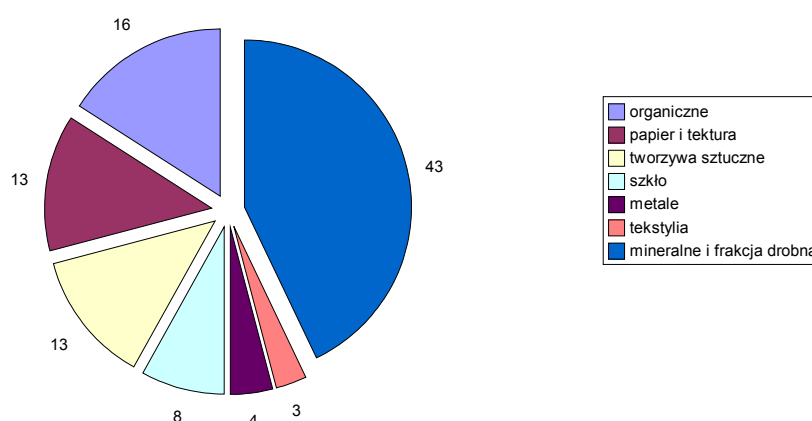
Wykres 17. Procentowy udział poszczególnych kategorii odpadów – miasto.

Procentowy udział poszczególnych kategorii odpadów - miasto

Wykres 18. Procentowy udział poszczególnych kategorii odpadów – wieś.

Procentowy udział poszczególnych kategorii odpadów - wieś

Odpady z terenu gminy Września (90%) i Miłosław (10%) składowane są na wspólnym składowisku w Bardzie, o powierzchni 1,55 ha. W 2002 r. selektywnej zbiórce poddano 111,46 Mg odpadów, co stanowi 0,96% ogólnej ilości składowanych odpadów. Szacuje się, że ilość zbieranych odpadów stanowi ok. 70% z masy odpadów wytworzonych i wyniosła w 2002 roku 11 522 Mg. Planowana pojemność składowiska wynosi 112 500 m³. Składowisko wyposażone jest w kompaktor typu CL66D, spychacz DT-75, belownicę, 3 piezometry, brodzik i boksy na surowce wtórne.

Na terenie miasta funkcjonuje 9 zakładów prowadzących działalność w zakresie odzysku odpadów. Dysponują one liniami do segregacji złomu metali kolorowych, aluminium, stali, szkła i makulatury, instalacjami do mielenia tworzyw sztucznych i odzysku energii ze spalania trocin.

Wskaźnik nagromadzenia odpadów niebezpiecznych w odpadach komunalnych oszacowano dla roku 2000 na 3 kg/M/rok, zarówno dla miasta jak i wsi.

Do największych producentów odpadów przemysłowych na terenie gminy należą:

- TONSIL S. A. Września – 605 Mg,
- Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej we Wrześni S.A. - 3 200 Mg,
- Spółdzielnia Mleczarska we Wrześni – 62 Mg,
- MASSIVE PRODUCTION Sp. z o.o. Września – 108 Mg,
- Fabryka Wsporników EUR NEPA Sp. z o.o. Węgierki – 16 Mg,
- Grupa Energetyczna ENEA S.A. Zakład Dystrybucji Energii – Rejon Dystrybucji Września – 166,8 Mg,
- Wytwórnia Części Samochodowych MAR – MOT Września – 158,3 Mg.

Najbliższe składowisko odpadów przemysłowych znajduje się w Pasiece. Najbliższa instalacja do unieszkodliwiania odpadów przemysłowych (spalarnia) znajduje się w Koninie.

Odpady medyczne unieszkodliwiane są przy Samodzielnym Publicznym Zakładzie Opieki Zdrowotnej znajdującym się przy ul. Słowackiego 2 we Wrześni. Spalanie następuje w utylizatorze WPS 1000B. Nominalna wydajność urządzenia wynosi 30 Mg/rok. W roku 2002 ilość odpadów wyniosła 27,7 Mg/rok. Są to głównie odpady z terenu szpitala, gdzie dobrze funkcjonuje system zbiórki odpadów niebezpiecznych pochodzenia medycznego.

Gazownictwo

W miejscowości Września sieć gazowa rozprowadzona jest na długości 54,2 km dla 2728 odbiorców. Oprócz zgazyfikowanego w 40% miasta, gaz doprowadzono również do miejscowości Przyborki dla 48 mieszkańców.

W najbliższym czasie planuje się dalszą gazyfikację w obrębie miasta Wrześni, doprowadzenie gazu do terenów inwestycyjnych wokół węzła autostradowego oraz gazyfikację następujących miejscowości: Bierzglinek, Kaczanowo, Oblaczkowo, Sokołowo. Gaz ten pochodzi ze złóż krajowych. W latach 2005-2007 przewidziana jest zmiana podgrupy gazu ziemnego zaazotowanego na wysokometanowy.

Ciepłownictwo

Największy udział wśród producentów ciepła ma Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej dostarczające 2/3 ogólnej produkcji. Energetyka zawodowa oparta jest w 97% na węglu, a w 3% na gazie ziemnym.

W większości, rozdrobnione obiekty położone na terenie gminy, posiadają ogrzewanie węglowe. Przeważają instalacje centralnego ogrzewania oparte o piece węglowe starego typu oraz ogrzewania piecami kaflowymi. Ogólnie zapotrzebowanie gminy oszacowano na 31,0 MW.

Własność nieruchomości

Tabela 3. Zbycie nieruchomości w roku 2002

<i>sprzedaż</i>	<i>oddanie w użytkowanie</i>	<i>RAZEM</i>	<i>lokale</i>
2,2976	1,8208	4,1184	9

Tabela 4. Zbycie nieruchomości w roku 2003.

<i>sprzedaż</i>	<i>oddanie w użytkowanie</i>	<i>RAZEM</i>	<i>lokale</i>
7,5716	5,4100	12,9816	31

Tabela 5. Nabycie nieruchomości w roku 2003.

<i>drogi</i>	<i>od ANR - nieodpłatnie</i>	<i>zamiana</i>	<i>RAZEM</i>
0,1985	1,1234	0,0515	1,3734

Tabela 6. Zbycie nieruchomości w roku 2004.

<i>sprzedaż</i>	<i>aport PWiK</i>	<i>oddanie w użytkowanie</i>	<i>RAZEM</i>	<i>lokale</i>
10,4214	10,6001	0,8294	21,8509	33

Tabela 7. Nabycie nieruchomości w roku 2004.

<i>grunty pod drogi</i>	<i>ordynacja podatkowa – długi</i>	<i>zamiana</i>	<i>zrzeczenie się wieczystego użytkowania (PWiK)</i>	<i>RAZEM</i>
0,4475	0,6997	0,3435	3,9717	5,4624

Obiekty dziedzictwa kulturowego

Września może poszczycić się licznymi zabytkami. Do najważniejszych należą:

■ **Kościół Farny p.w. Wniebowzięcia N.M.P. i Św. Stanisława**

Parafia wzmiankowana w 1364, obecny kościół wzniesiony ok. poł. XV w., w XVI w. wyniesiony

do godności kolegiaty, zniszczony ok. poł. XVII w. w czasie potopu szwedzkiego, odbudowany w 1672, przebudowany przez Jana Bindera z Kórnika w 1792. W latach 1881-1887 poddany gruntownej restauracji przez Zygmunta Gorgolewskiego, murowany, z cegły w układzie polskim, w stylu późnogotyckim, z barokowym wnętrzem, trzynawowy, nawy boczne o sklepieniu kolebkowo-krzyżowym, obniżone w 1792, podparte półkolistymi arkadami na filarach. Ołtarz główny z ok. 1640, silnie zniszczony w czasie II wojny światowej, odnowiony i uzupełniony w 1948, wczesnobarokowy z bogatą dekoracją snycerską, z obrazem Wniebowzięcia N.M.P. z datą 1641 oraz obrazem koronacji N.M.P. w zwieńczeniu z 1640, z rzeźbami świętych: Stanisława, Wojciecha, Piotra i Pawła. Rokokowa ambona, barokowa chrzcielnica, dwie renesansowe kamienne kropielnice, prezbiterium bogato zdobione obrazami, po obu stronach wielkiego ołtarza, w oknach kolorowe witraże, w kruście witraż projektu M. Turwida ufundowany na pamiątkę strajku z 1901.

■ **Kościółek na Lipówce p.w. Św. Krzyża**

Zbudowany w 1647, odrestaurowany w końcu XVIII w., odbudowany w 1851-1852. Kościółek drewniany, o konstrukcji zrębowej, obustronnie oszalowanej, jednonawowy, prezbiterium nie wyodrębnione. Chór wsparty na dwóch kolumnkach, dach dwuspadowy z okapem, kryty gontem, z wieżyczką na sygnaturkę. W środku trzy ołtarze z przełomu XVII/XVIII w. Ołtarz główny z obrazem Ukrzyżowanie z XVII w., w ołtarzach bocznych: obraz z wizerunkiem św. Rocha i obraz przedstawiający św. Rozalię.

■ **Pałac na Opieszynie**

Początki Opieszyna sięgają co najmniej XIII w., tutaj znajdowała się siedziba ówczesnych właścicieli Wrześni, Porajów-Róźyców. Najstarsza, pisana wzmianka o Opieszynie pochodzi z 1472. Pod koniec XVI w. Września przeszła w ręce Działyńskich. Dotychczasowy dwór został przebudowany na okazały pałac, o marmurowych posadzkach, z rzeźbionymi kominkami i piecami. W czasie wojen szwedzkich w XVII w., miasto wraz z pałacem uległo zniszczeniu. Około połowy XVIII w. właścicielami Wrześni byli Ponińscy. Wtedy to powstało wielkie założenie pałacowe, połączone z miastem szeroką, wysadzaną drzewami aleją. Pałac, w aktualnym jego wyglądzie został zbudowany około 1870 dla Edwarda hrabiego Ponińskiego. Położony w rozległym parku krajobrazowym, składał się z budynku głównego oraz znacznie cofniętych skrzydeł bocznych. Park oddzielony był fosą od prostokątnego dziedzińca, otoczonego domami administracyjnymi i budynkami gospodarczymi. Do roku 1939 na parterze pałacu znajdował się holl, jadalnia, gabinet

pana, salon, pokój bilardowy oraz salonik pani z przyległą werandą. Na piętrze znajdowała się biblioteka, sypialnie oraz pokoje gościnne. Biblioteka zawierała ok. 4.500 tomów, w tym wiele tzw. „białych kruków”. Pozostałe wnętrza ozdabiały liczne rzeźby, obrazy m.in. Kossaków, Grotgera i Michałowskiego, cenne dywany, wyroby szklane i porcelanowe. Kolekcja porcelany i cenniejsze zbiory zostały wywiezione przez Niemców do Rzeszy. Podczas pożaru pałacu w czasie wojny spłonął cały księgozbiór. Po wojnie w 1945 obiekt przejęła Powiatowa Męska Szkoła Gospodarstwa Wiejskiego, która do 1994 użytkowała pałac jako Zespół Szkół Rolniczych. Teren wokół pałacu stracił swój pierwotny charakter, fosa została zasypana, zlikwidowano bramy wjazdowe i ogrodzenia, część zabudowań rozebrano.

■ Ratusz

Wybudowany w miejscu po zniszczonym pożarem 1905 obiekcie poczty konnej. Posesję tę nabyła Rada Miejska w 1907. Przyjęto projekt architekta Asmusa ze Świdnicy, wykonawstwo zlecono budowniczemu z Wrześni – Erdmannowi. W dniu 5 maja 1909 odbyło się uroczyste położenie kamienia węgielnego, w obecności delegatów Rady Miejskiej: dyr. E. Bruninga, adwokata Peysera, lekarza Krzyżagórskiego, właściciela fabryki maszyn Kaczorowskiego oraz inspektora budowlanego Kuhna. Akt erekcyjny umieszczono w mosiężnej puszcze wraz z dwoma ostatnimi numerami "Orędownika Powiatowego" (Wreschener Kreisblatt) i kilkoma współczesnymi monetami. Magistrat wprowadził się do nowego obiektu w 1910. Obecnie ratusz po generalnym remoncie w 1992 jest siedzibą władz miasta. Witraże znajdujące się na klatce schodowej zostały ufundowane przez radcę Thiela, witraże w sali Rady Miejskiej ufundowane przez J. Żychlińskiego z Gorazdowa, Stanisława hr. Ponińskiego z Wrześni i R. Skrbeńskiego z Chwalibogowa. Nad wejściem do ratusza, na kartuszu, mieści się herb rodowy Porajów pierwszych właścicieli Wrześni.

■ Grzybowo

Na terenie gminy znajduje się największy wczesnośredniowieczny gród wielkopolski z początków X wieku. Od 1989 roku prowadzone są tam prace wykopaliskowe pod kierunkiem pana Mariusza Tuszyńskiego, a konsultantem naukowym jest prof. Zofia Kurnatowska. Grodzisko położone jest 300 metrów na wschód od dworku należącego do dawnej rodziny Lutomskich. Zajmuje wraz z wałami i fosą obszar ok. 5 hektarów. Jeszcze dziś jego wały sięgają 9 metrów wysokości, a w okresie swojej świetności mogły dochodzić nawet do 16 metrów.

II.5 Gospodarka

Główni pracodawcy

We Wrześni funkcjonuje kilka dużych i kilkadziesiąt średnich firm reprezentujących przemysł metalowy, meblarski, elektryczny i opakowań z tworzyw sztucznych. Jednakże podstawę gospodarki naszego miasta stanowią małe firmy i mikroprzedsiębiorstwa, prowadzące działalność produkcyjną, usługową i handlową.

Tabela 8. Najwięksi pracodawcy w mieście i gminie Września.

Nazwa podmiotu	Rodzaj działalności	Szacunkowe zatrudnienie
Tonsil	produkcja sprzętu akustycznego	700
Mikroma	produkcja elementów precyzyjnych	250
Zakład Produkcji Części do Maszyn Rolniczych "Kowalski"	produkcja części do maszyn rolniczych	60
Massive	produkcja lamp oświetleniowych	450
Cenos	działalność w branży rolno-spożywczej	230
Maver Cegielski S.A.	produkcja mebli	232
Spółdzielnia Inwalidów Wiosna Ludów	technologia tworzyw sztucznych	450
Krispol	produkcja bram, krat i rolet	90
Techpak	produkcja opakowań z tektury falistej	126

Wrześnińskie zakłady poprawiają warunki pracy zatrudnionych w nich osób, oddając im do dyspozycji nowe pomieszczenia socjalne, przeprowadzają remonty kapitalne należących do nich budynków, stawiają nowe siedziby, przeprowadzają komputeryzację i wdrażają inwestycje przyjazne dla środowiska. Mimo trudnej sytuacji gospodarczej wprowadzają nowe wyroby, dzięki akcjom promocyjnym, udziałom w krajowych i międzynarodowych targach, rozszerzają swoje rynki zbytu, są inicjatorami powstawania ogólnopolskich stowarzyszeń branżowych, organizując współpracę między podobnymi firmami i zajmując się dystrybucją produktów.

Coraz lepszą jakość produkcji potwierdzają uzyskiwane certyfikaty różnych systemów jakości, w tym najbardziej znanego systemu ISO 9000.

Wydaje się, że skala dokonywanych we wrzesińskim przemyśle inwestycji i wielkość zaangażowanych w nie środków pozwalają patrzeć w przyszłość z umiarkowanym optymizmem, że wrzeński przemysł nie tylko pokona piętrzące się przed nim trudności, ale przygotuje się także odpowiednio do funkcjonowania w warunkach rynku europejskiego. Obserwując międzynarodowe powiązania firm wrzeńskich, można sądzić, że wiele z nich już dziś jest częścią tego rynku.

II.6. Sfera społeczna

Sytuacja demograficzna i społeczna terenu

Struktura demograficzna oraz jej dynamika są ważnym czynnikiem rozwoju społecznego. Znajduje to odzwierciedlenie zarówno na etapie planowania jak i podejmowania decyzji w ważnych sprawach dotyczących naszej społeczności.

Tabela 9. Ludność gminy Września w latach 2001 – 2003

	2001			2002			2003		
	M	K	razem	M	K	razem	M	K	razem
miasto	13919	15177	29096	13906	15152	20958	13845	15149	28994
wieś	7418	7390	14808	7440	7470	14919	7509	7487	14996
ogółem	43904			43977			43990		

W gminie Września systematycznie wzrasta liczba mieszkańców. Utrzymuje się przy tym przewaga kobiet nad mężczyznami. Dotyczy to w szczególności miasta.

Tabela 10. Aktywność zawodowa mieszkańców gminy Września w latach 2001 - 2003

	2001		2002		2003	
	ogółem	kobiety	ogółem	kobiety	ogółem	kobiety
Wiek przedprodukcyjny	10575	5130	10277	4959	9876	4782
Wiek produkcyjny	27715	13577	28068	13788	28360	13944
Wiek poprodukcyjny	5614	3861	5682	3884	5754	3911

W gminie ma miejsce systematyczny spadek liczby mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym. Ludność w tej kategorii wiekowej zmniejsza się w tempie 0,5%-1% ludności rocznie, zwiększając odsetek ludności gminy w wieku produkcyjnym. W podobnym tempie przyrasta liczba ludności gminy w wieku poprodukcyjnym.

Tabela 11. Ruch naturalny ludności w gminie Września w latach 2001 – 2003

	2001	2002	2003
małżeństwa	225	234	209
urodzenia	450	431	400
zgony	370	374	372
w tym niemowląt	4	brak danych	brak danych
przyrost naturalny	+80	+57	+28
saldo migracyjne	-60	+23	-14

Spada systematycznie liczba zawieranych małżeństw, tworzy się więc mniej rodzin, chociaż domniemywać należy, iż adekwatnie do tendencji ogólnopolskich, młodzi mieszkańcy naszej gminy coraz częściej podejmują decyzję o wspólnym życiu, bez prawnego usankcjonowania związku. Spadek liczby zawieranych małżeństw następuje niezależnie od faktu, iż w wiek zakładania rodzin wkroczyło pokolenie wyżu demograficznego przełomu lat 80-tych i 90-tych.

Spada również liczba urodzeń. Odnotowujemy jednak ciągle przewagę urodzeń nad zgonami. Fakt powyższy obrazuje dodatni przyrost naturalny. Przyrost ten jednak nie jest na tyle wysoki, aby zrównoważyć migrację mieszkańców naszej gminy do innych gmin.

Źródła utrzymania ludności w gminie Września

Tabela 12. Ludność według głównego źródła utrzymania w gminie Września (utrzymujący się z pracy)

Rok	Ogółem	Utrzymujący się z pracy					
		Razem	Poza rolnictwem			W rolnictwie	
			Razem	Najemnej	Na rachunek własny	Razem	W tym w swoim gospodarstwie rolnym
2002	43159	14409	12983	11218	1765	1426	1026

W 2002 roku około 33,5% ludności gminy Września utrzymywało się z pracy. Podstawowym źródłem utrzymania dla około 26% mieszkańców gminy jest praca najemna. Z rachunku własnego utrzymuje się około 4%. Około 2,5% mieszkańców utrzymuje się z pracy w swoim gospodarstwie rolnym (tabela 12).

W 2002 roku około 27,5% ludności gminy Września utrzymywało się z niezarobkowego źródła. Około 39% mieszkańców jest na kogoś utrzymaniu, dotyczy to przede wszystkim dzieci i młodzieży. Około 13,5% mieszkańców utrzymuje się z rent, natomiast około 10,5% z emerytur. Z

zasiłku dla bezrobotnych korzysta około 1,6%, z zasiłku pomocy społecznej około 15%, a z innych niezarobkowych źródeł około 2% (tabela 13).

Tabela 13. Ludność według głównego źródła utrzymania w gminie Września (niezarobkowe źródła).

Rok	Ogółem	Utrzymujący się z niezarobkowego źródła							Na utrzymaniu
		Razem	Z emerytur	Z rent		Z zasiłku dla bezrobotnych	Z zasiłku pomocy społecznej	Z innego niezarobkowego źródła	
				Razem	W tym z tytułu niezdolności do pracy				
2002	43159	11879	4443	5791	4510	632	187	826	16843

Sytuacja materialna ludności

Sytuacja materialna lokalnej społeczności znajduje swoje odzwierciedlenie w poziomie bezrobocia gminy, który to wskaźnik, po gwałtownym wzroście, powoli ustabilizował się.

Następuje spadek zatrudnienia ogółem, przy czym najwięcej osób straciło pracę w sektorze rolniczym, najmniej zaś w sektorze usług. Zjawisko spadku liczby zatrudnionych w naszej gminie, przy jednoczesnym pojawieniu się na rynku pracy dużej liczby absolwentów poszukujących pierwszej pracy, pogorszyło kondycję materialną naszej społeczności. Poziom życia rodzin ulegał pogorszeniu również z uwagi na nie wypłacanie przez pracodawców należnych wynagrodzeń pracownikom.

Oceniając sytuację można wywnioskować, że w złej sytuacji materialnej znajdują się następujące osoby spośród wrzesińskiej społeczności:

- osoby, których nowa gospodarka nie potrzebuje (rejestrowane i ukryte bezrobocie, odesłani na wcześniejsze emerytury, rezygnujący z aktywności na rynku pracy z powodu braku pracy: niepełnosprawni, kobiety, długotrwale bezrobotni),
- osoby, dla których dostępne są miejsca pracy jedynie w sferze niskich płac (pracownicy sfery budżetowej i w małych, prywatnych firmach; w tych ostatnich praktykuje się ponadto zatrudnianie bez formalnych umów o pracę, w różnych formach skróconego wymiaru czasu pracy, nie płaci się składek ubezpieczeniowych, stwarza się gorsze warunki BHP, tworzy się atmosferę niepewności zatrudnienia).

- osoby niekorzystnie ulokowane w przestrzeni (zamieszkali na wsi, na obrzeżach gminy z trudnym dojazdem do potencjalnego pracodawcy),
- osoby, których los związany jest z przynależnością do gospodarstwa rolnego (w rolnictwie znaleźli przechowalnię dwuzawodowcy oraz pokolenie wyżu demograficznego, które nie może podjąć pracy)

W przeciwieństwie do wielu innych gmin, w których warunki gospodarowania nie są łatwe, gmina Września charakteryzuje się stosunkowo wysokim wskaźnikiem zarejestrowanych podmiotów gospodarczych. Zważywszy na fakt, iż wskaźnik ogólnopolski to 70 podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców, w gminie Września wskaźnik ten jest przekroczony o 35% i wynosi 95 podmiotów gospodarczych na każdych 1000 mieszkańców gminy – dane 2001 rok.

Głównym źródłem dochodu mieszkańców naszej gminy jest odpowiednio:

- dochód uzyskany na podstawie umowy o pracę
- dochód z prowadzonej działalności gospodarczej
- dochód z tytułu uprawnień do świadczeń społecznych (emerytury, renty, zasiłki)
- dochód z innych tytułów (praca nakładcza, rolnicy, agenci).

Według danych statystycznych (stan na 20 maja 2002) w gminie Września zatrudnione były 15 182 osoby, z czego 11 920 osób stanowili pracownicy najemni, osób pracujących na własny rachunek było 1909, do liczby tej doliczyć należy pomagających członków rodziny – 586 osób, natomiast pracodawcami były 763 osoby.

Wspomnieć należy, że na 19 631 aktywnych zawodowo mieszkańców naszej gminy, 4449 osób było bezrobotnymi (stan na 20 maja 2002).

Wskaźnik bezrobocia w powiecie wrzesińskim aktualnie wynosi 22,6% (stan na 31 sierpnia 2004). Brak zatrudnienia deklarowało ponad 20% aktywnych zawodowo mieszkańców gminy. Dla porównania w skali całego kraju wskaźnik ten wynosił w analogicznym okresie 19,3% , a w skali województwa 16,6%. Oznacza to, że 31 sierpnia 2004 roku bez pracy pozostawało 3 927 mieszkańców naszej gminy, w tym 2 382 kobiety.

Grupy społeczne wymagające wsparcia

Są to środowiska, które własnymi siłami i przy zaangażowaniu własnych środków nie są w stanie przezwyciężyć trudnej sytuacji życiowej. Większość tych środowisk figuruje w statystykach Ośrodka Pomocy Społecznej.

Tabela 14. Świadczenia pomocy społecznej realizowane w latach 1997-2003

<i>Lata</i>	<i>1997</i>	<i>1998</i>	<i>1999</i>	<i>2000</i>	<i>2001</i>	<i>2002</i>	<i>2003</i>
Liczba osób, którym przyznano świadczenia decyzją administracyjną	1808	1340	2690	2091	1443	3305	3054

Dane statystyczne OPS nie odzwierciedlają jednak skali rzeczywistych problemów lokalnej społeczności. Wymienione poniżej powody, uzasadniające udzielenie pomocy, wymagającym wsparcia mieszkańcom naszej gminy, mają jedynie charakter porządkujący i systematyzujący.

Tabela 15. Powody przyznawania pomocy w latach 1997 – 2003

<i>Lata</i> Dysfunkcja	<i>1997</i>	<i>1998</i>	<i>1999</i>	<i>2000</i>	<i>2001</i>	<i>2002</i>	<i>2003</i>
ubóstwo	76	61	184	167	272	313	435
sieroctwo	1	-	1	-	2	-	1
bezdomność	2	2	2	13	11	12	12
potrzeba ochrony macierzyństwa	141	177	167	91	139	131	107
bezrobocie	361	331	466	571	666	836	848
niepełnosprawność	411	413	447	474	467	474	471
długotrwała choroba	381	371	371	387	319	428	379
bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	185	346	312	215	178	293	219
alkoholizm	73	78	101	96	108	115	116
narkomania	-	-	-	1	2	2	-
trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego	8	14	14	13	15	16	14
klęska żywiołowa	5	2	1	2	2	1	-

Problemem w naszej społeczności staje się postępujące rozwarstwienie społeczne.

W zdecydowanej większości przypadków, problem ten znajduje odzwierciedlenie w danych statystycznych OPS.

Zwiększa się liczba środowisk zagrożonych marginalizacją, pomimo wielu przedsięwzięć podejmowanych przez gminę w celu złagodzenia problemu.

Dzieciom i młodzieży gmina oferuje zajęcia w świetlicach profilaktycznych i socjoterapeutycznej. Świetlice w liczbie 16-u, zlokalizowane są na terenie całej gminy.

Działaniami profilaktycznymi objętych jest aktualnie 315 dzieci z terenu naszej gminy. Dzieci mają możliwość uczestniczenia w półkoloniach i koloniach, a także w imprezach, promujących pozytywne wzorce zachowań.

Niepełnosprawnym dzieciom i ich rodzinom oferowana jest specjalistyczna pomoc, realizowana w Punkcie Wczesnego Wspomagania, funkcjonującym przy Przedszkolu "Słoneczko". Przedszkole to posiada Oddziały Integracyjne, w ramach których odbywają się zajęcia dla dzieci z różnymi dysfunkcjami, w tym: z zespołem Down'a, mózgowym porażeniem dziecięcym, czy autyzmem.

Niepełnosprawnej młodzieży, zakwalifikowanej do WTZ, dla której to instytucji organem założycielskim jest Gmina, oferuje się nowatorskie przedsięwzięcie – Socjoterapeutyczna Świetlica Integracyjna. Świetlica stanowi miejsce zajęć integracyjnych młodzieży niepełnosprawnej intelektualnie oraz dzieci z zaburzonym zachowaniem.

Dla tych, którzy nie mogą uczestniczyć w zajęciach Warsztatów Terapii Zajęciowej, gmina proponuje udział w Ośrodku Wsparcia dla Osób Niepełnosprawnych Intelektualnie.

Dla dorosłych mieszkańców naszej gminy, którzy borykają się z problemem przemocy, oferowana jest pomoc specjalistów: psychologa, pedagoga, prawnika. Pomoc realizowana jest w ramach działalności Punktu Przeciwdziałania Przemocy.

Dla dorosłych dotkniętych niepełnosprawnością oferowane są usługi opiekuńcze, a także specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi.

Osoby niepełnosprawne ruchowo mogą wziąć udział w zajęciach organizowanych w Dziennym Domu Pomocy Społecznej. Zajęcia te obejmują rehabilitację, usprawnianie ruchowe i terapię zajęciową.

Osoby starsze, samotne czy niepełnosprawne mogą również skorzystać z ciepłego posiłku, która to forma pomocy realizowana jest w ramach DDPS.

Dla bezdomnych mieszkańców gminy oferowana jest pomoc w formie miejsc noclegowych, mają również możliwość skorzystania z Jadłodajni św. Brata Alberta prowadzonej przez organizację pozarządową – Katolickie Porozumienie Społeczne, a dofinansowywanej przez Gminę. Osoby bezdomne mogą też uzyskać wsparcie w formie rzeczowej. Na terenie gminy funkcjonuje bowiem magazyn odzieży i sprzętów AGD, w którym gromadzone są rzeczy pozyskane od zamożniejszych mieszkańców gminy w celu przekazania najuboższym.

Dużą pomocą dla rodzin ubogich jest dożywianie uczniów. Tą formą pomocy corocznie obejmowanych jest ok. 700 uczniów z terenu całej gminy.

Przez wiele lat gmina finansowała, a obecnie wspiera finansowo działalność terapeutyczną

Ośrodka Terapii Uzależnień i Współuzależnień, obecnie Poradni Odwykowej. Taka forma pomocy dla uzależnionych od alkoholu mieszkańców gminy i ich rodzin jest nie do przecenienia.

W najbliższym czasie zorganizowane zostanie mieszkanie chronione dla ofiar przemocy z terenu naszej gminy. Po raz pierwszy pojawi się możliwość zapewnienia bezpiecznego schronienia dla ofiar przemocy domowej z terenu naszej gminy.

Bogata infrastruktura społeczna nie zaspokaja jednak wszystkich potrzeb lokalnej społeczności.

Bezrobocie

Tabela 16. Liczba osób bezrobotnych w gminie Września w latach 1999 – 2002

Lata	1999	2000	2001	2002
Liczba osób	2005	2480	3155	3778

Liczba osób bezrobotnych, w gminie Września, z roku na rok systematycznie wzrasta. Wpływ na to może mieć za mały przyrost nowych miejsc pracy.

Dokładna analiza bezrobocia przeprowadzana jest według następujących kryteriów:

- płci bezrobotnych,
- wieku bezrobotnych,
- poziomu wykształcenia.

Analiza bezrobocia według płci

Tabela 17. Liczba osób bezrobotnych według płci w gminie Września w latach 1999 – 2002

Lata	1999	2000	2001	2002
Ogółem	2005	2480	3155	3778
Mężczyźni	785	965	1339	1639
Kobiety	1220	1515	1816	2139

W ciągu tych 4 lat bezrobocie, zarówno wśród mężczyzn, jak i kobiet, systematycznie wzrasta. Bezrobocie w grupie kobiet jest wyższe niż w grupie mężczyzn.

Analiza bezrobocia według wieku bezrobotnych

Strukturę wiekową osób bezrobotnych w latach 1999 – 2002 przedstawia tabela 18.

Tabela 18. Bezrobotni zarejestrowani według wieku (stan na dzień 31.12.)

Lata	W wieku					
	Ogółem	24 i mniej	25 – 34	35 – 44	45 – 54	55 i więcej
1999	2005	742	557	497	207	2
2000	2480	869	633	628	347	3
2001	3155	1104	824	733	478	16
2002	3778	1167	1001	879	692	39

Liczba osób bezrobotnych w każdej kategorii wiekowej z roku na rok wzrasta, co jest niewątpliwie zjawiskiem niekorzystnym. Najwięcej bezrobotnych jest w grupie wiekowej od 24 lat i mniej, a także w grupie 25 – 34 lat, natomiast najmniej w grupach powyżej 45 roku życia.

Okolo 24% ludności jest w wieku przedprodukcyjnym i okolo 62,5% w wieku produkcyjnym (jak wynika z tabeli 5) tymczasem dla osób młodych nie ma stanowisk pracy, bezrobocie wśród nich jest najwyższe. W 2002 roku okolo 31% osób bezrobotnych było w wieku 24 lat i mniej oraz 29% bezrobotnych z grupy wiekowej 25 – 34. Jest to niestety duży problem dla gminy. Natomiast osoby powyżej 55 lat stanowią zaledwie okolo 1,1% bezrobotnych ogółem.

Analiza bezrobocia według poziomu wykształcenia

Strukturę bezrobotnych według poziomu wykształcenia w latach 1999 – 2002 prezentuje tabela 19.

Tabela 19. Bezrobotni zarejestrowani według wykształcenia (stan na dzień 31.12.)

Lata	Ogółem	Z wykształceniem				
		Wyższym	Średnim zawodowym	Średnim ogólnokształcącym	Zasadniczym zawodowym	Podstawowym
1999	2005	47	500	89	774	595
2000	2480	54	602	174	987	663
2001	3155	77	801	160	1154	963
2002	3778	97	957	177	1409	1138

Biorąc pod uwagę kwalifikacje zawodowe osób bezrobotnych można zauważyć, że zdecydowanie najliczniejszą grupę stanowią osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym i podstawowym.

Natomiast najmniej jest bezrobotnych z wykształceniem wyższym oraz średnim ogólnokształcącym.

Udział osób z wykształceniem wyższym w ogólnej liczbie bezrobotnych wynosi zaledwie około 2,5%, a z wykształceniem średnim ogólnokształcącym około 4,5%. Natomiast osób z wykształceniem zasadniczym zawodowym aż około 38%, z podstawowym około 31%.

Analiza rynku pracy w gminie Września w latach 1999 – 2002

Dane dotyczące rynku pracy przedstawia tabela 20.

Tabela 20. Rynek pracy w gminie Września

Lata	Pracujący						Bezrobotni	
	Ogółem	W tym kobiety	Z liczby ogółem w sektorze				Ogółem	W tym kobiety
			Rolniczym	Przemysłowym	Usług			
					Rynkowych	Nierynkowych		
1999	10723	5216	399	5670	2581	2073	2005	1220
2000	9574	4740	333	4750	2413	2078	2480	1515
2001	9025	4402	338	4411	2193	2083	3155	1816
2002	8539	4206	294	3938	2377	1930	3778	2139

Sektor rolniczy obejmuje: rolnictwo, łowiectwo, leśnictwo, rybołówstwo i rybactwo.

Usługi rynkowe obejmują następujące sekcje: handel i naprawy, hotele i restauracje, transport, gospodarowanie magazynowe i łączność, pośrednictwo finansowe, obsługa nieruchomości i firm, pozostała działalność usługowa komunalna, socjalna i indywidualna.

Usługi nierynkowe obejmują następujące sekcje: administracja publiczna i obrona narodowa, edukacja, ochrona zdrowia i opieka socjalna.

Liczba pracujących w gminie Września systematycznie spada. W 1999 roku w gminie pracowało około 25%, a w roku 2002 już tylko około 19%. Jest to spowodowane zapewne poszukiwaniem pracy poza terenem Wrześni. W sektorze rolniczym, w 2002 roku, na terenie Wrześni, pracowało około 3,5% mieszkańców, w sektorze przemysłowym około 46%, w usługach (rynkowe i nierynkowe) około 51%.

Ochrona zdrowia

System opieki zdrowotnej na obszarze gminy Września jest dobrze rozwinięty. Dotyczy to zarówno opieki podstawowej jak i specjalistycznej opieki zdrowotnej.

W roku 2004 w ramach leczenia otwartego na terenie gminy funkcjonowało 7 placówek

podstawowej opieki zdrowotnej oraz 10 placówek specjalistycznych. W ramach leczenia zamkniętego pomocy udzielano w 1 SPZOZ.

Na terenie gminy funkcjonuje także 11 gabinetów stomatologicznych.

W ramach specjalistyki funkcjonowały następujące poradnie specjalistyczne:

- chirurgia ogólna
- chirurgia urazowo-ortopedyczna
- chirurgia naczyniowa
- kardiologia
- urologia
- diabetyczna
- preloksacyjna
- chorób płuc i gruźlicy
- dermatologiczna z wenerologią
- neurologiczna
- okulistyczna
- laryngologiczna
- logopedyczna
- psychologiczna
- psychiatryczna
- alergologiczna
- reumatologiczna
- ginekologiczna
- ortopedyczna
- onkologiczna
- rehabilitacyjna

Ochrona przeciwpożarowa

Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej we Wrześni nadzoruje stan ochrony przeciwpożarowej na terenie pięciu gmin tworzących powiat wrzesiński.

W strukturze, wśród komórek organizacyjnych Komendy Powiatowej PSP we Wrześni funkcjonuje Jednostka Ratowniczo-Gaśnicza (JRG). Natomiast na terenie powiatu wrzesińskiego działa 28 Ochotniczych Straży Pożarnych (OSP), w tym 9 włączonych do KSRG oraz 2 Zakładowe

Ochotnicze Straże Pożarne (ZOSP).

Na terenie gminy Września funkcjonuje 5 Ochotniczych Straży Pożarnych (OSP):

1. OSP typu „S” - Węgiełki *
2. OSP typu „S” - Kaczanowo *
3. OSP typu „S” - Gozdowo *
4. OSP typu „S” - Marzenin
5. OSP typu „M” - Września

"S" jednostka OSP posiadająca samochód

"M" jednostka OSP posiadająca tylko motopompę

* jednostka OSP włączona do Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego

Łączna liczba etatów KP PSP we Wrześni, w myśl rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji ujętego w regulaminie komendy, powinna wynosić 75, a uwarunkowana jest ona liczbą strażaków przypadającą na jednego mieszkańca powiatu (1 strażak na 1000 mieszkańców). Jednak obecny stan zatrudnienia wynosi 46 funkcjonariuszy.

Organizację i funkcjonowanie komendy powiatowej określają:

- statut powiatu,
- regulamin organizacyjny ustalony przez komendanta powiatowego i zatwierdzony przez komendanta wojewódzkiego.

Pracą Komendy Powiatowej kieruje Komendant Powiatowy przy pomocy jednego Zastępcy Komendanta Powiatowego, który realizuje zadania Komendanta podczas jego nieobecności.

Na stanowiska służbowe w komendzie powiatowej mianuje Komendant Powiatowy. Komórki organizacyjne komendy powiatowej z wyłączeniem jednostki ratowniczo-gaśniczej tworzy się jako wydziały, sekcje i stanowiska pracy. Wydziałem kieruje naczelnik wydziału, sekcją – kierownik sekcji, natomiast komórką organizacyjną d/s finansów kieruje główny księgowy. Jednostką ratowniczo-gaśniczą kieruje dowódca przy pomocy zastępcy dowódcy.

Komórkami organizacyjnymi i stanowiskami pracy w komendzie są:

1. Wydział Operacyjno-Szkoleniowy, w tym Centrum Powiadamiania Ratunkowego
2. Wydział Organizacyjno-Kadrowy,
3. Wydział Kontrolno-Rozpoznawczy,
4. Wydział Finansów,
5. Wydział Techniczny,
6. Wydział Kwatermistrzowski,

7. Jednostka Ratowniczo-Gaśnicza,

Siły i środki Komendy Powiatowej PSP we Wrześni.

Zasady wyposażenia komend powiatowych PSP określił w drodze rozporządzenia minister właściwy do spraw wewnętrznych. Szczegółowe zasady wyposażania tych jednostek określają:

- standardy wyposażania jednostek ratowniczo-gaśniczych w pojazdy gaśnicze i specjalne oraz w sprzęt i środki techniczne,
- normy wyposażania w sprzęt specjalistyczny, pojazdy i środki techniczne do ratownictwa technicznego, chemicznego, ekologicznego i medycznego,
- normy wyposażania krajowych baz sprzętu specjalistycznego i środków gaśniczych.

Komenda Powiatowa PSP funkcjonująca w Krajowym Systemie Ratowniczo-Gaśniczym wyposażona jest w sprzęt umożliwiający wykonywanie zadań związanych z ustawową działalnością.

W ramach posiadanego sprzętu jednostka realizuje narzucone jej zadania. Na swoim stanie posiada ona zarówno samochody gaśnicze, jak i specjalne.

Projekty i plany ochrony przeciwpożarowej realizowane w jednostce

Przygotowanie ratownictwa i ochrony ludności do wyzwań wynikających z przystąpienia do Unii Europejskiej realizowane jest poprzez:

1. Wdrożenie działań przygotowawczych Państwowej Straży Pożarnej i ochrony ludności do realizacji nowych jakościowo zadań, w tym programów unijnych z zakresu bezpieczeństwa i ratownictwa w ramach integracji z Unią Europejską.
2. Przygotowanie sił ratowniczych i ekspertów do działań w ramach mechanizmów unijnych oraz wdrażanie wspólnotowego mechanizmu ułatwiającego wznowienie współpracy dotyczącej ratowniczych operacji w zakresie ochrony ludności.
3. Wdrożenie procedur kontrolno-rozpoznawczych uwzględniających wymagania bezpieczeństwa pożarowego zawarte w znowelizowanych przepisach techniczno-budowlanych i przeciwpożarowych.
4. Doskonalenie rozpoznawania zagrożeń i nadzoru nad przestrzeganiem przepisów przeciwpożarowych i ochrony ludności.
5. Współdziałanie w opracowaniu programów wykorzystania funduszy strukturalnych Unii Europejskiej, realizowanych w ramach projektów regionalnych i ich przygotowanie do wdrożenia na lata 2004 – 2007, a także dostosowanie organizacyjno-kadrowe do korzystania ze środków unijnych.

Transformacja krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego następuje poprzez:

1. Opracowanie i wdrożenie harmonogramu przekształcania funkcjonującego obecnie krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego w nowszy jakościowo krajowy system ratowniczy z bieżącym realizowaniem wniosków wynikających z Analizy Operacyjnego Zabezpieczenia Powiatu (AOZP) a także wynikających z „ Prognozy tworzenia sieci jednostek i grup ratowniczych oraz potrzeb sprzętowych”. Transformacje wytypowanych jednostek OSP z terenu gminy Września w wyspecjalizowane grupy ratownicze.
2. Sporządzenie procedur koordynowania udziału organizacji pozarządowych w akcjach ratowniczych i humanitarnych na obszarze powiatu.
3. Przygotowanie i udostępnienie jednostek Państwowej Straży Pożarnej i Ochotniczej Straży Pożarnej do stacjonowania zespołów ratownictwa medycznego.
4. Istnieją realne potrzeby rozbudowy naszej komendy o dodatkowe boksy garażowe zdolne również pomieścić obsady karetek pogotowia. W roku bieżącym podjęte zostaną działania związane z projektowaniem i wdrożeniem tej inwestycji w roku przyszłym.
5. Przygotowanie komendy powiatowej Państwowej Straży Pożarnej do wdrażania programu pn. „Edukacja dla bezpieczeństwa” na obszarze powiatu.
6. Wdrażanie nowych rozwiązań organizacyjnych usprawniających struktury oraz skuteczność działania Państwowej Straży Pożarnej , m.in. poprzez uzupełnienie sieci jednostek ratowniczych krajowego systemu ratowniczego.
7. Zapewnienie odpowiedniego poziomu przygotowania kadr Państwowej Straży Pożarnej, w tym sił odwodowych, z uwzględnieniem potrzeb w zakresie technik i technologii działań ratowniczych, wynikających z nowej formuły działań w ramach krajowego systemu ratowniczego. Ratownictwo medyczne jest tą dziedziną w, w której również uczestniczy Państwowa Straż Pożarna i OSP, jednak pełna i niezawodna pomoc naszych ratowników będzie skrócona do niezbędnego minimum jeżeli, każdy z ratowników podlegać będzie systematycznym procesom szkoleniowym. Aby proces ten mógł prawidłowo przebiegać i abyśmy mogli postępować zawsze ze złotą maksymą "primum non nocere" – po pierwsze nie szkodzić, niezbędne są specjalistyczne kursy wszystkich ratowników z zakresu ratownictwa medycznego, którymi powinni zostać objęci wszyscy ratownicy PSP oraz członkowie OSP biorący udział w akcjach ratowniczych. Brak środków finansowych uniemożliwia realizację tego zagadnienia.
8. Wdrożenie opracowanych przez KG PSP kierunków rozwoju systemów łączności bezprzewodowej dla systemu ratowniczo – gaśniczego z uwzględnieniem współpracy z systemem łączności administracji rządowej i pozarządowej.

9. Permanentne aktualizowanie Planu Ratowniczego Powiatu.

Współdział w przygotowaniu do reformy obrony cywilnej poprzez:

- Przeprowadzenie wspólnej weryfikacji stanu formacji obrony cywilnej, jednostek ochrony przeciwpożarowej oraz instytucji i organizacji pozarządowych prowadzących działalność ratowniczą.
- Wdrożenie jednolitych procedur ostrzegania i alarmowania ludności.

Realizacja nowoczesnej polityki medialnej poprzez:

1. Dostosowanie rozwiązań organizacyjnych w Państwowej Straży Pożarnej do potrzeb profesjonalizacji w służbie działalności prasowo-informacyjnej.
2. Opracowanie i wdrożenie w jednostkach organizacyjnych Państwowej Straży Pożarnej działań doskonalących współpracę z mediami.

Poprawa organizacji pracy, stanu zatrudnienia oraz wyposażenia jednostek PSP poprzez:

1. Ciągłe dostosowywanie rozwiązań organizacyjno-prawnych do potrzeb.
2. Ustanowienie i wdrażanie polityki kadrowej i szkoleniowej modyfikowanego systemu ratowniczo-gaśniczego.
3. Poprawa stanu wyposażenia w pojazdy, sprzęt i urządzenia jednostek PSP oraz OSP . Dążenie do osiągnięcia normatywnego stanu wyposażenia.
4. Usprawnienie powiatowych punktów napraw i konserwacji sprzętu.
5. Opracowanie i realizacja planu inwestycji oraz modernizacji obiektów komend i jednostek ratowniczo-gaśniczych.
6. Dostosowanie do nowych regulacji formalno-prawnych systemów i metod ewidencji składników majątku PSP .
7. Wdrażanie nowych form przestrzegania tajemnicy państwowej i służbowej.

Główne założenia wieloletniego planu kontroli bezpieczeństwa przeciwpożarowego.

Działania służby kontrolno-rozpoznawczej opierać się będą na opracowanym harmonogramie kontroli zatwierdzonym przez Komendanta Powiatowego. Obok działań ujętych w planie pracy, a wynikających z przyjętych kierunków działania powiatu realizowane również będą zadania wskazane przez Komendanta Wojewódzkiego PSP w Poznaniu.

Główny nacisk w celu zapewnienia prawidłowego stanu bezpieczeństwa pożarowego skierowany będzie na:

1. kontrolę obiektów użyteczności publicznej (szkoły, obiekty o charakterze kulturalno-rozrywkowym),
2. obiekty o strategicznym znaczeniu (Urzędy, Banki, obiekty komunalne itp.),
3. obiekty zabytkowe i sakralne,
4. zakłady przemysłowe i usługowo-handlowe (wielkopowierzchniowe),
5. ustawiczny monitoring wytypowanych obiektów.

Na wytypowanych obiektach prowadzone będą ćwiczenia symulacyjne oraz praktyczne wszystkich podmiotów ratowniczych z pełnym udziałem władz samorządów gminnych i powiatowego, w trakcie których dokonana będzie ocena bezpieczeństwa przygotowania zakładu do działań, jak i merytoryczne, przygotowanie osób odpowiedzialnych za bezpieczeństwo w gminie i powiecie.

Bezpieczeństwo publiczne

Dla dodatkowej ochrony porządku i spokoju publicznego na terenie miasta i gminy Września Rada Gminy powołała w roku 1992 samorządową umundurowaną formację, zwaną Strażą Miejską. Wrzesińska Straż Miejska liczy dziewięciu funkcjonariuszy. Strażnicy patrolując teren miasta i gminy Września używają samochodu i rowerów służbowych. Interwencję do dyżurnego Straży Miejskiej można zgłosić telefonicznie na numer alarmowy 986, pisemnie oraz ustnie bezpośrednio w komendzie. Szczegółową strukturę organizacyjną straży określa regulamin straży nadawany przez radę gminy. Strażnicy pracują w systemie dwuzmianowym (I zmiana 6.00 – 14.00, II zmiana 14.00 – 22.00) oraz w razie zaistniałej potrzeby również w godzinach nocnych, w szczególności, gdy na terenie miasta i gminy organizowane są imprezy publiczne oraz sportowe.

Ustawa o strażach miejskich weszła w życie z dniem 1 stycznia 1998 roku. Zgodnie z art. 10 ustawy straż miejska wykonuje zadania w zakresie ochrony porządku publicznego, wynikające z ustaw i aktów prawa miejscowego, a w szczególności do jej podstawowych zadań należy:

- zapewnienie spokoju i utrzymanie porządku w miejscach publicznych,
- statystyczne kontrole ruchu drogowego w zakresie określonym w przepisach o ruchu drogowym,
- współdziałanie z właściwymi podmiotami w zakresie ratowania życia i zdrowia obywateli, pomocy w usuwaniu awarii technicznych i skutków klęsk żywiołowych oraz innych miejscowych

zagrożeń,

- zabezpieczenie miejsca przestępstwa, katastrofy lub innego podobnego zdarzenia albo miejsc zagrożonych takim zdarzeniem przed dostępem osób postronnych lub zniszczeniem śladów i dowodów, do momentu przybycia właściwych służb, a także ustalenie, w miarę możliwości, świadków zdarzenia,
- ochrona obiektów komunalnych i urządzeń użyteczności publicznej,
- współdziałanie z organizatorami i innymi służbami w ochronie porządku podczas zgromadzeń i imprez publicznych,
- doprowadzanie osób nietrzeźwych do izby wytrzeźwień lub miejsca ich zamieszkania, jeżeli osoby te zachowaniem swoim dają powód do zgorszenia w miejscu publicznym, znajdują się w okolicznościach zagrażających ich życiu lub zdrowiu innych osób,
- informowanie społeczności lokalnej o stanie i rodzajach zagrożeń, a także inicjowanie i uczestnictwo w działaniach mających na celu zapobieganie popełnieniu przestępstw i wykroczeń i współdziałanie w tym zakresie z organami państwowymi, samorządowymi i społecznymi,
- konwojowanie dokumentów, przedmiotów wartościowych lub wartości pieniężnych dla potrzeb gminy.
- inicjowanie oraz uczestnictwo w licznych działaniach oraz programach profilaktycznych organizowanych w szkołach w celu zapobiegania popełnianiu przestępstw, przeciwdziałaniu alkoholizmowi i narkomanii.

Działania profilaktyczne Straży Miejskiej

Straż Miejska we Wrześni realizując zgodnie z ustawą o strażach gminnych jedno z jej podstawowych zadań tj. „inicjowanie i współuczestnictwo w działaniach profilaktycznych” (art. 11 pkt 8 powyższej ustawy) w ostatnich latach m.in. zrealizowała następujące programy:

- **„Jestem bezpieczna”** – program skierowany do kobiet w różnym przedziale wiekowym, mający na celu przekazanie teoretycznej oraz praktycznej wiedzy na temat ogólnych zasad prawidłowych zachowań podczas ewentualnego napadu. W programie wzięło udział 45 kobiet.
- **„Żyj bezpiecznie”** – program skierowany do uczniów gimnazjum klas pierwszych, mający na celu wykształcenie wśród nich umiejętności bezpiecznego zachowania w sytuacjach zagrożeń w czasie drogi do szkoły, poprawie świadomości nieletnich na temat odpowiedzialności prawnej, przybliżenie zjawiska przemocy i przeciwdziałaniu jemu. Program realizowany jest przy współpracy z Komendą Powiatową Policji we Wrześni oraz Państwową Strażą Pożarną we Wrześni. W ostatniej edycji powyższego programu wzięło udział ok. 670 gimnazjalistów,

- „**Jestem bezpieczny nad wodą**” – program skierowany do uczniów klas czwartych podstawowych. Powyższy program realizowany był na pływalni krytej, gdzie czwartoklasiści przez cały rok szkolny 2003/2004 pod okiem instruktora pływania uczyli się oraz doskonalili swoje umiejętności w wodzie. W związku z zakończeniem tych zajęć strażnik miejski w kilku zdaniach zapoznał młodych pływaków z ważnymi zasadami bezpiecznego zachowania nad wodą. W programie tym uczestniczyło 350 dzieci.
- „**Pływam bezpiecznie**” – program skierowany do uczniów klas pierwszych gimnazjum, mający na celu wykształcenie wśród gimnazjalistów umiejętności prawidłowego reagowania i postępowania w sytuacjach zagrożeń nad wodą, nauczanie udzielania pierwszej pomocy przed – medycznej. Program realizowany jest przy współpracy z Wodnym Ochotniczym Pogotowiem Ratunkowym we Wrześni oraz Polskim Czerwonym Krzyżem. W programie tym uczestniczyło 295 uczniów.
- „**Bezpieczna dyskoteka**” – program mający na celu poprawę bezpieczeństwa we wrzesińskich gimnazjach oraz w ich rejonie podczas trwania dyskotek i innych imprez o charakterze kulturalno – rozrywkowym.

Straż Miejska we współpracy z Sądem Rejonowym we Wrześni – Zespołem Kuratorów Służby Sądowej realizuje oraz nadzoruje wykonywanie nieodpłatnej kontrolowanej pracy na cele społeczne w warunkach kary ograniczenia wolności oraz pracy społeczno-użytecznej w zamian za nieściągalność grzywny. Wyroki sądowe w ramach ograniczenia wolności trwają najkrócej miesiąc, najdłużej 12 miesięcy, w wymiarze od 20 do 40 godzin miesięcznie. Zespół strażników ustala wspólnie z poszczególnymi skazanymi harmonogram pracy na dany miesiąc, obejmujący czas, miejsce, rodzaj pracy oraz wysyła na podstawowe badania lekarskie i przeszkolenie BHP. Wykonywane prace mają najczęściej charakter porządkowy. Liczba skierowanych osób do wykonywania prac nadzorowanych przez straż w roku 2002/2003/2004 wyniosła: 183 osoby.

Przestępczość na terenie gminy

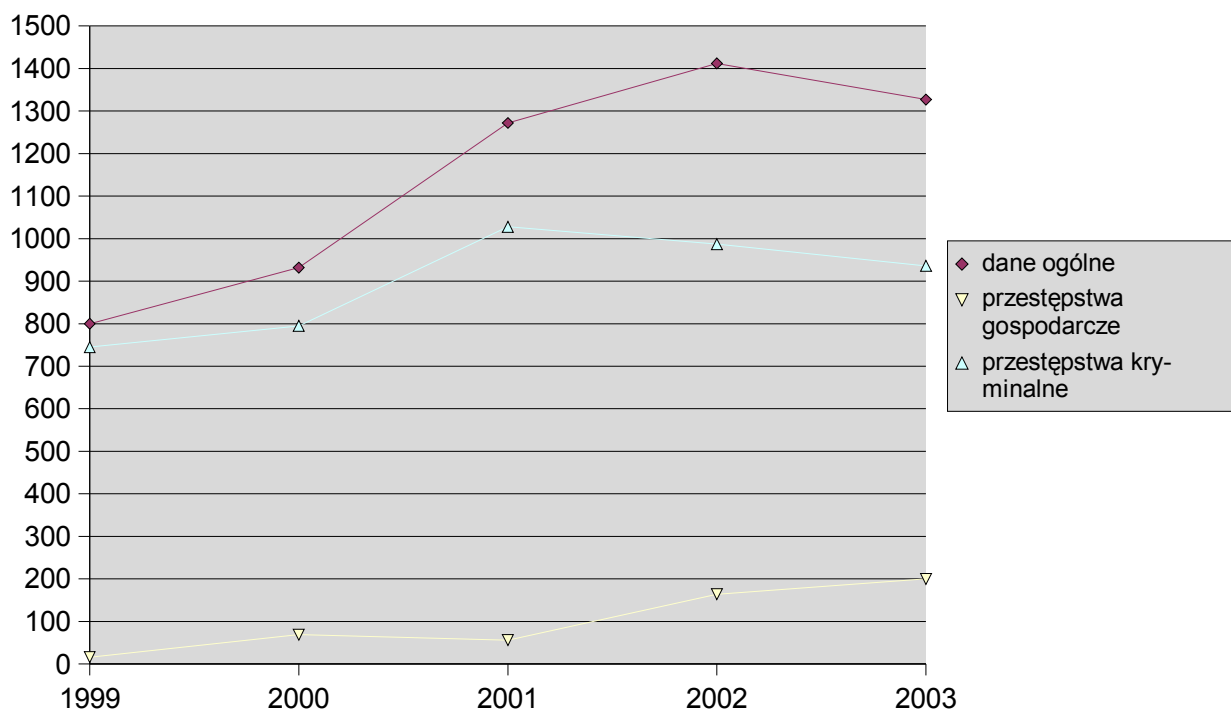
Tabela 21. Podstawowe dane dotyczące przestępczości na terenie gminy Września w latach 1999 – 2003.

KATEGORIE PRZESTĘPSTW	LICZBA STWIERDZONYCH PRZESTĘPSTW W POSZCZEGÓLNYCH LATACH				
	1999	2000	2001	2002	2003
dane ogólne	800	932	1272	1412	1327
przestępstwa gospodarcze	16	69	56	164	200
przestępstwa kryminalne	745	795	1028	987	936

KATEGORIE PRZESTĘPSTW	LICZBA STWIERDZONYCH PRZESTĘPSTW W POSZCZEGÓLNYCH LATACH				
	1999	2000	2001	2002	2003
przestępstwa przeciwko mieniu	580	609	848	766	848
kradzieże	210	197	266	288	256
kradzieże z włamaniem	287	295	354	249	248
kradzieże samochodów	59	48	40	40	46
rozbój i wymuszenie rozbójnicze	16	25	20	30	32
przestępstwa przeciwko życiu i zdrowiu	26	30	33	62	32
zabójstwa	0	1	1	2	1
bójki i pobicia	8	4	13	13	10
przestępczość narkotykowa	6	27	21	17	103
przestępstwa drogowe	45	37	152	220	150

Wykres 19. Podstawowe dane dotyczące przestępczości na terenie gminy Września w latach 1999-2003.

PRZESTĘPCZOŚĆ WE WRZEŚNI

Z przedstawionego wyżej zestawienia wynika jednoznacznie, że na terenie gminy Września dominują przestępstwa kryminalne, a wśród nich kradzieże i kradzieże z włamaniem. Największe

nasilenie tego rodzaju przestępczością nastąpiło w 2001. Niepokojącym zjawiskiem jest również przestępczość drogowa. Nagły wzrost ilości przestępstw drogowych od 2001 spowodowany został zmianami w kodeksie karnym, gdyż do tej kategorii przestępstw zaliczono również kierowanie w stanie nietrzeźwości. W 2003 na terenie gminy Września stwierdzono 25 wypadków drogowych, w tym 5 ze skutkiem śmiertelnym. Pozostałe przestępstwa drogowe to kierowanie pojazdem samochodowym w stanie nietrzeźwym – 95 i innym pojazdem – 30. Komenda Powiatowa Policji we Wrześni prowadzi działania prewencyjne oparte na siedmiu programach zarejestrowanych w Wydziale Prewencji KWP.

Bezpieczny Powiat

Program ten na terenie działania KPP we Wrześni istniał już od wielu lat. Przez cały czas miał za zadanie poprawę stanu bezpieczeństwa na terenie powiatu. Zawierał on w sobie inne podprogramy i akcje realizowane na terenie poszczególnych gmin pod nazwą Bezpieczna Gmina a wcześniej Bezpieczne Miasto. Już w 1999 r. w Starostwie Powiatowym we Wrześni utworzono stanowisko koordynatora do spraw Bezpiecznego Powiatu, który przez cały czas współpracował z instytucjami zajmującymi się szeroko rozumianym bezpieczeństwem a więc i z policją. Do dziś współpraca ta polega na pomocy w organizowaniu wielu akcji, podprogramów, turniejów a ponadto, co najważniejsze, na dofinansowaniu tych przedsięwzięć przez samorząd.

Program Bezpieczny Powiat to zespół wielu podprogramów i akcji prowadzonych na terenie całego powiatu wrzesińskiego np.:

Bezpieczne ferie

To akcja polegająca na dotarciu do dzieci i młodzieży w szkołach, przekazaniu im wielu cennych uwag typu – jak bezpiecznie spędzić ferie w domu, na podwórku czy na zorganizowanych zimowiskach. Następnie policjanci ZPKNiP oraz dzielnicowi docierają do wszystkich tego typu miejsc, prowadząc pogadanki z dziećmi, demonstrując sprzęt policyjny, prowadząc konkursy i zabawy o tematyce bezpieczeństwie. Przy okazji sprawdzają warunki w jakich dzieci i młodzież spędzają czas wolny.

Uwaga na kieszonkowca

To szereg akcji prowadzonych na terenie targowisk i zieleniaków. Na terenie Wrześni akcje powtarzają się cyklicznie w każdy czwartek. Na teren targowiska wychodzą patrole policyjne, Straży Miejskiej, policjanci operacyjni. W bramach wejściowych policjanci ZPKNiP często rozdają ulotki zawierające wskazówki jak uniknąć kradzieży kieszonkowej.

Bezpieczna woda/Bezpieczny las

To podprogramy prowadzone od roku 2001, które z racji działania na terenie całego powiatu znalazły się w programie Bezpieczny Powiat. Działania te zaczęły się od nawiązania pełnej współpracy z występującymi na naszym terenie kołami łowieckimi, Strażą Miejską, Strażą Leśną, kołami PZW, społeczną strażą rybacką. Podprogram ten ma za zadanie podniesienie stanu bezpieczeństwa w rejonach akwenów wodnych i lasów, eliminowanie kłusownictwa wodnego, leśnego, itd. W ramach tego podprogramu organizowane są wspólne patrole w rejonach zagrożonych, udział w spotkaniach kół PZW, eliminowanie kradzieży drewna, ryb, czuwanie nad utrzymaniem czystości wód i lasów. Ponadto w ramach tego podprogramu Straż Miejska oraz ratownicy miejskiego basenu, przeprowadzili akcje Pływam Bezpiecznie, w trakcie których uczyli gimnazjalistów z miasta i gminy bezpiecznego zachowania nad wodą.

Bezpieczne wakacje z mundurem

To akcja kierowana do wszystkich dzieci na terenie powiatu, mająca na celu przekazanie im informacji jak bezpiecznie spędzić wakacje letnie. Prowadzona jest w trzech etapach. W pierwszym policjanci ZPKNiP oraz dzielnicowi odwiedzają szkoły, przekazując te informacje dzieciom i młodzieży. Następnie już po rozpoczęciu wakacji ustalają miejsca niebezpieczne, tj. dzikie kąpieliska oraz starają się o ich odpowiednie oznakowanie. Docierają też do wszystkich zorganizowanych miejsc wypoczynku letniego dla dzieci, prowadząc spotkania, pogadanki, demonstrując sprzęt policyjny. Policjanci ZPKNiP przy zaangażowaniu innych służb mundurowych takich jak SM, KPPSP, Harcerze, GKRPA we Wrześni oraz UMiG we Wrześni wraz ze Starostwem Powiatowym organizują tygodniowe zajęcia półkolonijne w parku dla dzieci z rodzin ubogich i tych, które nie wyjechały z miasta. Dzieci mają możliwość nauczyć się bezpiecznych zachowań w różnych sytuacjach. Prowadzone są zajęcia z przepisów ruchu drogowego, ppoż, udzielania pomocy przedmedycznej, antyalkoholowe, antynarkotykowe.

Akcja Światła

Corocznie, przy współpracy LOK Września i Starostwa Powiatowego, w październiku przeprowadza się całodniową akcję bezpłatnego ustawiania i regulacji świateł w pojazdach. Dobrze nagłośniona w gazecie i kościołach akcja cieszy się zawsze wielkim powodzeniem. Pracownicy Stacji Kontroli Pojazdów przy LOK we Wrześni oraz pozostałych 6 stacji na terenie innych gmin powiatu wrzesińskiego dokonują takich kontroli przy kilkuset pojazdach. W tym czasie policjanci rozmawiają z kierowcami na tematy bezpieczeństwa rozdając broszurkę o zmianach w przepisach Ruchu Drogowego.

Czy psy muszą gryźć

To program cząstkowy wdrażany na podstawie pisma Komendanta Głównego Policji. Na terenie działania jednostki, policjanci dzielnicowi oraz ZPKNiP po wcześniejszym opracowaniu konspektu zajęć z tego tematu sukcesywnie odwiedzają szkoły podstawowe – dzieci I-III, gdzie osobiście lub przy zaangażowaniu wychowawców uczą dzieci bezpiecznego postępowania z psem, a w sytuacjach drastycznych obrony przed czworonogiem. Do końca roku 2003 program zrealizowano w szkołach podstawowych na terenie miasta i gminy Września a w roku 2004 – realizowany jest również na terenie pozostałych gmin.

Akcja petarda

To akcja adresowana co roku do wszystkich mieszkańców powiatu wrzesińskiego przed obchodami Nowego Roku. We wszystkich szkołach odbywają się spotkania z dziećmi mające na celu przekazanie im treści Uchwały Porządkowej Rady Powiatu, gdzie jasno określone jest kto może sprzedawać, kupować i detonować materiały pirotechniczne. Policjanci dzielnicowi zapoznają też z treścią tej uchwały właściciele sklepów i miejsc sprzedaży petard.

Punkt przyjęć interesantów

We wrześniu br. na bazie porozumienia podpisanego między Komendantem Powiatowym Policji we Wrześni a Prezesem Zarządu Wrzesińskiej Spółdzielni Mieszkaniowej we Wrześni, został uruchomiony na terenie obiektu Wrzesińskiej Spółdzielni Mieszkaniowej punkt przyjmowania interesantów.

Bezpieczna wieś

To program adresowany do mieszkańców wsi naszego powiatu, którego głównym celem jest poprawienie stanu bezpieczeństwa na terenach wiejskich, redukcja występujących tam przestępstw, szeroko rozumiana edukacja społeczeństwa wiejskiego. Program ten realizowany jest głównie przez dzielnicowych. To oni po wcześniejszych ustaleniach w roku 2002 wzięli udział w 33 spotkaniach – zebraniach sołeckich, gdzie rozmawiali z mieszkańcami na temat nurtujących ich spraw. Dzielnicowi nakreślali tematykę programu Bezpieczna Woda i Bezpieczny Las, rozdawali ulotki dotyczące trzymania zwierząt na uwięzi, wspólnie ze strażnikami miejskimi zapoznawali mieszkańców z ważnymi dla nich uchwałami porządkowymi obowiązującymi w poszczególnych gminach. Przez cały czas nawiązują ścisłą współpracę z proboszczami parafii i sołtysami. Biorą czynny udział w organizowanych na wsiach festynach, dożynkach, itd. Przez cały czas pracują nad rozpoznaniem osobowym i terenowym wsi wchodzących w skład podległych im rejonów służbowych.

Bezpieczny Ogród – Działka

To program wdrażany sukcesywnie. Ma na celu nawiązanie ścisłej współpracy z Zarządami Ogrodów Działkowych i ich prezesami. Choć w ostatnim okresie czasu na terenie KPP we Wrześni ujawniono niewiele zdarzeń na terenie ogrodów działkowych. Przez cały czas policjanci w trakcie spotkań sprawozdawczo-wyborczych jak i roboczych wspólnie z przedstawicielami POD szukają metod, które doprowadziłyby do całkowitego ograniczenia przestępstw na działkach. Zgodnie z wcześniejszymi założeniami w drugiej połowie roku 2003 KPP we Wrześni podpisała 13 (wszystkie) porozumień dotyczących współpracy policji z Zarządami Ogrodów Działkowych. W roku 2004 podpisane wcześniej porozumienia uaktualniono, zobowiązując się w nich do organizacji wspólnych patroli.

Wielkopolski sąsiedzki program przeciwdziałania przestępczości

Program ten powstał we Wrześni w 2001 roku pod nazwą POMOC SĄSIEDZKA. Programem zostało objęte osiedle Sławno. Główną rolę w tym programie ma dzielnicowy tego rejonu oraz przypisany mu w ramach porozumienia jego partner ze Straży Miejskiej. W akcję zaangażował się także proboszcz tamtejszej parafii. Nadal udostępnia on jedną ze stron gazetki kościelnej, dzięki czemu społeczeństwo ma szansę szybko i sprawnie zapoznać się z aktualnymi zagrożeniami. Ponadto w gazecie ukazują się artykuły dotyczące bezpiecznych zachowań. Na terenie parafii, w domu parafialnym, w każdy poniedziałek funkcjonariusze pełnią dyżury i spotykają się z mieszkańcami osiedla.

Uwaga zagrożenie

Program ten realizowany jest poprzez spotkania w szkołach średnich na terenie powiatu wrzesińskiego. Na spotkania o tematyce antynarkotykowej i antyalkoholowej policjanci ZPKNiP najczęściej udają się z przedstawicielami PCPR, GKRPA, Sanepidu lub Ośrodka Terapii Uzależnień i Współuzależnień. Fachowcy w swej dziedzinie zostali pozyskani do prowadzenia takich spotkań na mocy podpisanych porozumień. Osoby te prowadzą pogadanki dotyczące uzależnienia od narkotyków, alkoholu itd., policjanci natomiast omawiają prawną stronę tych zagrożeń. W trakcie 45 minutowych zajęć przypomina się o odpowiedzialności karnej osób, które nie przestrzegają Ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz Ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii.

Bezpieczna szkoła

Program prewencyjny został całkowicie wdrożony w miesiącu wrześniu i październiku 2002 we wszystkich szkołach gimnazjalnych i podstawowych powiatu wrzesińskiego. Z uwagi na fakt reorganizacji szkolnictwa na terenie powiatu we wrześniu 2004 uaktualniono umowy ze szkołami.

Aktualnie podpisanych jest 38 porozumień z dyrektorami szkół, zobowiązujących strony do stałej współpracy w realizacji programu. Nadal do działań angażowane są podmioty pozapolicyjne, tj. Urzędy Miast i Gmin, Straż Miejska, KPPSP we Wrześni, OPS-y, Sąd Rodzinny i Nieletnich, PCPR, Sanepid, GKRPA. Z instytucji tych pozyskano osoby biorące czynny udział w spotkaniach z uczniami i rodzicami. W ramach tego programu nie zapomniano też o gimnazjalistach, dla których policjanci przygotowują corocznie 45-minutowe zajęcia, tematem których jest «Odpowiedzialność prawna nieletnich», a które zostają przeprowadzone we wszystkich klasach pierwszych.

Dla tej grupy młodzieży organizuje się cyklicznie Turniej Wiedzy Prewencyjnej dla Gimnazjów powiatu wrzesińskiego, poprzedzony eliminacjami szkolnymi i gminnymi.

Cyklicznie również, przy współpracy z KPPSP we Wrześni, organizuje się Turniej Służb Mundurowych i Gimnazjów Powiatu Wrzesińskiego, w trakcie którego poprzez zabawę młodzież uczy się bezpiecznych zachowań. Ma okazję także obserwować pracę policji i służb ratowniczych.

Z pyrką bezpiecznie

To program kierowany do uczniów klas pierwszych szkół podstawowych województwa wielkopolskiego. Rozpoczął się we wrześniu 2004, a założeniem jego jest wieloletnia i ciągła praca z dziećmi pobierającymi naukę szkolną, mająca na celu uzyskanie wymiernych efektów w zakresie ograniczenia zjawisk społecznie szkodliwych, takich jak: przestępczość, demoralizacja, narkomania czy alkoholizm. Uroczystość pasowania na ucznia I klasy była dla policjantów okazją do porozmawiania z dziećmi i ich rodzicami oraz wręczenia im elementów odblaskowych wraz z pyrkowym elementarzem, na bazie którego przeprowadzana będzie ich edukacja.

Oświata

Jednostki oświatowe

Na terenie miasta i gminy po wprowadzeniu zmian systemowych wynikających z reformy oświaty funkcjonuje jedenaście szkół podstawowych, w tym cztery wchodzące w skład zespołu szkół (Gutowo Małe, Marzenin, Nowy Folwark, Otoczna).

1 września 1999 roku gmina utworzyła trzy gimnazja: Gimnazjum nr 1 i Gimnazjum nr 2 – na terenie miasta oraz pierwsze gimnazjum wiejskie – Gimnazjum nr 3 w Nowym Folwarku. Od 1 września 2001 roku powstało Gimnazjum w Marzeninie wchodzące w skład Zespołu Szkół z oddziałami sportowymi, 1 września 2003 roku powstały dwa gimnazja: Gimnazjum w Gozdowie i Gimnazjum w Otocznej wchodzące w skład Zespołu Szkół.

Sieć szkolna przedszkoli i oddziałów przedszkolnych przy szkołach podstawowych została ustalona Uchwałą nr XXV/234/04 Rady Miejskiej we Wrześni z 4 października 2004 roku w sprawie: ustalenia sieci publicznych przedszkoli i oddziałów przedszkolnych w szkołach podstawowych na terenie Miasta i Gminy Września, oraz szkół podstawowych i gimnazjalnych została ustalona w dniu 31 marca 2003. Rada Miejska podjęła uchwałę nr VIII/66/03 w sprawie ustalenia sieci i obwodów szkół publicznych na terenie miasta i gminy Września.

Również na terenie gminy funkcjonuje pięć przedszkoli publicznych – cztery miejskie i jedno wiejskie wchodzące w skład Zespołu Szkolno-Przedszkolnego w Gutowie Małym.

Od kilku lat zapotrzebowanie na miejsca w przedszkolach kształtuje się na tym samym poziomie. Od 1 stycznia 2004 zgodnie z uchwałą nr XVI/160/03 Rady Miejskiej z 19 grudnia 2003 roku obowiązują następujące stawki odpłatności za opiekę w przedszkolach:

- miejskich 110 zł za 1 dziecko,
- wiejskim 70 zł za 1 dziecko.

Rada Miejska obniżyła opłatę stałą w przypadku, gdy do przedszkola uczęszcza drugie dziecko z rodzeństwa – opłata stała za świadczenie na drugie dziecko wynosi 50%. Natomiast w przypadku, gdy do przedszkola uczęszcza trzecie i kolejne dziecko z rodzeństwa, opłata stała na trzecie i kolejne dziecko z rodzeństwa wynosi 25%. A w przypadku, gdy do przedszkola uczęszcza dziecko, na które rodzice pobierają zasiłek pielęgnacyjny, opłata za świadczenie na to dziecko wynosi 75% kwoty stałej. Mamy nadzieję, że powyższa uchwała umożliwi większej liczbie dzieci korzystanie z usług świadczonych przez przedszkola na terenie gminy Września.

Dzienna stawka żywieniowa wynosi w przedszkolach miejskich 3 zł (trzy posiłki) a w przedszkolu wiejskim 1,50 zł (jeden posiłek).

Dobra lokalizacja obiektów w pełni zabezpiecza potrzeby mieszkańców na najbliższe lata. Od 1 września 2003 roku w Przedszkolu Nr 1 "Słoneczko" został utworzony drugi oddział integracyjny. Przebywanie dzieci sprawnych z niepełnosprawnymi stanowi wielką i niepowtarzalną szansę dla obu grup. Nasze przedszkola posiadają bogato wyposażoną bazę dydaktyczną, dostosowaną do potrzeb dziecka, w skład której wchodzi liczne kąciki zainteresowań, a także różne pomoce dydaktyczne, zapewniające wszechstronny rozwój dziecka.

Przedszkola znajdują się w obiektach stanowiących mienie komunalne, ich stan techniczny jest zadowalający, aczkolwiek wymaga pewnych remontów typu: wymiana okien lub naprawa parkietu.

Szkoły w liczbach

Do szkół podstawowych i gimnazjów w mieście i gminie Września uczęszcza 5036 uczniów, uczących się w 242 oddziałach, przy czym średnia liczba uczniów w oddziale wynosi 21. W szkołach funkcjonuje też jednaście oddziałów przedszkolnych (nie ma oddziału przedszkolnego tylko w Samorządowej Szkole Podstawowej w Chociczy Wielkiej) oraz trzy oddziały przygotowujące do pracy zawodowej w Gimnazjum w Gozdowie.

Zmiany systemowe, zachodzące w szkołach oraz obwodach szkolnych, związane z reformą edukacji wynikają z wyraźnej tendencji zmniejszania liczby uczniów podlegających obowiązkowi szkolnemu. Zjawisko to widać wyraźnie przy analizie liczby urodzeń, przedstawionej w dalszej części niniejszego opracowania (rozdział II.1. Liczba dzieci urodzonych w latach 1991-2003 według obwodów szkolnych).

Szczegółowe zmiany liczby uczniów z ostatnich dziesięciu lat szkolnych ilustruje tabela 22.

Tabela 22. Szczegółowe zmiany liczby uczniów w przeciągu ostatnich dziesięciu lat szkolnych.

L.p.	lata Szkoła	1995/96	1996/97	1997/98	1998/99	1999/ 2000	2000/1	2001/2	2002/3	2003/4	2004/5
1.	Nr 1	833	800	796	807	1420	1186	1132	1062	978	909
2.	Nr 2	1100	1081	1062	1028	907	723	692	682	649	652
3.	Nr 3	887	890	897	898	-	-	-	-	-	-
4.	Nr 5	902	856	826	790	-	-	-	-	-	-
5.	Nr 6	532	530	489	429	921	686	607	524	491	458
6.	Bierzglinek	43	39	38	35	34	32	34	33	-	-
7.	Chocicza Wielka	135	123	111	115	103	73	73	64	64	59
8.	Chwalibogo wo	205	190	184	172	123	107	94	92	137	124
9.	Gozdowo	82	76	76	79	72	53	56	53	-	-
10.	Grzybowo	101	103	108	112	96	90	84	77	67	63
11.	Gutowo Małe	114	107	108	108	88	70	65	61	57	51
12.	Gutowo Wielkie	114	113	101	97	77	62	64	59	-	-
13.	Kaczanowo	250	212	220	198	163	137	134	124	205	210
14.	Marzenin	224	222	233	209	184	146	147	152	137	143
15.	Nowy Folwark	275	274	290	279	244	225	237	241	245	247
16.	Oblaczkowo	66	71	71	75	66	58	52	47	-	-
17.	Otoczna	224	231	224	199	159	122	124	113	171	161

L.p.	lata Szkoła	1995/96	1996/97	1997/98	1998/99	1999/ 2000	2000/1	2001/2	2002/3	2003/4	2004/5
18.	Węgierki	41	25	25	23	20	17	21	18	-	-
Ogółem		6128	5943	5859	5653	4677	3787	3616	3402	3201	3077

Liczba dzieci w gimnazjach

Tabela 23. Szczegółowa liczba dzieci w gimnazjach gminy Września od września 1999.

	lata	1999/ 2000	2000/1	2001/2	2002/3	2003/4	2004/5
L.p	Szkoła	Ogółem	Ogółem	Ogółem	Ogółem	Ogółem	Ogółem
.							
1.	Nr 1	275	496	705	700	673	659
2.	Nr 2	395	744	1107	1101	1060	956
3.	Nr 3	60	132	138	136	142	140
4.	Gozdowo	-	-	-	-	35	61
5.	Marzenin	-	-	74	79	87	73
6.	Otoczna	-	-	-	-	39	70
Ogółem		730	1372	2024	2016	2036	1959

Tabela 24. Szczegółowa liczba dzieci w przedszkolach przy szkołach podstawowych z ostatnich dziesięciu lat szkolnych.

L.p	lata Szkoła	1995/ 96	1996/9 7	1997/98	1998/99	1999/ 2000	2000/1	2001/2	2002/3	2003/4	2004/5
1.	Nr 1	25	20	27	50	130	120	126	101	118	116
2.	Nr 2	53	63	61	69	45	47	64	58	68	69
3.	Nr 3	55	98	96	69	-	-	-	-	-	-
4.	Nr 5	28	88	70	63	-	-	-	-	-	-
5.	Nr 6	-	-	-	-	69	50	44	60	47	56
6.	Bierzglinek	15	12	9	16	14	7	17	11	-	-
7.	Chocicza Wielka	16	10	14	12	7	12	9	10	8	-
8.	Chwalibog owo	-	-	14	9	19	10	12	17	19	25
9.	Gozdowo	10	15	12	11	8	12	10	9	-	-
10.	Grzybowo	15	16	16	11	16	7	11	10	9	12
11.	Gutowo Małe	-	-	-	-	-	-	-	-	-	10

L.p.	lata Szkoła	1995/ 96	1996/9 7	1997/98	1998/99	1999/ 2000	2000/1	2001/2	2002/3	2003/4	2004/5
12.	Gutowo Wielkie	12	10	6	7	13	14	6	9	-	-
13.	Kaczanowo	25	20	14	17	27	22	12	27	31	41
14.	Marzenin	24	37	18	26	17	26	28	19	21	24
15.	Nowy Folwark	34	39	33	21	32	35	31	36	45	28
16.	Obłaczkowo	18	14	12	10	7	6	9	7	-	-
17.	Otoczna	19	13	15	17	16	16	16	12	19	18
18.	Węgiełki	12	9	8	7	8	10	6	6	-	-
Ogółem		361	464	425	415	428	394	401	392	385	399

W bieżącym roku szkolnym do przedszkoli zapisanych jest 470 dzieci uczęszczających do 21 oddziałów, przy średniej liczbie dzieci w oddziale 22,1. Szczegółowe proporcje liczby dzieci w przedszkolach ilustruje i tabela 25. Na uwagę zasługuje fakt, że w ciągu ostatnich lat liczba dzieci zapisanych do przedszkoli nie zmniejszyła się.

Tabela 25. Szczegółowa liczba dzieci w przedszkolach w roku szkolnym 2004/2005

<i>Przedszkole</i>	<i>Liczba oddziałów</i>	<i>Liczba dzieci</i>	<i>Dzieci 6-letnie</i>	<i>Dzieci 5-letnie</i>	<i>Dzieci 3-4 letnie</i>
Nr 1	4	93	26	25	42
Nr 3	4	91	19	28	44
Nr 4	6	150	44	39	67
Nr 6	5	114	24	44	46
Gutowo Małe	2	22	0	8	14
RAZEM	21	470	113	144	213

Stan zatrudnienia w jednostkach oświatowych

Analiza stanu zatrudnienia nauczycieli oraz administracji w przedszkolach wskazuje na wzrost zatrudnienia w ilości etatów personelu obsługi. Szczegółowe dane dotyczące zatrudnienia w przedszkolach w latach szkolnych 2000-2005 przedstawia tabela 26.

Tabela 26. Stan zatrudnienia w przedszkolach na terenie gminy w roku szkolnym 2000-2001

<i>Przedszkole</i>	<i>Kadra Pedagogiczna</i>	<i>Kadra Obsługi</i>
Nr 1	8	8
Nr 3	7	8
Nr 4	12	13
Nr 6	9	9
Gutowo Małe	2	2
RAZEM	38	40

Tabela 27. Stan zatrudnienia w przedszkolach na terenie gminy w roku szkolnym 2001-2002

<i>Przedszkole</i>	<i>Kadra Pedagogiczna</i>	<i>Kadra Obsługi</i>
Nr 1	8	8
Nr 3	7	9
Nr 4	12	13
Nr 6	9	9
Gutowo Małe	2	2
RAZEM	38	41

Tabela 28. Stan zatrudnienia w przedszkolach na terenie gminy w roku szkolnym 2002-2003

<i>Przedszkole</i>	<i>Kadra Pedagogiczna</i>	<i>Kadra Obsługi</i>
Nr 1	8	8
Nr 3	7	9
Nr 4	12	13
Nr 6	9	9
Gutowo Małe	2	2
RAZEM	38	41

Tabela 29. Stan zatrudnienia w przedszkolach na terenie gminy w roku szkolnym 2003-2004

<i>Przedszkole</i>	<i>Kadra Pedagogiczna</i>	<i>Kadra Obsługi</i>
Nr 1	8	12,5
Nr 3	7	9
Nr 4	12	13
Nr 6	9	9
Gutowo Małe	2	2
RAZEM	38	45,5

Tabela 30. Stan zatrudnienia w przedszkolach na terenie gminy w roku szkolnym 2004-2005

<i>Przedszkole</i>	<i>Kadra Pedagogiczna</i>	<i>Kadra Obsługi</i>
Nr 1	8	11
Nr 3	7	9
Nr 4	12	13
Nr 6	9	9
Gutowo Małe	2	2
RAZEM	38	44

Tabela 31. Zatrudnienie administracji i obsługi w gimnazjach w roku szkolnym 2004/2005.

<i>GIMNAZJA</i>	<i>PRACOWNICY ADMINISTRACJI</i>	<i>PRACOWNICY OBSŁUGI</i>
Nr 1	3	11
Nr 2	6	21
Gozdowo	1,13	1,75
RAZEM	10,13	33,75

Tabela 32. Zatrudnienie w szkołach podstawowych w roku szkolnym 2004/2005.

<i>SSP</i>	<i>PRACOWNICY ADMINISTRACJI</i>	<i>PRACOWNICY OBSŁUGI</i>
Nr 1	3	13
Nr 2	3	14

<i>SSP</i>	<i>PRACOWNICY ADMINISTRACJI</i>	<i>PRACOWNICY OBSŁUGI</i>
Nr 6	2	5
Chocicza Wielka	1	2
Chwalibogowo	2	5,38
Grzybowo	1	1,75
Gutowo Małe	1,13	1,75
Kaczanowo	1,75	5,25
Marzenin	3	5,5
Nowy Folwark	2	6
Otoczna	3	5,25
RAZEM	22,88	64,88

Zatrudnienie nauczycieli z podziałem na poziom wykształcenia w roku 2002, 2003, 2004

Tabela 33. Liczba nauczycieli pełnozatrudnionych i niepełnozatrudnionych wg poziomu wykształcenia.

<i>Poziom wykształcenia</i>	<i>Ogółem</i>		2004
	2002	2003	
Stopień naukowy dr lub dr hab. mgr z przygotowaniem pedagogicznym	386 24,66	377 35,34	391 43,73
Tytuł zawodowy mgr bez przygotowania pedagogicznego,	48	40	30
tytuł zaw. licencjata (inż.) z przygotowaniem pedagogicznym	4,57	7,37	9,5
Tytuł zaw. licencjata (inż), bez przygotowania pedagogicznego,	40	32	28
dyplom nauczycielskiego kolegium j.obcych	0,84	1,40	3,39
Pozostałe kwalifikacje	16 2,53	8 2,75	6 0,04
Razem pełnozatrudnieni:	472	457	455
Razem niepełnozatrudnieni:	32,60	46,86	56,66
RAZEM:	504,6	503,86	511,66

Tabela 34. Liczba nauczycieli pełnozatrudnionych i niepełnozatrudnionych wg stopnia awansu zawodowego.

<i>Stopień awansu zawodowego</i>	<i>Ogółem</i>		2004
	2002	2003	
Stażysta	16 2,97	18 13,35	14 6,98
Kontraktowy	71 10,91	66 8,08	60 14,37
Mianowany	364 17,73	326 18,55	313 29,66
Dyplomowany	21 0,99	47 6,88	68 5,65
Razem pełnozatrudnieni:	472	457	455
Razem niepełnozatrudnieni:	32,60	46,86	56,66
RAZEM:	504,6	503,86	511,66

Baza dydaktyczna

Stan obiektów szkolnych i ich wyposażenie jest dość zróżnicowane. W większości placówek funkcjonują pracownie komputerowe oraz inne specjalistyczne pracownie. Niewątpliwie dodatnią cechą jest to, że wszystkie szkoły posiadają wyposażone biblioteki. Pewnym mankamentem jest niewystarczająca baza sportowa – w niektórych szkołach brak boisk sportowych oraz zaplecza kuchennego (stołówek).

Tabela 35. Stan wyposażenia placówek szkolnych gminy Września.

<i>Szkoła</i>	<i>Biblioteka</i>	<i>Sala gimnastyczna</i>	<i>Stołówki</i>	<i>Pracownie komputerowe</i>
SSP nr 1 Września	x		x	x
SSP nr 2 Września	x	x	x	x
SSP nr 6 Września	x			x
SSP Chocicza Wielka	x			x
SSP Chwalibogowo	x			x
SSP Grzybowo	x			x
SSP Kaczanowo	x			x
Gimnazjum nr 1 Września	x			x

<i>Szkoła</i>	<i>Biblioteka</i>	<i>Sala gimnastyczna</i>	<i>Stołówki</i>	<i>Pracownie komputerowe</i>
Gimnazjum nr 2 Września	x	x	x	x
Gimnazjum Gozdowo	x			x
Zespół Szkolno-Przedszkolny Gutowo Małe	x			x
Zespół Szkół Marzenin	x	x	x	x
Zespół Szkół Otoczna	x	x		x
Zespół Szkół Nowy Folwark	x	x		x

Zajęcia pozalekcyjne

Oprócz nauki, dzieci i młodzież muszą mieć możliwość realizacji zainteresowań i rozwoju swojej osobowości. Najlepszym sposobem wypełniania tych funkcji są zajęcia dodatkowe. W placówkach oświatowych prowadzonych przez Miasto i Gminę Września realizowane są zajęcia dodatkowe, w czasie których uczniowie mogą rozwijać swoje zainteresowania i hobby, realizować pasje, wyrównywać swoje zaległości w nauce, lub choćby ciekawie spędzać czas korzystając z pomocy nauczycieli.

Zajęcia dodatkowe prowadzone w przedszkolach finansowane są ze środków ponoszonych przez rodziców. Oferta przedszkoli zawiera: rytmikę, naukę tańca, naukę języka obcego, naukę pływania. Zajęcia pozalekcyjne realizowane w publicznych szkołach finansowane były z budżetu gminy. Placówki oświatowe na terenie gminy oferowały wszystkim uczniom szeroką gamę zajęć pozalekcyjnych.

Dla dzieci i młodzieży, które chciały rozwijać swoje zainteresowania działały w ramach zajęć pozalekcyjnych "kółka komputerowe" oraz "kółka informatyczne", które miały na celu popularyzację zagadnień informatycznych wśród uczniów. Zajęcia były popularną formą spędzania wolnego czasu zwłaszcza dla tych dzieci i młodzieży, które nie posiadały sprzętu komputerowego w domu. Natomiast uczniowie znający podstawy obsługi komputera mieli możliwość doskonalić swoje umiejętności poprzez różne formy prowadzonych zajęć. Zajęcia te dały szansę zdobywania umiejętności obsługi różnych programów, poszerzania wiedzy, poznawania nowości z wielu dziedzin. Bogaty wybór gier komputerowych dał gwarancje relaksu i dobrej zabawy.

W celu wykształcenia w młodych ludziach miłości do przyrody, poszanowania jej w każdym

miejscu i każdej formie, ukazania zależności stanu środowiska od działalności człowieka oraz wykształcenia umiejętności obserwacji zmian zachodzących w otaczającej nas przyrodzie, niektóre z naszych placówek utworzyły koła ekologiczne.

Uzdolnieni artystycznie uczniowie mogli przyłączyć się do kółek dziennikarskich, plastycznych, teatralnych, recytatorskich, muzycznych. Koła o charakterze naukowym - historyczne, techniczne ułatwiają każdemu poszerzenie wiadomości, zapewniają możliwości poznania wielu ciekawych rzeczy, o których nie mówi się na lekcjach.

Przy szkołach działały również kółka matematyczne, gdzie uczniowie mogli pogłębiać swoją wiedzę wędrując po matematycznych labiryntach zadań, pojęć i definicji. W ramach SKS uczniowie tradycyjnie uprawiali siatkówkę, koszykówkę, piłkę nożną.

W ramach zajęć pozalekcyjnych prężnie działały w szkołach kółka polonistyczne, biologiczne, geograficzne, chemiczne, chóry szkolne oraz wiele innych atrakcyjnych zajęć, których nie sposób wymienić.

Aktywny udział uczniów we wszystkich zajęciach pozalekcyjnych rozwijał ich zainteresowania, wzbogacał wiedzę i umiejętności, kształtował pozytywne cechy charakteru i kulturę osobistą, rozwijał poczucie estetyki i piękna.

Praca uczniów i nauczycieli podczas zajęć pozalekcyjnych przynosi efekty. Świadczą o tym osiągnięcia dzieci z terenu gminy Września w konkursach o randze rejonowej, wojewódzkiej i ogólnopolskiej. Szczególne sukcesy odnoszą zespoły artystyczne i sportowcy.

Dowozy dzieci do szkół

Obowiązkiem gminy jest zapewnienie dowozu dzieci, których droga z domu do szkoły przekracza:

- 3 km w przypadku klas I-IV szkół podstawowych
- 4 km w przypadku uczniów klas V i VI szkół podstawowych oraz uczniów gimnazjów

Dowozy szkolne dla potrzeb placówek oświatowych prowadzonych przez Gminę realizowały trzy gminne autokary z kierowcami zatrudnionymi w Urzędzie Miasta i Gminy we Wrześni oraz firma, która wygrała przetarg: Wrzesińskie Przedsiębiorstwo Komunikacji Samochodowej Sp. z o.o. z siedzibą we Wrześni przy ul. Kolejowej. Dziennie autokary pokonują około 1218 na 14 trasach.

Dowozy w roku szkolnym 2002/2003:

- Transport własny 633 km – 393 dzieci
- Transport obcy 363 km – 605 dzieci

Razem: 996 km – 998 dzieci

- Stawka za 1 km / transport obcy - 1.90 zł/.
- Koszty dowozu ogółem – 632.203 zł

Dowozy w roku szkolnym 2003/2004:

- Transport własny 612 km – 377 dzieci
- Transport obcy 834 km – 818 dzieci

Razem: 1.446 km - 1.195 dzieci

- Stawka za 1 km / transport obcy - 2.35 zł/.
- Koszty dowozu ogółem - 902.400 zł.

Dowozy w roku szkolnym 2004/2005:

- Transport własny 526 km – 299 dzieci
- Transport obcy 856 km – 919 dzieci

Razem: 1.384 km - 1.218 dzieci

Stawka za 1 km / transport obcy - 2.95 zł

Koszty dowozu ogółem - 990.300 zł

Prognozy demograficzne

Liczba dzieci urodzonych według obwodów szkolnych w roku 2004/2005

Tabela 36. Samorządowe Szkoły Podstawowe (liczba dzieci wg urodzeń w obwodach szkolnych).

SZKOŁA	rok szkolny 2004/2005						1998	1999	2000	2001	2002	2003
	VI	V	IV	III	II	I						
SSP nr 1	160	169	161	149	125	145	114	112	125	121	118	124
SSP nr 2	132	100	107	112	92	109	115	111	99	91	78	74
SSP nr 6	90	92	70	64	81	61	83	86	74	71	76	67
SSP Chocicza												
Wielka	11	8	10	11	10	9	6	18	8	6	13	12
SSP												
Chwalibogowo	18	22	18	23	24	19	21	16	24	27	17	20
SSP Grzybowo	12	13	8	12	8	10	11	8	6	11	9	8
SSP Gutowo												
Małe	10	10	6	8	9	8	16	4	9	10	6	8
SSP Kaczanowo	30	36	38	36	38	32	47	46	37	34	35	21
SSP Marzenin	24	17	28	28	21	25	22	22	9	18	13	26

SZKOŁA	rok szkolny 2004/2005						1998	1999	2000	2001	2002	2003
	VI	V	IV	III	II	I						
SSP Nowy Folwark	35	38	57	31	45	41	25	33	33	36	45	23
SSP Otoczna	30	30	36	21	21	23	21	24	28	28	29	24
ŁĄCZNIE	552	535	539	495	474	482	481	480	452	453	439	407

Tabela 37. Liczba dzieci w szkołach miasta i gminy Września – prognoza do 2011.

SZKOŁA	Rok szk. 2004/05	Rok szk. 2005/06	Dane aktualne 2006/07	Rok szk. 2007/08	Rok szk. 2008/09	Rok szk. 2009/10	Rok szk. 2010/11
SSP nr 1	909	863	806	770	742	735	714
SSP nr 2	652	635	646	638	617	603	568
SSP nr 6	458	451	445	449	456	451	457
SSP Chocicza Wielka	59	54	64	62	57	60	63
SSP Chwalibogowo	124	127	121	127	131	124	125
SSP Grzybowo	63	62	57	55	54	55	53
SSP Gutowo Małe	51	57	51	54	56	53	53
SSP Kaczanowo	210	227	237	236	234	231	220
SSP Marzenin	143	141	146	127	117	109	110
SSP Nowy Folwark	247	237	232	208	213	213	195
SSP Otoczna	161	152	146	138	145	153	154
ŁĄCZNIE	3077	3006	2951	2864	2822	2787	2712

Muzeum

Muzeum Regionalne im. Dzieci Wrzesińskich działa od 1966 roku, mieści się w zabytkowym budynku dawnej szkoły pruskiej, w którym w 1901 roku doszło do słynnego strajku.

W 2001 roku po kapitalnym remoncie, nastąpiła zmiana ekspozycji stałej. Obecnie, w pięciu salach, można oglądać eksponaty przedstawiające historię grodziska w Grzybowie z X wieku, historię miasta Wrześni, odtworzoną klasę lekcyjną z okresu strajku 1901 oraz dwa saloniki meblowe z przełomu XIX i XX wieku.

Podstawowa działalność muzeum to gromadzenie, przechowywanie, opracowywanie i udostępnianie zbiorów. Ponadto muzeum obsługuje wycieczki zbiorowe i turystów indywidualnych, średnio ok. 6 tys. rocznie. Muzeum prowadzi także lekcje środowiskowe i muzealne, udziela konsultacji naukowych w zakresie pisanych prac dyplomowych. Jest organizatorem bądź współorganizatorem konkursów historycznych i plastycznych, prelekcji, wystaw czasowych o tematyce historycznej, plastycznej, fotograficznej, etnograficznej. Muzeum prowadzi również działalność wydawniczą: foldery, przewodniki, pocztówki, katalogi wystaw czasowych. Systematycznie powiększa swoje zbiory poprzez zakup muzealiów. W chwili obecnej, muzeum posiada w zbiorach ponad 3 tys. obiektów w następujących działach: sztuka, archeologia, etnografia, historia, militaria, numizmaty oraz ok. 1 tys. depozytów. Wszystkie zbiory są zinwentaryzowane, obecnie wykonywana jest dokumentacja fotograficzna do katalogu komputerowego.

Biblioteka

Biblioteka Publiczna Miasta i Gminy jest samorządową instytucją kultury posiadającą sieć swoich placówek na terenie miasta i gminy Września. W skład tej sieci wchodzi: wypożyczalnia i czytelnia dla dorosłych, oddział dziecięcy z wypożyczalnią i czytelnią oraz 6 filii bibliotecznych (2 – we Wrześni, 4 – na terenie gminy tj. w Grzybowie, Kaczanowie, Psarach Polskich, Węgierkach).

Zbiory biblioteki mają charakter uniwersalny – liczą 126.000 egz. – obejmują literaturę piękną polską i obcą, literaturę popularnonaukową i naukową, dokumenty życia społecznego, regionalia, zbiory specjalne. Biblioteka prenumeruje także ok. 50 tytułów czasopism bieżących. W czytelni znajduje się stanowisko komputerowe dla czytelników z dostępem do internetu.

Biblioteka, oprócz działalności merytorycznej (m.in. gromadzenie, opracowanie i udostępnianie zbiorów, wypożyczenia międzybiblioteczne, działalność informacyjno – bibliograficzna), prowadzi także działalność edukacyjno – kulturalną: organizuje lekcje biblioteczne dla uczniów szkół podstawowych, gimnazjów i średnich, spotkania biblioteczne dla przedszkolaków, zajęcia dla dzieci w czasie ferii i wakacji, spotkania autorskie, konkursy czytelnicze, literackie, plastyczne, wystawy i wystawki, imprezy tematyczne i okolicznościowe itp.

W 2003r. zbiory biblioteki powiększyły się o 155 poz. zbiorów specjalnych i 2.579 wol. książek, z czego 747 wol. to książki przekazane bibliotece w darze.

W 2003r. w bibliotece zarejestrowano 8.580 czytelników, którzy dokonali ponad 225.000 wypożyczeń książek, zbiorów specjalnych i czasopism (na miejscu i na zewnątrz).

Wrzeński Ośrodek Kultury

Animatorem gminnego życia kulturalnego jest Wrzeński Ośrodek Kultury. Organizuje on imprezy o zasięgu lokalnym, wojewódzkim i ogólnopolskim: festiwale, koncerty, spektakle dla dzieci, wystawy malarskie. WOK wykonuje powierzone mu zadanie poprzez prowadzenie stałych sekcji. Obecnie działają:

- Chór "Lutnia",
- Młodzieżowa Orkiestra Dęta,
- szkoła muzyczna,
- dziecięcy zespół taneczny "TAKT",
- kółko plastyczne,
- 12 młodzieżowych zespołów muzycznych,
- Stowarzyszenie Teatralne AKT,
- Klub Szachowy WRZOS,
- zespół tańca PULS,
- zespół tańca Spin Force Crew, Wrzeńskie Studio Piosenki, Zespół Tańca Ludowego.

Wrzeński Ośrodek Kultury prowadzi również działalność w zakresie:

- organizacji imprez plenerowych (Dni Wrześni, Imieniny Wrześni, Międzynarodowe Warsztaty Folklorystyczne, Ogólnopolski Festiwal im. Anny Jantar, Wielkopolska Noc Rockowa, Letnia Scena Muzyczna),
- organizacji czasu wolnego dla dzieci w okresie ferii zimowych i letnich,
- organizacji przeglądów amatorskiego ruchu artystycznego,
- organizacji innych imprez rozrywkowych.

Sport i rekreacja

Na podstawie Uchwały nr XLV/315/98 Rady Miejskiej we Wrześni z 15 maja 1998 roku zlikwidowano jednostkę organizacyjną Ośrodek Sportu „Basen Miejski – Łazienki” i w oparciu o mienie likwidowanej jednostki utworzono nową jednostkę pod nazwą Wrzeńskie Obiekty

Sportowo-Rekreacyjne we Wrześni. Jednostce nadano statut i wcielono w nią cztery obiekty:

- kompleks baseny – sztuczne lodowisko przy ul. Gnieźnieńskiej 32a,
- Amfiteatr w parku im. Dzieci Wrzesińskich,
- Stadion Miejski z kortami tenisowymi przy ul. Kosynierów, 1
- Camping Miejski przy ul. Świętokrzyskiej 14/16.

Kompleks baseny – sztuczne lodowisko przy ul. Gnieźnieńskiej 32a to zmodernizowane na miarę XXI wieku historyczne „Łazienki”. Nowy obiekt, który je zastąpił to nowoczesny, zgodny z normami Unii Europejskiej kompleks, który obecnie posiada dwa zbiorniki wodne z nowoczesną technologią filtracji wody, podgrzewaniem wody z wykorzystaniem kolektorów na energię słoneczną. Zimą zaś urządzenia działają w odwrotnym kierunku, czyli mrozą wodę, pozwalając uzyskać w ten sposób „produkt uboczny” w postaci sztucznego lodowiska dla mieszkańców naszej gminy i nie tylko. Wybudowany kompleks z uwagi na nowoczesny i tani sposób wykonania zasłużył na nagrodę „Złoty Trzos 2002”, przyznawaną najpiękniejszej budowli Wielkopolski i za racjonalne gospodarowanie finansami publicznymi. Korzysta z niego latem i zimą 110 tys. osób. Na miejscu działa również restauracja dla 80 osób. Obiekt służy nie tylko kąpiącym się i jeżdżącym na łyżwach, ale również zwolennikom minikoncertów muzycznych, imprez takich jak: Dzień Dziecka, Mistrzostwa Polski w Siatkówce Plażowej, zawody pływackie różnych szczebli, pokazy ratownicze itp. Czas pokazał, że jest to obiekt bardzo przydatny miastu i gminie.

Stadion Miejski z kortami tenisowymi również jest bardzo prężnie działającym obiektem sportowym i rozrywkowym. Większość zadań wypełnia na nim Miejski Klub Sportowy „Victoria”, Wrzesińskie Towarzystwo Tenisowe oraz Urząd Miasta i Gminy Września. Obiekt służy również SSP nr 1, która na razie nie posiada własnej sali gimnastycznej. Odbyło się tutaj i będzie odbywać wiele imprez o charakterze ogólnopolskim np. „Lato z Radiem”, turnieje tenisowe z udziałem gwiazd sportu i znanych polityków, mecze sportowe z udziałem kadry Polski itp. Do dyspozycji jest również lokal gastronomiczny.

Amfiteatr w parku im. Dzieci Wrzesińskich corocznie gości wiele znanych zespołów występujących z okazji imprez organizowanych przez Urząd Miasta i Gminy Września za pośrednictwem jednostek mu podległych. Cykliczne są: Dni Wrześni, Międzynarodowe Warsztaty Folklorystyczne, Noc Rockowa, Imieniny Wrześni oraz począwszy od br. Festiwal im. Anny Jantar. Oprócz tego wiele organizacji i stowarzyszeń działających na terenie miasta i gminy również w miarę posiadanych środków organizuje różne mniejsze lub większe zawody czy festyny.

Camping Miejski działa już blisko 40 lat. Przeżył w tym czasie okresy prawdziwego oblężenia, głównie turystów ze Śląska, ale także innych zakątków Polski, a nawet z zagranicy. Ostatnio ruch

turystyczny zaczyna wzrastać, a goście campingu są uczestnikami imprez kulturalnych, organizowanych we Wrześni.

II. 6. 1. Identyfikacja problemów

1. Mało rozwinięte poradnictwo specjalistyczne, w tym niezbędna terapia rodzin.
2. Słabo rozwinięta pomoc bezdomnym, której celem powinna być reintegracja.
3. Brak koncepcji wielopłaszczyznowej pomocy osobom uzależnionym, w celu zmiany warunków ich egzystencji.
4. Brak mieszkań chronionych.
5. Niewystarczająca liczba mieszkań socjalnych.
6. Bariery architektoniczne w obiektach użyteczności publicznej.
7. Brak klas integracyjnych w szkołach samorządowych.
8. Systematyczny wzrost liczby rodzin niewydolnych wychowawczo.
9. Wzrost liczby środowisk młodzieżowych zagrożonych patologią.
10. Niewystarczająca liczba rodzin zastępczych. Niedorozwój rodzinnych form opieki nad dziećmi i osobami starszymi. Pogotowie Opiekuńcze, Rodzinne Domy Pomocy Społecznej.
11. Brak specjalistycznych usług medycznych dla osób starszych – geriatry.
12. Systematyczny wzrost liczby środowisk /osoby starsze/, pozbawionych opieki rodziny.
13. Ubogie możliwości przekwalifikowania, bądź zdobycia zawodu przez osoby bezrobotne.
14. Brak terapii psychologicznej dla osób długotrwale bezrobotnych. Kiepskie warunki i nieefektywne metody aktywizacji tej grupy społecznej.
15. Ograniczone możliwości kształcenia i uzupełniania kwalifikacji osób pozostających w stosunku zatrudnienia.
16. Małe możliwości zatrudniania osób bezrobotnych przy pracach społecznie użytecznych.

III. ZADANIA POLEGAJĄCE NA POPRAWIE SYTUACJI NA DANYM OBSZARZE

Lista zadań poprawiających sytuację społeczno-gospodarczą Miasta i Gminy Września

Dokonanie prawidłowej identyfikacji uwarunkowań, które wpływają lub mogą wpłynąć na funkcjonowanie Miasta i Gminy Września pozwoliło na sformułowanie listy celów, programów i projektów. Analiza atutów oraz braków i problemów przeprowadzona w procesie opracowania Strategii i Planu Rozwoju Lokalnego określiła uwarunkowania wewnętrzne i zewnętrzne.

Poniżej przedstawiono listę projektów do realizacji uszeregowanych w zestaw programów i celów strategicznych wraz z misją Miasta i Gminy wypracowaną na spotkaniach z udziałem społeczności lokalnej.

MISJA

Gmina Września, w której zrównoważony rozwój gospodarczy zapewnia tworzenie nowych miejsc pracy dla mieszkańców, poprzez stwarzanie optymalnych warunków dla rozwoju małych firm oraz nowych inwestycji zewnętrznych. Rozwinięta i nowoczesna infrastruktura techniczna stwarza warunki do prowadzenia działalności gospodarczej oraz do stałego rozwoju funkcji mieszkaniowych. Poza zapewnieniem technicznych i ekonomicznych warunków rozwoju, Września dostarcza mieszkańcom i przyjezdnym profesjonalnych usług społecznych, z nowoczesnym szkolnictwem, rozwiniętą kulturą oraz możliwością uprawiania sportu i rekreacji na czele.

1. Rozwój infrastruktury technicznej

1.1 System wodno-kanalizacyjny i gazowniczy

1.1.1 Uzupełnienie sieci wodociągowej na terenie gminy

1.1.2 Rozbudowa systemu kanalizacji sanitarnej w mieście i gminie

1.1.3 Rozbudowa sieci gazowej na terenie miasta i gminy

1.2 Drogownictwo

1.2.1 Budowa obwodnicy miasta

1.2.2 Budowa i remonty dróg, chodników i ścieżek rowerowych

1.2.3 Rozbudowa oświetlenia drogowego

1.3 Obiekty komunalne

1.3.1 Remonty budynków użyteczności publicznej

- 1.3.2 Budowa mieszkań socjalnych, komunalnych i chronionych
- 1.4 Ochrona środowiska
 - 1.4.1 Poprawa czystości rzek i zbiorników wodnych
 - 1.4.2 Utylizacja odpadów stałych
 - 1.4.3 Zmniejszenie zanieczyszczenia powietrza w mieście
- 2. Wspieranie rozwoju gospodarczego
 - 2.1 Wspieranie rozwoju przedsiębiorczości
 - 2.1.1 Wyznaczanie kolejnych terenów pod inwestycje, wyposażanie ich w infrastrukturę oraz promocja
 - 2.1.2 Promocja miasta i gminy
- 3. Rozwój usług społecznych
 - 3.1 Oświata i kultura
 - 3.1.1 Rozwój i modernizacja szkolnej i przedszkolnej infrastruktury dydaktycznej i sportowej
 - 3.1.2 Doposażenie placówek oświatowych w pomoce dydaktyczne
 - 3.2 Zdrowie, pomoc społeczna, bezpieczeństwo
 - 3.2.1 Likwidacja barier architektonicznych
 - 3.2.2 Zwiększenie bezpieczeństwa (w tym monitoring)
 - 3.3 Rozwój sportu, turystyki i rekreacji
 - 3.3.1 Wspieranie tworzenia bazy noclegowej
 - 3.3.2 Dalszy rozwój infrastruktury i oferty sportowej i rekreacyjnej

Lista zadań do realizacji według hierarchii ważności

Z diagnozy sytuacji społeczno-gospodarczej Miasta i Gminy Września wynikają następujące priorytety:

1. ochrona zasobów środowiska naturalnego i rozwój infrastruktury technicznej
2. poprawa stanu sieci drogowej
3. aktywizacja gospodarcza gminy
4. poprawa warunków życia mieszkańców

Hierarchizację zadań przyjętych do realizacji przeprowadzono dla zadań przewidzianych do współfinansowania z budżetu Unii Europejskiej. Zadania ujęte w budżecie są efektem wyboru dokonanego na podstawie zgłaszanych do Urzędu propozycji.

Selekcja zadań/inwestycji w Mieście i Gminie Września odbywała się według trzech grup

kryteriów syntetycznych, do których zaliczono:

- kryteria ogólne,
- kryteria szczegółowe,
- kryteria finansowe.

Następnie kryteria syntetyczne podzielono na dziewięć kryteriów elementarnych (tzw. analitycznych), które ułatwią dokonanie oceny:

I grupa – kryteria ogólne – obejmuje cztery kryteria elementarne:

1. Stan przygotowania zadania inwestycyjnego (faza w jakiej inwestycja się znajduje – czy jest dokumentacja techniczna, wstępne uzgodnienia, pozwolenia, opinie, itp.).
2. Konieczność realizacji inwestycji, która wynika z podjętych decyzji, zarządzeń, przepisów (podstawa prawna – ustawa, uchwała, rozporządzenie).
3. Powiązanie z innymi zadaniami inwestycyjnymi (czy dana inwestycja jest uzależniona od realizacji innego zadania inwestycyjnego, czy powinna być realizowana po zakończeniu innych prac).
4. Zgodność z przyjętymi programami i strategią rozwoju gminy/powiatu/województwa.

II grupa – kryteria szczegółowe – podzielona została na trzy kryteria elementarne:

1. Korzyści z inwestycji
 - o charakterze społecznym (należy określić korzyści dla mieszkańców z realizacji inwestycji oraz zasięg jej oddziaływania, np. Liczba mieszkańców lub wielkość obszaru jaki zamieszkują beneficjenci),
 - o charakterze gospodarczym (wpływ danej inwestycji na atrakcyjność inwestycyjną, wpływ na eliminację problemów, np. bezrobocia na terenie gminy).
2. Wpływ na środowisko naturalne pod kątem eliminacji problemów ekologicznych i spełniania wymagań prawnych.
3. Poparcie społeczne (pozycja zadania w hierarchii mieszkańców, opinia mieszkańców na temat konieczności realizacji zadania).

III grupa – kryteria finansowe – obejmuje dwa kryteria o charakterze elementarnym:

1. Źródła finansowania inwestycji (rodzaj, jeśli istnieje możliwość pozyskania zewnętrznych źródeł finansowania to, z jakim stopniem pewności, czy istnieje możliwość współfinansowania i w jakim zakresie).
2. Wpływ na budżet gminy (wzrost dochodów i wydatków w związku z zakończeniem realizacji inwestycji i oddaniem obiektu do eksploatacji, chodzi o bezpośredni wpływ na budżet gminy, np. dodatkowe wpływy z opłat lokalnych, koszty dodatkowego zatrudnienia, zakupu wyposażenia,

usług, itp.).

Przy dokonaniu oceny kierowano się niżej przedstawionymi zasadami punktacji poszczególnych zadań – nadawaniu im priorytetów kolejności realizacji:

1. Ocena dokonywana jest w oparciu o przygotowane klucze analityczne ocen.
2. Każdemu zadaniu są przyznawane punkty w zmiennej skali od 0 do 1 / 2 / 3 odrębnie w odniesieniu do każdego kryterium (porównaj arkusz oceny inwestycji).
3. W celu wskazania priorytetów gminy w ocenie inwestycji poszczególnym kryteriom przypisano zróżnicowane wagi, sumujące się do 100 (porównaj arkusz oceny inwestycji).
4. Warunki, według których przyznaje się punkty są odmienne dla każdej grupy kryteriów ze względu na różny charakter każdej z tych grup.
5. Jeśli zadanie nie spełnia wymienionych kryteriów przyznaje mu się 0 pkt.

Przyjęto następujące klucze analityczne (KA) do oceny kryteriów elementarnych:

1. KA Stan przygotowania zadania
 - a) zadanie kontynuowane (faza realizacji) – 2 pkt
 - b) zadanie w fazie przygotowawczej (oznacza, że rozpoczęcie realizacji zadania może nastąpić w dowolnym z następnych lat) – 1 pkt
 - c) zadanie nie spełnia kryterium – 0 pkt
 2. KA Konieczność realizacji zadania
 - a) zadanie wynika z ustaw, uchwał, rozporządzenia i zarządzeń lub z protokołów zebrań wiejskich – 2 pkt
 - b) zadanie wynika ze zobowiązań ustnych – 1 pkt
 - c) zadanie nie spełnia kryterium – 0 pkt
 3. KA Powiązanie z innymi zadaniami
 - a) inwestycja jest warunkiem realizacji innego ważnego zadania inwestycyjnego – 2 pkt
 - b) inwestycja jest powiązana z realizacją innego wnioskowanego zadania – 1 pkt
 - c) zadanie nie spełnia kryterium – 0 pkt
 4. KA Zgodność ze strategią
 - a) zadanie jest w pełni zgodne z najważniejszymi celami strategicznymi – 2 pkt
 - b) zadanie realizuje pozostałe cele strategiczne – 1 pkt
 - c) zadanie nie spełnia kryterium – 0 pkt
1. KA Korzyści z inwestycji:
 - a) korzyści odniosą nie tylko mieszkańcy jednej wsi lub inwestycja przyczynia się do eliminacji dotkliwego problemu gospodarczego – 2 pkt

- b) korzyści z inwestycji są znacznie mniejsze
 - c) zadanie nie spełnia kryterium – 0 pkt
2. KA Wpływ na środowisko:
- a) inwestycja eliminuje dotkliwy problem ekologiczny lub przyczynia się do wypełnienia wymagań prawnych – 1 pkt
 - b) zadanie nie spełnia kryterium – 0 pkt
3. KA Poparcie społeczne:
- a) inwestycja posiada poparcie większości mieszkańców z terenu, którego dotyczy – 2 pkt
 - b) inwestycję popiera mniejsza część mieszkańców z terenu, którego dotyczy – 1 pkt
 - c) zadanie nie spełnia kryterium – 0 pkt
4. KA Źródło finansowania:
- a) istnieje możliwość pozyskania bezzwrotnych środków na finansowanie inwestycji; środki te pokrywają od 50% do 75% kosztów realizacji zadania – 3 pkt
 - b) istnieje możliwość pozyskania bezzwrotnych środków na finansowanie inwestycji; środki te pokrywają mniej niż 50% kosztów realizacji zadania – 2 pkt
 - c) zadanie nie spełnia kryterium – 0 pkt
5. Wpływ na budżet gminy:
- a) pozytywny wpływ na budżet (saldo dodatnie) – 2 pkt
 - b) wpływ zrównoważony (saldo zerowe) – 1 pkt
 - c) zadanie nie spełnia kryterium – 0 pkt

Ocenę kolejności realizacji poszczególnych inwestycji dokonano w oparciu o wzorcowy arkusz oceny inwestycji, zaprezentowany w tabeli 38

Tabela 38. Arkusz oceny inwestycji

<i>Kryteria syntetyczne</i>	<i>Kryteria elementarne</i>	<i>Wagi</i>	<i>Punktacja</i>	<i>Punktacja ważona</i>
I. Kryteria ogólne	1. Stan przygotowania zadania inwestycyjnego	10		
	2. Konieczność realizacji inwestycji	10		
	3. Powiązanie z innymi zadaniami inwestycyjnymi	15		
	4. Zgodność z przyjętymi programami i strategią	10		

<i>Kryteria syntetyczne</i>	<i>Kryteria elementarne</i>	<i>Wagi</i>	<i>Punktacja</i>	<i>Punktacja ważona</i>
II. Kryteria szczegółowe	5. Korzyści z inwestycji	10		
	6. Wpływ na środowisko naturalne	15		
	7. Poparcie społeczne	5		
III. Kryteria finansowe	8. Źródła finansowania inwestycji	15		
	9. Wpływ na budżet gminy	10		
Punktacja ważona ogółem				

Zgodnie z przyjętymi priorytetami gminy, do oceny kolejności wykonywania wybrano następujące inwestycje:

1. Budowa środowiskowej hali sportowej we Wrześni.
2. Budowa Zakładu Zagospodarowania Odpadów wraz z linią sortowniczą w miejscowości Bardo.
3. Budowa sieci kanalizacji sanitarnej w miejscowościach: Września, Psary Polskie, Psary Małe, Psary Wielkie, Słomowo i Przyborki.
4. Adaptacja pomieszczeń na salę sportową przy SSP 6 we Wrześni.
5. Modernizacja chodników – Rynek, ul. Sienkiewicza, ul. Warszawska.
6. Budowa hali sportowej przy SSP Kaczanowo.
7. Budowa hali sportowej przy SSP Chwalibogowo.
8. Budowa nawierzchni drogowej, parkingu i chodników ul. 17 Dywizji Piechoty.

IV. REALIZACJA ZADAŃ I PROJEKTÓW

IV.1 Planowane projekty i/lub zadania inwestycyjne w latach 2004-2006

W latach 2004-2006 w Mieście i Gminie Września zaplanowano realizację następujących projektów i zadań inwestycyjnych:

1. Budowa środowiskowej hali sportowej we Wrześni.
2. Rozbudowa Zakładu Zagospodarowania Odpadów wraz z linią sortowniczą w Bardzie.
3. Budowa sieci kanalizacji sanitarnej w miejscowościach Września, Psary Polskie, Psary Małe, Psary Wielkie, Słomowo, Nowy Folwark i Przyborki.
4. Adaptacja pomieszczeń na salę sportową przy szkole podstawowej we Wrześni.
5. Modernizacja chodników – Rynek, Sienkiewicza, Warszawska.
6. Budowa hali sportowej przy SSP Kaczanowo.
7. Budowa hali sportowej przy SSP Chwalibogowo.
8. Budowa nawierzchni drogowej parkingu i chodników na ul. 17 Dywizji Piechoty we Wrześni.

Opis poszczególnych zadań w układzie:

- nazwa planowanego działania
- określenie kryteriów kolejności realizacji
- zgodność z planem zagospodarowania przestrzennego
- etapy działania wraz z przewidywanym harmonogramem realizacji
- oczekiwane produkty, rezultaty i oddziaływanie
- nakłady do poniesienia

przedstawiono w poniższych zestawieniach:

Zadanie 1. Budowa środowiskowej hali sportowej we Wrześni

Określenie kryteriów kolejności realizacji

Realizacja zadania przewidziana jest na lata 2005-2006.

Zgodność z planem zagospodarowania przestrzennego

Zadanie jest zgodne z założeniami zagospodarowania przestrzennego gminy Września.

Etapy działania wraz z przewidzianym czasem (harmonogramem) realizacji

Zadanie inwestycyjne będzie polegało na wykonaniu inwestycji w cyklu dwuletnim. Przedmiotem inwestycji jest budynek sportowy nie podpiwniczony w części pomocniczej o dwóch kondygnacjach przykryty dachem płaskim, nad salą dach zaokrąglony. Budynek o powierzchni łącznej netto 2248,79 m² w układzie:

- sala sportowa
- zaplecze socjalno-sanitarne-szatniowe
- trybuna zewnętrzna

Inwestycja obejmować będzie wykonanie zagospodarowania terenu wokół budynku, wykonanie przyłączy i dojazdów.

Instytucje i podmioty uczestniczące we wdrażaniu

We wdrażaniu uczestniczy Urząd Miasta i Gminy Września. Jednostką odpowiedzialną za przeprowadzenie inwestycji jest Wydział Infrastruktury Technicznej.

Nakłady do poniesienia

Tabela 39 Nakłady na budowę hali środowiskowej we Wrześni (w tys złotych).

	Wyszczególnienie	2004	2005	2006	SUMA
1	Środki własne	56.0	592,5	600.0	1.242,5
2	Kredyt i pożyczki preferencyjne		395.0	400.0	795.0
3	Dotacje z funduszy celowych (poza-gminnych), w tym funduszy strukturalnych		2.962,5	3.000,0	5.962,5
		56.0	3.950,0	4.000,0	8.000,0

Inwestycja jest planowana do realizacji etapowo i będzie rozłożona w czasie – na okres 2 lat objętych Planem (lata 2005-2006). Władze samorządowe zakładają możliwość finansowania omawianej inwestycji ze źródeł zewnętrznych, przede wszystkim ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego. Zgodnie z posiadanymi informacjami udział środków zewnętrznych z ERDF zaplanowano na poziomie 75%. Kwoty prezentowane w tabeli powyżej zawierają również koszty niekwalifikowane.

Oczekiwania i rezultaty.

Wskaźniki służące do mierzenia efektów realizacji projektu w przypadku finansowania z funduszy

Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego:

Produkty:

- liczba wybudowanych obiektów sportowych – 1,
- powierzchnia użytkowa obiektu 3.061,78 m²

Rezultaty:

- liczba uczniów korzystających z wybudowanej środowiskowej hali sportowej – 1100,
- liczba osób (poza uczniami) korzystających z wybudowanej hali sportowej – 500.

Oddziaływanie:

- liczba zatrudnionych ludzi do utrzymania obiektu – 5.

Zadanie 2. Budowa kanalizacji sanitarnej w miejscowościach: Września, Psary Polskie, Psary Małe, Psary Wielkie, Słomowo, Nowy Folwark, Przyborki

Określenie kryteriów kolejności realizacji

Realizacja zadania przewidziana jest w latach 2005 – 2008. Zadanie to jest zgodne z Priorytetem I ZPORR, Działanie 1.2. – Infrastruktura Ochrony Środowiska.

Zgodność z planem zagospodarowania przestrzennego

Zadanie to jest zgodne ze zmianą studium uwarunkowania i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Września.

Etapy działania wraz z przewidywanym czasem (harmonogramem) realizacji.

Zadanie inwestycyjne będzie polegało na wykonaniu inwestycji w cyklu pomiędzy czerwcem 2005 a grudniem 2008. Przedsięwzięcie będzie obejmowało wybudowanie sieci kanalizacyjnej z przykanalikami oraz przepompowniami ścieków w miejscowościach Września, Psary Polskie, Psary Małe, Psary Wielkie, Słomowo, Nowy Folwark, Przyborki usytuowanych w obrębie Zalewu Wrzesińskiego w północno-zachodniej części Gminy Września.

- I etap tj. w roku 2005 przewiduje się wybudowanie instalacji sanitarnej z przykanalikami w miejscowości Psary Polskie i części w Nowym Folwarku.
- II etap przewiduje wybudowanie sieci kanalizacyjnej z przykanalikami w Nowym Folwarku, w Przyborkach,

- III etap przewiduje wybudowanie sieci kanalizacyjnej z przykanalikami w Psarach Małych i we Wrześni,
- IV etap przewiduje wybudowanie sieci kanalizacyjnej z przykanalikami w Psarach Wielkich, i Słomowie.

Zakres rzeczowy będzie obejmował wybudowanie kanału sanitarnego, grawitacyjnego długości 23,674 km kanału tłoczego o długości 10,779 km przykanalików długości 6296 m w ilości sztuk przyłączy (przykanalików) 787 szt. oraz przepompowni ścieków w ilości 10 sztuk. Ścieki zostaną przepompowane do systemu grawitacyjnego we Wrześni i oczyszczone w miejskiej oczyszczalni.

Institucje i podmioty uczestniczące we wdrażaniu:

We wdrażaniu zadania uczestniczy Urząd Miasta i Gminy we Wrześni. Jednostką odpowiedzialną za przeprowadzenie inwestycji jest Wydział Infrastruktury Technicznej i Skarbnik Gminy Września z podległymi służbami finansowymi. Po zakończeniu realizacji inwestycji budowane obiekty pozostaną własnością Gminy w użytkowaniu Przedsiębiorstwa Wodociągów i Kanalizacji we Wrześni.

Tabela 40. Nakłady na budowę kanalizacji sanitarnej (w tys. złotych)

<i>L.p.</i>	<i>Wyszczególnienie</i>	<i>2004</i>	<i>2005</i>	<i>2006</i>	<i>2007</i>	<i>2008</i>	<i>SUMA</i>
1.	Środki własne	170	300	741	741	742	2694
2.	Kredyty i pożyczki preferencyjne		200	494	495	495	1684
3.	Dotacje z funduszy celowych (pozagminnych) w tym z funduszy strukturalnych		1500	3707	3707	3708	12.622
	RAZEM	170	2000	4942	4943	4945	17.000

Inwestycja jest planowana do realizacji etapowo i będzie rozłożona na okres 5 lat objętych planem (2004-2008). Władze samorządowe zakładają możliwość finansowania omawianej inwestycji ze źródeł zewnętrznych tj. z pożyczki preferencyjnej z WFOŚiGW i NFOŚiGW i przede wszystkim ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego. Zgodnie z posiadanymi informacjami udział środków zewnętrznych z ERDF zaplanowano na poziomie 75 %.

Produkty:

- długość wybudowanej sieci kanalizacyjnej – 34,453 km

Rezultaty:

- liczba gospodarstw domowych (budynków) podłączonych do sieci sanitarnych – 787 szt.

Oddziaływanie:

- ilość ścieków odprowadzanych i oczyszczanych (w okresie 1 roku) – 142,524 m³

Zadanie 3. Budowa Zakładu Zagospodarowania Odpadów w miejscowości Bardo.

Określenie kolejności kryteriów realizacji

Realizacja zadania przewidziana jest na lata 2004-2007, zadanie jest zgodne z Priorytetem III ZPORR Działanie 3.1 – Obszary wiejskie.

Zgodność z planem zagospodarowania przestrzennego

Zadanie jest zgodne ze zmianą studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Września.

Etapy działania wraz z przewidzianym czasem (harmonogramem) realizacji

Zadanie inwestycyjne będzie polegało na wykonanie inwestycji w cyklu pomiędzy czerwcem 2005 a grudniem 2007.

Przedsięwzięcie będzie obejmowało wybudowanie na terenie istniejącego od 1993 (dotychczas) składowiska odpadów w Bardzie w/w obiektów w III etapach:

- I etap – wybudowanie nowej kwatery 2A składowania połączonej technologicznie z kwaterą istniejącą o powierzchni 0,97 ha i objętości $V=90900 \text{ m}^3$.
- II etap – wybudowanie stacji przeładunku odpadów i hali sortowni wraz z linią sortowniczą do segregacji odpadów zmieszanych lub alternatywnie do doczyszczania selektywnie zebranych surowców wtórnych,
 - boksów na wysegregowane i doczyszczane surowce wtórne,
 - nowego budynku socjalnego,
 - systemu kanalizacji deszczowej z nawierzchni utwardzonych w rejonie sortowni

z wyprowadzeniem do zbiornika p.poż.

- III etap – wybudowanie kwatery 2B połączonej technologicznie z istniejącymi kwaterami o pow. 0,97 ha i objętości całkowitej 88000 m³.

Institucje i podmioty uczestniczące we wdrażaniu

We wdrażaniu zadania uczestniczy Urząd Miasta i Gminy Września. Jednostką odpowiedzialną za przeprowadzenie inwestycji jest Wydział Infrastruktury Technicznej i Skarbnik Miasta i Gminy we Wrześni wraz z przyległymi służbami finansowymi. Po zakończeniu realizacji inwestycji wybudowane obiekty pozostaną własnością Gminy w użytkowaniu Przedsiębiorstwa Usług Komunalnych we Wrześni.

Tabela 41. Nakłady na budowę Zakładu Zagospodarowania Odpadów w Bardzie

<i>Lp.</i>	<i>Wyszczególnienie</i>	<i>2004</i>	<i>2005</i>	<i>2006</i>	<i>2007</i>	<i>Suma</i>
1	Środki własne	200	975	1297	1297	3769
2	Kredyty i pożyczki preferencyjne		1868	1984	1985	5837
	RAZEM	200	2843	3281	3282	9606

Inwestycja jest planowana do realizacji etapowo i będzie rozłożona na okres 4 lat objętych planem (2004-2007). Władze samorządowe zakładają możliwość finansowania omawianej inwestycji ze źródeł zewnętrznych tj. z pożyczki preferencyjnej z WFOŚiGW i NFOŚiGW (umorzenie pożyczki). Udział środków zewnętrznych zaplanowano średnio na poziomie 61 %.

Zadanie 4. Adaptacja pomieszczeń na halę sportową przy SSP 6 we Wrześni

Określenie kryteriów kolejności realizacji

Realizacja zadania przewidziana jest na lata 2005-2006

Zgodność z planem zagospodarowania przestrzennego

Zadanie jest zgodne z założeniami zagospodarowania przestrzennego gminy Września

Etapy działania wraz z przewidzianym czasem (harmonogramem) realizacji

Zadanie inwestycyjne będzie polegało na wykonaniu przebudowy pomieszczeń dawnej wózkarni w cyklu dwuletnim. Przedmiotem inwestycji jest budynek sportowy nie podpiwniczony przykryty dachem płaskim. Budynek o powierzchni łącznej netto 321,36 m² w układzie:

- sala sportowa
- zaplecze socjalno–sanitarne–szatniowe.

Inwestycja obejmować będzie wykonanie zagospodarowanie terenu wokół budynku i wykonanie przyłączy.

Instytucje i podmioty uczestniczące we wdrażaniu

We wdrażaniu uczestniczy Urząd Miasta i Gminy Września. Jednostką odpowiedzialną za przeprowadzenie inwestycji jest Wydział Infrastruktury Technicznej.

Nakłady do poniesienia:

Tabela 42. Nakłady na adaptację pomieszczeń na halę sportową przy SSP 6 we Wrześni (w tys. złotych).

	Wyszczególnienie	2005	2006	SUMA
1	Środki własne	150.00	450.00	600.00
	Razem	150.00	450.00	600.00

Inwestycja jest planowana do realizacji etapowo i będzie rozłożona w czasie – na okres 2 lat objętych Planem (lata 2005-2006). Kwoty prezentowane w tabeli powyżej zawierają koszty (w sumie 600,00 tys. zł we wszystkich latach realizacji inwestycji)

Zadanie 5. Modernizacja chodników, ulice: Rynek, Sienkiewicza, Warszawska we Wrześni.

Określenie kryterium kolejności realizacji

Realizacja zadania przewidziana jest na lata 2005 – 2006

Zgodność z założeniami zagospodarowania przestrzennego

Zadanie zgodne z założeniami zagospodarowanie przestrzennego Miasta i Gminy Września

Etapy działania wraz z (harmonogramem) realizacji.

Zadanie inwestycyjne będzie polegało na modernizacji chodników w centrum miasta.

Realizacja w cyklu pomiędzy kwietniem 2005 a listopadem 2006r

Przedsięwzięcie będzie obejmowało modernizację istniejących chodników z asfaltu, płytek betonowych i materiałów kamiennych na chodniki wykonane z kompozycji materiałów chodnikowych, pozbruk, starobruk, płytki chodnikowe o pow. ok. 3 000 m²

Tabela 43. Nakłady na modernizację chodników we Wrześni.

	<i>Wyszczególnienie</i>	<i>2005</i>	<i>2006</i>	<i>Suma</i>
1	Środki własne	350	128	478
	Razem	350	128	478

Zadanie inwestycyjne planowane jest do realizacji w dwóch etapach w okresie 2 lat objętych planem (2005 – 2006).

Przedstawione kwoty obejmują koszty w sumie 478,00 tys. we wszystkich latach realizacji inwestycji.

Zadanie 6. Budowa hali sportowej przy SSP w Kaczanowie

Określenie kryteriów kolejności realizacji

Realizacja zadania przewidziana jest na lata 2005-2007

Zgodność z planem zagospodarowania przestrzennego

Zadanie jest zgodne z założeniami zagospodarowania przestrzennego gminy Września

Etapy działania wraz z przewidzianym czasem (harmonogramem) realizacji

Zadanie inwestycyjne będzie polegało na wykonaniu inwestycji w cyklu trzyletnim. Przedmiotem inwestycji jest budynek sportowy nie podpiwniczony przykryty dachem płaskim. Budynek o powierzchni łącznej netto 1.227,9 m² w układzie:

- sala sportowa
- zaplecze socjalno-sanitarne-szatniowe

Inwestycja obejmować będzie wykonanie zagospodarowania terenu wokół budynku, wykonanie

przyłączy i dojazdów.

Institucje i podmioty uczestniczące we wdrażaniu

We wdrażaniu uczestniczy Urząd Miasta i Gminy Września. Jednostką odpowiedzialną za przeprowadzenie inwestycji jest Wydział Infrastruktury Technicznej.

Tabela 44. Nakłady na budowę hali sportowej w Kaczanowie (w tys. złotych)

	Wyszczególnienie	2005	2006	2007	SUMA
1	Środki własne	50	225.0	225.0	500.0
2	Kredyt i pożyczki preferencyjne		150.0	150.0	300.0
3	Dotacje z funduszy celowych (poza-gminnych), w tym funduszy strukturalnych		1.125.0	1125.0	2.250.0
		50	1.500,0	1.500.0	3.050,0

Inwestycja jest planowana do realizacji etapowo i będzie rozłożona w czasie – na okres 3 lat objętych Planem (lata 2005-2007). Władze samorządowe zakładają możliwość finansowania omawianej inwestycji ze źródeł zewnętrznych, przede wszystkim ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego. Zgodnie z posiadanymi informacjami udział środków zewnętrznych z ERDF zaplanowano na poziomie 75%. Kwoty prezentowane w tabeli powyżej zawierają również koszty niekwalifikowane (w sumie 3.000,0 tys. zł we wszystkich latach realizacji inwestycji)

Produkty:

- liczba wybudowanych obiektów sportowych – 1,
- powierzchnia użytkowa obiektu 1.227,9 m²

Rezultaty:

- liczba uczniów korzystających z wybudowanej środowiskowej hali sportowej – 250,
- liczba osób (poza uczniami) korzystających z wybudowanej hali sportowej – 500.

Oddziaływanie:

- liczba zatrudnionych ludzi do utrzymania obiektu – 2.

Zadanie 7. Budowa hali sportowej przy SSP w Chwalibogowie

Określenie kryteriów kolejności realizacji

Realizacja zadania przewidziana jest na lata 2007-2008

Zgodność z planem zagospodarowania przestrzennego

Zadanie jest zgodne z założeniami zagospodarowania przestrzennego gminy Września

Etapy działania wraz z przewidzianym czasem (harmonogramem) realizacji

Zadanie inwestycyjne będzie polegało na wykonaniu inwestycji w cyklu dwuletnim. Przedmiotem inwestycji jest budynek sportowy nie podpiwniczony przykryty dachem płaskim. Budynek o powierzchni łącznej netto 1.227,9 m² w układzie:

- sala sportowa,
- zaplecze socjalno-sanitarne-szatniowe.

Inwestycja obejmować będzie wykonanie zagospodarowanie terenu wokół budynku, wykonanie przyłączy i dojazdów.

Instytucje i podmioty uczestniczące we wdrażaniu

We wdrażaniu uczestniczy Urząd Miasta i Gminy Września. Jednostką odpowiedzialną za przeprowadzenie inwestycji jest Wydział Infrastruktury Technicznej.

Tabela 45. Nakłady na budowę hali sportowej w Chwalibogowie.

	Wyszczególnienie	2007	2008	SUMA
1	Środki własne	225.0	225.0	450.0
2	Kredyt i pożyczki preferencyjne	150.0	150.0	300.0
3	Dotacje z funduszy celowych (poza-gminnych), w tym funduszy strukturalnych	1.125.0	1125.0	2.250.0
		1.500,0	1.500.0	3.000,0

Inwestycja jest planowana do realizacji etapowo i będzie rozłożona w czasie – na okres 2 lat objętych Planem (lata 2007-2008). Władze samorządowe zakładają możliwość finansowania omawianej inwestycji ze źródeł zewnętrznych, przede wszystkim ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego. Zgodnie z posiadanymi informacjami udział środków

zewnątrznych z ERDF zaplanowano na poziomie 75%. Kwoty prezentowane w tabeli powyżej zawierają również koszty niekwalifikowane (w sumie 3.000,00 tys. zł we wszystkich latach realizacji inwestycji)

Produkty:

- liczba wybudowanych obiektów sportowych – 1,
- powierzchnia użytkowa obiektu 1.227,9 m².

Rezultaty:

- liczba uczniów korzystających z wybudowanej środowiskowej hali sportowej – 150
- liczba osób (poza uczniami) korzystających z wybudowanej hali sportowej – 500

Oddziaływanie

- liczba zatrudnionych ludzi do utrzymania obiektu – 2

Zadanie 8. Budowa nawierzchni drogowej, parkingów i chodników w ul. 17 Dywizji Piechoty we Wrześni

Określenie kryterium kolejności realizacji

Realizacja zadania przewidziana jest na lata 2004 – 2006.

Zgodność z założeniami zagospodarowania przestrzennego

Zadanie zgodne z założeniami zagospodarowanie przestrzennego Miasta i Gminy Września.

Etapy działania wraz z (harmonogramem) realizacji.

Zadanie inwestycyjne będzie polegało na budowie nawierzchni drogowej, parkingów i chodników w cyklu pomiędzy czerwcem 2004 a listopadem 2006.

Przedsięwzięcie będzie obejmowało budowę nawierzchni drogowej z asfaltu o pow. 1890 m² parkingów o pow. 798 m² i chodników o pow. 1388 m².

Droga położona jest na Osiedlu Sokołowskim w odległości 1,5 km od centrum miasta.

Tabela 46. Nakłady na budowę nawierzchni drogowej we Wrześni.

	<i>Wyszczególnienie</i>	<i>2004</i>	<i>2005</i>	<i>2006</i>	<i>Suma</i>
1	Środki własne	7,9	100	306,1	414
	Współfinansowanie WSM	45	40		85
	Razem	52,9	140	306,1	499

Zadanie inwestycyjne planowane jest do realizacji w dwóch etapach w okresie 3 lat objętych planem (2004 – 2006).

Przedstawione kwoty obejmują koszty w sumie 499,00 tys. we wszystkich latach realizacji inwestycji.

V. POWIĄZANIE PROJEKTÓW Z INNYMI DZIAŁANAMI, REALIZOWANYMI NA TERENIE GMINY/POWIATU/WOJEWÓDZTWA

5.1 Powiązanie Planu Rozwoju Lokalnego z innymi dokumentami

Cele strategiczne rozwoju Miasta i Gminy Września

Plan Rozwoju Lokalnego Miasta i Gminy Września na lata 2004-2006 jest kontynuacją działań prowadzonych przez gminę wcześniej. W ostatnich latach na terenie gminy prowadzono inwestycje z zakresu wodociągownia i kanalizacji miasta i wsi, modernizacji stacji uzdatniania wody oraz rozbudowy lokalnej infrastruktury społecznej, szczególnie budynków szkolnych i urzędów sportowych. Część przedsięwzięć inwestycyjnych, podejmowanych przez gminę była finansowana z funduszy Unii Europejskiej. Zadania zapisane w niniejszym dokumencie wpisują się doskonale jako kontynuacja dotychczasowych inwestycji, realizowanych przez samorząd. Działania te były zawsze zgodne z innymi inwestycjami podejmowanymi przez samorząd powiatowy i przyczyniały się do realizacji postulatów zawartych w strategii województwa wielkopolskiego.

Cele strategiczne rozwoju województwa wielkopolskiego

Zadania, określone w Planie, są zbieżne ze Strategią Rozwoju Województwa Wielkopolskiego z 2000 roku (uchwała Sejmiku Województwa Wielkopolskiego z 10 lipca 2000 roku nr XXVI/386/2000 w sprawie Strategii Rozwoju Województwa Wielkopolskiego).

Do generalnych celów rozwoju województwa zaliczono:

- zapewnienie mieszkańcom warunków do podwyższania poziomu życia, ma to nastąpić m.in. po zastosowaniu następujących działań:

- zapewnienie mieszkańcom warunków do satysfakcjonującego bytu materialnego, w tym: wyżywienia, mieszkania, przebywania w zdrowym środowisku, leczenia i wypoczynku
- zapewnienie warunków rozwoju duchowego, w tym: kształcenia, kultury, podróży, dostępu do informacji, rozwoju różnych form aktywności społecznej

- zwiększanie konkurencyjności gospodarki w stosunku do innych regionów Europy, ma to nastąpić m.in. po zastosowaniu następujących działań:

- rozwój w oparciu o oszczędne, racjonalne wykorzystywanie posiadanych zasobów i walorów przebudowa, a w znacznej części budowa, nowego zaplecza infrastrukturalnego

Cele te zostały sprecyzowane w poszczególnych programach strategicznych województwa.

W ramach Programu Wieś i Rolnictwo, dążąc do:

- istotnej poprawy jakości przestrzeni produkcyjnej i wzrostu wewnętrznej integracji władze województwa wspierają między innymi:

- programy sanitacji wsi (zaopatrzenie w wodę, uzdatnianie oczyszczanie ścieków, kanalizacja)

W ramach Programu Ochrona Środowiska w Strategii Rozwoju Województwa Wielkopolskiego zapisano m.in. następujące działania:

- uporządkowanie gospodarki ściekowej poprzez modernizację kanalizacji,
- rozbudowa sieci kanalizacyjnych w celu odciążenia/dociążenia istniejących oczyszczalni ścieków,
- budowa oczyszczalni wraz z kanalizacją obejmujących powyżej 2000 RLM z jednej lub kilku jednostek osadniczych.

Zgodność planowanych do realizacji w latach 2004-2006 zadań z priorytetami Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego

Zintegrowany Program Operacyjny Rozwoju Regionalnego (ZPORR) – jest jednym z siedmiu programów operacyjnych, które posłużą do realizacji Narodowego Planu Rozwoju (NPR) / Podstaw Wsparcia Wspólnoty na lata 2004-2006 (NPR/CSF). Program ten rozwija cele NPR, określając priorytety, kierunki i wysokość środków przeznaczonych na realizację polityki regionalnej państwa, które będą uruchamiane z udziałem funduszy strukturalnych w pierwszym okresie członkostwa Polski w Unii Europejskiej.

ZPORR określa cele i kierunki oraz wysokość wykorzystywania środków na realizację polityki regionalnej państwa, które będą uruchamiane w latach 2004-2006 z udziałem funduszy strukturalnych: Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i Europejskiego Funduszu Społecznego.

Celem strategicznym ZPORR jest „Tworzenie warunków wzrostu konkurencyjności regionów oraz przeciwdziałanie marginalizacji niektórych obszarów w taki sposób, aby sprzyjać długofalowemu rozwojowi gospodarczemu kraju, jego spójności ekonomicznej, społecznej i terytorialnej oraz integracji z Unią Europejską.”

Cel ten został sformułowany w Narodowej Strategii Rozwoju Regionalnego na lata 2001–2006 i jest podstawą do prowadzenia i koordynacji w tym okresie wszystkich działań podejmowanych w ramach polityki rozwoju regionalnego oraz w ramach Narodowego Planu Rozwoju 2004-2006.

Wzrost konkurencyjności regionów należy rozumieć jako oddziaływanie na zmiany struktury gospodarczej i poprawę sytuacji wszystkich województw w Polsce względem regionów

europejskich, w zakresie produktywności gospodarki, wydajności pracy, tworzenia i absorpcji innowacji, wykształcenia mieszkańców, dochodów ludności oraz ilości i jakości infrastruktury technicznej, a więc tych czynników, które decydują o sile gospodarek państw i regionów. Kompleksowym miernikiem wzrostu konkurencyjności polskich regionów będzie tempo wzrostu poziomu PKB na mieszkańca poszczególnych województw w Polsce w stosunku do średniej wspólnotowej.

Przeciwdziałanie marginalizacji niektórych obszarów należy rozumieć jako podjęcie działań interwencyjnych na obszarach o najmniejszych możliwościach rozwojowych oraz najtrudniejszej sytuacji społeczno-gospodarczej. Odbywać się to powinno poprzez likwidowanie barier dla dyfuzji innowacji z obszarów wzrostu, ograniczanie skoncentrowanych przestrzennie problemów społecznych, takich jak bezrobocie, a także stymulowanie zdolności konkurencyjnej obszarów o mniej korzystnych warunkach rozwojowych, w pierwszym rzędzie poprzez wsparcie rozbudowy infrastruktury oraz rozwój zasobów ludzkich. Miernikiem powodzenia polityki rozwoju regionalnego w tym zakresie będzie niedopuszczenie do znaczącego wzrostu zróżnicowania w układzie województw, poziomu PKB na mieszkańca oraz poprawa, względem średniej krajowej, wartości podstawowych wskaźników społeczno-gospodarczych mierzonych na poziomie wojewódzkim i powiatowym – w pierwszym rzędzie stopy bezrobocia, poziomu wykształcenia oraz wyposażenia w infrastrukturę.

Zmierzając do realizacji celu ZPORR polityka rozwoju regionalnego państwa sprzyjać będzie wzrostowi gospodarczemu, decentralizacji zarządzania państwem, przekształceniom strukturalnym regionów, wzrostowi urbanizacji, zwiększaniu mobilności przestrzennej ludności, zwiększaniu poziomu wiedzy i dostępu do najnowocześniejszych technologii społeczeństwa i podmiotów gospodarczych.

Zgłaszany do dofinansowania ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego projekt musi być zgodny z przynajmniej z jednym z priorytetów i działań ZPORR. Wyróżniamy następujące priorytety, działania i poddziałania:

Priorytet I. Rozbudowa i modernizacja infrastruktury służącej wzmocnieniu konkurencyjności regionów

1.1 Modernizacja i rozbudowa regionalnego układu transportowego

Poddziałanie 1.1.1 Infrastruktura drogowa

Poddziałanie 1.1.2 Infrastruktura transportu publicznego

1.2 Infrastruktura ochrony środowiska

1.3 Regionalna infrastruktura społeczna

Poddziałanie 1.3.1 Regionalna infrastruktura edukacyjna

Poddziałanie 1.3.2 Regionalna infrastruktura ochrony zdrowia

1.4 Rozwój turystyki i kultury

1.5 Infrastruktura społeczeństwa informacyjnego

1.6 Rozwój transportu miejskiego w aglomeracjach

Priorytet II. Wzmocnienie rozwoju zasobów ludzkich w regionach

2.1 Rozwój umiejętności powiązany z potrzebami regionalnego rynku pracy

2.2 Wyrównywanie szans edukacyjnych poprzez programy stypendialne

2.3 Reorientacja zawodowa osób odchodzących z rolnictwa

2.4 Reorientacja zawodowa osób zagrożonych procesami restrukturyzacyjnymi

2.5 Promocja przedsiębiorczości

2.6 Regionalne Strategie Innowacyjne i transfer wiedzy

Priorytet III. Rozwój lokalny

3.1 Obszary wiejskie

3.2 Obszary podlegające restrukturyzacji

3.3 Zdegradowane obszary miejskie, przemysłowe i powojkowe

Poddziałanie 3.3.1 Rewitalizacja obszarów miejskich

Poddziałanie 3.3.2 Rewitalizacja obszarów przemysłowych i powojkowych

3.4 Mikroprzedsiębiorstwa

3.5 Lokalna infrastruktura społeczna

Poddziałanie 3.5.1 Lokalna infrastruktura edukacyjna i sportowa

Poddziałanie 3.5.2 Lokalna infrastruktura ochrony zdrowia

Priorytet IV. Pomoc techniczna

4.1 Wsparcie procesu wdrażania ZPORR - wydatki limitowane

4.2 Wsparcie procesu wdrażania ZPORR - wydatki Nielimitowane

4.3 Działania informacyjne i promocyjne

Miasto i Gmina Września w pierwszych latach członkostwa w Unii Europejskiej w latach 2004-2006 zamierza zrealizować kilka inwestycji, które wpisują się w priorytety i działania Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego. Będą one ważnym czynnikiem

pobudzania rozwoju społeczno-gospodarczego na obszarze gminy, powiatu poznańskiego oraz województwa wielkopolskiego. Dla samorządu Miasta i Gminy Września najistotniejsze z punktu widzenia możliwości finansowania inwestycji ze środków unijnych wydają się działania w ramach Priorytetu 1 (dla dużych inwestycji) i 3 oraz częściowo – jeśli chodzi o inne podmioty z obszaru gminy – w ramach Priorytetu 2.

VI. OCZEKIWANE WSKAŹNIKI PO REALIZACJI PLANU ROZWOJU LOKALNEGO MIASTA I GMINY WRZEŚNIA

Tabela 47. Oczekiwane wskaźniki produktu po realizacji inwestycji.

<i>Lp.</i>	<i>Nazwa wskaźnika</i>	<i>Kod wskaźnika</i>	<i>Jedn. miary</i>
1.	Długość wybudowanej drogi	1.1.2	km
2.	Długość zmodernizowanej drogi	1.1.3	km
3.	Długość wybudowanych chodników	1.1.16	Km
4.	Długość zmodernizowanych chodników	1.1.17	km
5.	Długość wybudowanych ścieżek rowerowych	1.1.18	km
6.	Długość wybudowanej sieci kanalizacji sanitarnej	1.2.4	km
7.	Długość zmodernizowanej sieci kanalizacji sanitarnej	1.2.5	km
8.	Liczba wybudowanych składowisk odpadów	1.2.20	szt
9.	Powierzchnia wybudowanych składowisk odpadów	1.2.21	ha
10.	Objętość wybudowanych składowisk odpadów	1.2.22	m3
11.	Liczba zmodernizowanych składowisk odpadów	1.2.23	szt
12.	Powierzchnia zmodernizowanych składowisk odpadów	1.2.24	ha
13.	Objętość zmodernizowanych składowisk odpadów	1.2.25	m3
14.	Liczba wybudowanych obiektów sportowych	3.5.17	szt
15.	Liczba zmodernizowanych obiektów sportowych	3.5.18	szt
16.	Powierzchnia wybudowanych obiektów sportowych	3.5.19	m2

Tabela 48. Oczekiwane wskaźniki rezultatu po realizacji inwestycji.

<i>Lp.</i>	<i>Nazwa wskaźnika</i>	<i>Kod wskaźnika</i>	<i>Jedn. miary</i>
1.	Powierzchnia terenów inwestycyjnych, które stały się dostępne w wyniku realizacji projektów	1.1.71	ha
2.	Średni czas przejazdu między dwoma punktami sieci	1.1.73	minuty
3.	Nośność wybudowanego obiektu (drogi/mostu)	1.1.76	kN/oś
4.	Nośność zmodernizowanego obiektu (drogi/mostu)	1.1.77	kN/oś
5.	Liczba wypadków drogowych	1.1.78	szt
6.	Liczba rannych i zabitych	1.1.79	osoby
7.	Liczba gospodarstw domowych/budynków podłączonych do sieci kanalizacji sanitarnej	1.2.66	szt
8.	Długość sieci kanalizacji sanitarnej na terenie gminy/powiatu	1.2.67	km

<i>Lp.</i>	<i>Nazwa wskaźnika</i>	<i>Kod wskaźnika</i>	<i>Jedn. miary</i>
9.	Przepustowość sieci kanalizacyjnej	1.2.124	m3/doba
10.	Liczba osób korzystająca z kanalizacji	1.2.68	osoby
11.	Liczba gospodarstw domowych/budynków podłączonych do sieci kanalizacji sanitarnej	1.2.69	szt
12.	Stosunek ilości budynków podłączonych do kanalizacji do wszystkich budynków w mieście/gminie	1.2.70	%
13.	Liczba gospodarstw domowych obsługiwanych przez składowisk odpadów	1.2.81	szt
14.	Powierzchnia terenów inwestycyjnych objęta działaniem składowiska śmieci	1.2.82	ha
15.	Przepustowość wybudowanego składowiska odpadów	1.2.125	Mg/doba
16.	Przepustowość zmodernizowanego składowiska odpadów	1.2.126	Mg/doba
17.	Przepustowość sortowni odpadów komunalnych	1.2.127	Mg/doba
18.	Liczba uczniów w szkołach korzystających z wybudowanej/zmodernizowanej infrastruktury sportowej	3.5.57	osoby
19.	Liczba osób korzystających z obiektów sportowych	3.5.58	osoby

Tabela 49. Oczekiwane wskaźniki oddziaływania po realizacji inwestycji.

<i>Lp.</i>	<i>Nazwa wskaźnika</i>	<i>Kod wskaźnika</i>	<i>Jedn. miary</i>
1.	Nakłady na bieżące utrzymanie (naprawy nawierzchni) drogi	1.1.81	tys.PLN
2.	Liczba pasażerów korzystających z transportu publicznego	1.1.82	osoby
3.	Straty spowodowane wypadkami drogowymi	1.1.84	tys.PLN
4.	Liczba pojazdów korzystających z drogi (w okresie 1 roku)	1.1.85	szt
5.	Natężenie ruchu na obszarze zdefiniowanym przez beneficjenta (w okresie 1 roku)	1.1.86	pojazdy/h
6.	Ilość ścieków odprowadzonych i oczyszczonych (w okresie 1 roku)	1.2.107	M3/doba
7.	Ilość odpadów odbieranych na składowiskach odpadów	1.2.109	t/rok
8.	Ilość odpadów poddawanych segregacji (w okresie 1 roku)	1.2.110	t/rok
9.	Liczba nowych miejsc pracy (w okresie 2 lat)	1.2.116	szt
10.	Liczba osób tygodniowo korzystających z obiektów sportowych (po 2 latach)	3.5.74	osoby
11.	Liczba imprez sportowych	3.5.75	szt
12.	Liczba uczestników imprez sportowych	3.5.76	osoby

**VII. PLAN FINANSOWY NA LATA 2004-2006 (OBLIGATORYJNIE) I NA NASTĘPNE
PLANOWANE LATA (FAKULTATYWNIE)**

W tabeli 47 przedstawiono zestawienie inwestycji, które są przewidziane do wykonania w Planie Rozwoju Lokalnego Miasta i Gminy Września.

Tabela 47. Zestawienie inwestycji przewidzianych do wykonania w PRL.

L.p.	Nazwa zadania	Wartość zadania	Nakłady w latach				
			2004	2005	2006	2007	2008
1.	Budowa środowiskowej hali sportowej we Wrześni	8006,0	56,0	3950,0	4000,0		
	środki własne	1242,5	56,0	592,5	600,0		
	fundusze UE	5926,5		2962,5	3000,0		
	kredyt	795,0		395,0	400,0		
2.	Budowa Zakładu Zagospodarowania Odpadów w miejscowości Bardo	9606,0	200,0	2843,0	3281,0	3282,0	
	środki własne	3769,0	200,0	975,0	1297,0	1297,0	
	WFOŚ	2822,0		853,0	984,0	985,0	
	NFOŚ	3015,0		1015,0	1000,0	1000,0	
	fundusze UE						
3.	Budowa kanalizacji sanitarnej w miejscowościach Września, Psary Polskie, Psary Małe, Psary Wielkie, Słomowo, Słomówko, Nowy Folwark i Przyborki	17000,0	170,0	2000,0	4942,0	4943,0	4945,0
	środki własne	2694,0	170,0	300,0	741,0	741,0	742,0
	fundusze UE	12622,0	-	1500,0	3707,0	3707,0	3708,0
	kredyt	1684,0	-	200,0	494,0	495,0	495,0
4.	Adaptacja pomieszczeń na salę sportową przy SSP 6	600,0	-	150,0	450,0	-	-
	środki własne	600,0	-	150,0	450,0	-	-
	fundusze UE	-	-	-	-	-	-

L.p.	Nazwa zadania	Wartość zadania	Nakłady w latach				
			2004	2005	2006	2007	2008
5.	Modernizacja chodników Rynek, Sienkiewicza, Warszawska	478,0	-	350,0	128,0	-	-
	środki własne	478,0	-	350,0	128,0	-	-
	fundusze UE	-	-	-	-	-	-
6.	Budowa hali sportowej przy SSP Kaczanowo	3050,0	-	50,0	1500,0	1500,0	-
	środki własne	500,0	-	50,0	225,0	225,0	-
	fundusze UE	2250,0	-	-	1125,0	1125,0	-
	kredyt	300,0	-	-	150,0	150,0	-
7.	Budowa hali sportowej przy SSP Chwalibogowo	3000,0	-	-	-	1500,0	1500,0
	środki własne	450,0	-	-	-	225,0	225,0
	fundusze UE	2250,0	-	-	-	1125,0	1125,0
	kredyt	300,0	-	-	-	150,0	150,0
8.	Budowa nawierzchni drogowej parkingu i chodników ul. Dyw. Piechoty	509,0	52,9	140,0	316,1	-	-
	środki własne	424,0	7,9	100,0	316,1	-	-
	Wrzesińska Spółdzielnia Mieszkaniowa	85,0	45,0	40,0	-	-	-
	RAZEM	42249,0	478,9	9483,0	14617,1	11225,0	6445,0

Z powyższej tabeli wynika, że faktyczne nakłady na realizację inwestycji są większe niż możliwości finansowe Miasta i Gminy Września. Wynika to z tego, że zaplanowane zadania inwestycyjne będą realizowane nie tylko ze środków własnych, ale w dużej mierze przy założeniu finansowania zewnętrznego, przede wszystkim z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej.

Aby zadania inwestycyjne wpisane w Plan Rozwoju Lokalnego Miasta i Gminy Września mogły zostać zrealizowane, konieczne będzie pozyskanie środków zewnętrznych. Plan zakłada finansowanie wkładu własnego, oprócz środków przeznaczonych w budżecie na inwestycje, również z kredytów preferencyjnych i komercyjnych.

Tabela 51. Przepływy finansowe do 2014 roku

Prognoza budżetu Miasta i Gminy Września na lata 2004 - 2014

(w złotych)

Lp.	Wyszczególnienie	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
	Prognozowane dochody ogółem	52 983 032	64 471 488	65 914 828	66 199 936	67 326 815	66 839 754	69 285 266	71 835 100	74 494 253	77 267 986	80 161 838
	w tym:											
1.	podatki i opłaty lokalne	13 659 000	13 703 080	14 114 172	14 537 598	14 973 725	15 422 937	15 885 625	16 362 194	16 853 060	17 358 652	17 879 411
2.	udziały w podatkach dochodowych	11 947 413	12 643 455	13 413 441	14 230 320	15 096 946	16 016 351	16 991 746	18 026 544	19 124 360	20 289 034	21 524 636
3.	dochody z majątku gminy	3 130 000	5 904 575	2 314 800	2 387 392	2 462 888	2 541 403	2 623 059	2 707 982	2 796 301	2 888 153	2 983 679
	w tym sprzedaż	2 180 000	4 159 575	500 000	500 000	500 000	500 000	500 000	500 000	500 000	500 000	500 000
4.	subwencje	18 473 323	18 678 978	19 239 347	19 816 528	20 411 024	21 023 354	21 654 055	22 303 677	22 972 787	23 661 970	24 371 830
5.	dotacje celowe na zadania z zakresu administracji rządowej	4 861 810	7 318 500	7 538 055	7 764 197	7 997 123	8 237 036	8 484 147	8 738 672	9 000 832	9 270 857	9 548 983
6.	dotacje z budżetu państwa na własne zadania bieżące gminy	291 906	868 400	894 452	921 286	948 924	977 392	1 006 714	1 036 915	1 068 022	1 100 063	1 133 065
7.	dotacje z budżetu państwa na inwestycje własne gminy	21 416	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
8.	dotacje z funduszy celowych	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
9.	środki ze źródeł pozabudżetowych	45 000	4 802 500	7 832 000	5 957 000	4 833 000	2 000 000	2 000 000	2 000 000	2 000 000	2 000 000	2 000 000
10.	pozostałe dochody	553 164	552 000	568 560	585 617	603 185	621 281	639 919	659 117	678 890	699 257	720 235
	w tym opłata eksploatacyjna	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Informacja na temat założeń przyjętych przy prognozowaniu dochodów na lata następne

	lata :	2 005	2 006	2 007	2 008	2 009	2 010	2 011	2 012	2 013	2 014
- przewidywana stopa inflacji		3,0%	3,0%	3,0%	3,0%	3,0%	3,0%	3,0%	3,0%	3,0%	3,0%

Lp.	Wyszczególnienie	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
1.	Dochody ogółem	52 983 032	64 471 488	65 914 828	66 199 936	67 326 815	66 839 754	69 285 266	71 835 100	74 494 253	77 267 986	80 161 838
2.	Wydatki bieżące (bez odsetek od poz.)	49 271 938	53 989 038	56 688 490	59 522 914	62 499 060	64 374 032	66 305 253	68 294 410	70 343 243	72 453 540	74 627 146
3.	Obsługa długu publicznego	2 163 300	2 229 450	2 519 927	1 824 473	0	0	0	0	0	0	0
4.	Wolne środki	1 547 794	8 253 000	6 706 411	4 852 549	4 827 755	2 465 722	2 980 013	3 540 689	4 151 010	4 814 446	5 534 692

VIII. SYSTEM WDRAŻANIA

System wdrażania Planu Rozwoju Lokalnego Miasta i Gminy Września jest realizowany w oparciu o system wdrażania pomocy strukturalnej Unii Europejskiej.

Unia Europejska nakłada na beneficjentów korzystających ze środków finansowych funduszy strukturalnych obowiązek przestrzegania zasad i procedur wspólnotowych, które zostały określone w Rozporządzeniu Ramowym nr 1260/1999/WE z dnia 21 czerwca 1999 roku.

Poszczególne projekty będą wdrażane w oparciu o zasady wydatkowania środków według źródeł ich pochodzenia. Korzystanie ze środków własnych, jak i środków unijnych wymusza konieczność sprostania wielu wymogom formalnym, głównie za sprawą odmiennych zasad wykorzystania danych środków finansowych.

Funkcję instytucji wdrażającej i koordynującej realizację Planu Rozwoju Lokalnego będzie pełnił Urząd Miasta i Gminy Września. Szczególnie zaangażowani będą Wydział Infrastruktury Technicznej i Skarbnik Miasta i Gminy wraz z podległymi mu wydziałami.

Zakres zadań Instytucji Zarządzającej obejmuje między innymi:

- ustalenie szczegółowych zasad i kryteriów realizacji Planu,
- zapewnienie zgodności realizacji Planu z poszczególnymi dokumentami programowymi wyższego rzędu (m.in. w zakresie zamówień publicznych, zasad konkurencji, ochrony środowiska),
- zbieranie danych statystycznych i finansowych na temat postępów wdrażania oraz przebiegu realizacji projektów w ramach Planu,
- przygotowanie rocznych raportów na temat wdrażania Planu,
- dokonanie oceny po zakończeniu realizacji Planu.

Do właściwej oceny Planu Rozwoju Lokalnego Instytucja Zarządzająca może tworzyć grupy robocze, a także korzystać z opinii niezależnych ekspertów lub usług innych instytucji.

IX. SPOSOBY MONITOROWANIA, OCENY I KOMUNIKACJI SPOŁECZNEJ

1. System monitorowania Planu Rozwoju Lokalnego

Kluczowe znaczenie w monitorowaniu i stymulowaniu realizacji Planu Rozwoju Lokalnego posiada zespół ds. Rozwoju Miasta i Gminy Września. Instytucja Zarządzająca współpracuje z radnymi, których główną rolę będzie monitorowanie przebiegu realizacji zadań zawartych w Planie oraz ewentualne interweniowanie w przypadku stwierdzenia spóźnień lub nieuzasadnionej rezygnacji z realizacji zadania.

2. Sposoby oceny Planu Rozwoju Lokalnego

Skuteczność Planu Rozwoju Lokalnego będzie poddawana bieżącej ocenie. Sprawowana ona będzie przez zespół ds. Rozwoju i Radę Miejską przy pomocy wskaźników postępu realizacji i oceny skuteczności wdrażanych projektów określonych w poszczególnych programach operacyjnych i w wytycznych opracowanych przez Ministerstwo Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej pt: „Wskaźniki do projektów realizowanych w ramach ZPORR”.

3. Public Relations Planu Rozwoju Lokalnego

Zadaniem działań informacyjnych i promocyjnych jest:

- zapewnienie powszechnego dostępu do informacji o możliwościach ubiegania się o wsparcie ze środków funduszy strukturalnych na realizację projektów służących rozwojowi regionalnemu dla wszystkich grup docelowych z terenu Miasta i Gminy,
- zapewnienie czytelnej informacji o kryteriach oceny i wyboru projektów oraz obowiązujących w tym zakresie procedurach,
- zapewnienie informowania opinii publicznej o zakresie i wymiarze pomocy wspólnotowej dla poszczególnych projektów i rezultatach działań na poziomie Gminy i Miasta Września,
- inicjowanie dodatkowych działań promocyjnych o zasięgu lokalnym,
- zapewnienie współpracy z instytucjami zaangażowanymi w monitorowanie i realizowanie Planu Rozwoju Lokalnego w zakresie działań informacyjnych i promocyjnych poprzez wymianę informacji i wspólne przedsięwzięcia,
- wykorzystanie nowoczesnych źródeł przekazu i nowoczesnych technologii, m.in. takich jak: internet, poczta elektroniczna, elektroniczna archiwizacja dokumentów, w celu usprawnienia komunikacji pomiędzy podmiotami uczestniczącymi w realizacji Planu Rozwoju Lokalnego.

Wszelkie działania podejmowane w ramach Planu Rozwoju Lokalnego będą uwzględniały specyficzne potrzeby grup docelowych w kwestii informacji oraz użytych instrumentów w celu

osiągnięcia maksymalnej skuteczności. Grupami docelowymi w tym zakresie są:

- społeczeństwo – ostateczni beneficjenci – kształtowanie i informowanie opinii publicznej poprzez przekazywanie powszechnej wiedzy o działaniach Unii Europejskiej, o wdrażaniu i wykorzystywaniu środków wspólnotowych, o korzyściach płynących z członkostwa, o budowaniu pozytywnego wizerunku podmiotów zaangażowanych w proces wdrażania pomocy, co przyczyni się do poparcia dla inwestycji,
- beneficjenci instytucjonalni – osoby, instytucje lub grupy społeczne bezpośrednio korzystające z wdrażanej pomocy:
 - jednostki samorządu terytorialnego szczebla gminnego sąsiadujące z gminą oraz samorządy pomocnicze,
 - podmioty będące jednostkami podległymi samorządowi gminnemu bądź realizujące zadania jednostki samorządu terytorialnego,
 - podmioty gospodarcze,
 - organizacje zrzeszające przedsiębiorców,
 - organizacje pozarządowe,
 - inne organizacje społeczne,
 - media.

Szczególnie istotną jest potrzeba kształtowania pozytywnego wizerunku Planu Rozwoju Lokalnego. Za jego pośrednictwem należy kształtować świadomość w zakresie istnienia oraz możliwości pozyskania środków dla jednostek samorządu terytorialnego, a od tego uzależnione jest wykorzystywanie pomocy w ramach funduszy strukturalnych płynących z Unii Europejskiej. Aby osiągnąć cele związane z informacją i promocją Planu Rozwoju Lokalnego będą stosowane m.in. następujące środki i instrumenty:

- konferencje, seminaria, wykłady, warsztaty, prezentacje- propagujące informacje o możliwościach wykorzystania środków unijnych, o rezultatach wsparcia UE oraz upowszechniające wiedzę na ten temat,
- wizytacje projektów, ekspozycje projektów – mogą stanowić skuteczne metody prezentacji osiągnięć w zakresie inicjatyw z wykorzystywaniem środków unijnych,
- informowanie o projektach i ich promocja przez beneficjentów – dbanie o przekazywanie odpowiedniej wiedzy beneficjentom z terenu Miasta i Gminy Września – odpowiedzialnych za spełnienie wymogów w tym zakresie,
- serwisy internetowe – to szybkie i ogólnodostępne źródło informacji na temat możliwości pozyskania pomocy unijnej, zaś dla opinii publicznej będzie to kompleksowe źródło informacji

- o osiągnięciach Planu Rozwoju Lokalnego i wsparciu ze środków Unii Europejskiej dla Wrześni,
- publikacje, broszury informacyjne, plakaty, reklamy, materiały audiowizualne, ulotki – pozwalają w łatwy, przystępny i atrakcyjny sposób przekazywać wiedzę o Unii Europejskiej i dostępnej pomocy, a także o roli instytucji samorządowych w zarządzaniu tą pomocą,
 - współpraca z mediami – publikacje prasowe, artykuły, relacje, wiadomości w lokalnej i regionalnej telewizji oraz rozgłoszeniach radiowych, audycje, reklamy czy ogłoszenia to kluczowe źródła przekazu wszelkich informacji o realizacji Planu Rozwoju Lokalnego w szczególności w odniesieniu do opinii publicznej.

Tabela 52. Zestawienie inwestycji przewidzianych do wykonania w gminie Września (w tys. zł.).

L.p.	Nazwa zadania	Wartość zadania	Nakłady w latach				
			2004	2005	2006	2007	2008
1.	Budowa środowiskowej hali sportowej we Wrześni	8006,0	56,0	3950,0	4000,0		
	środki własne	1242,5	56,0	592,5	600,0		
	fundusze UE	5926,5		2962,5	3000,0		
	kredyt	795,0		395,0	400,0		
2.	Budowa Zakład Zagospodarowania Odpadów wraz z linią sortowniczą w Bardzie	9606,0	200,0	2843,0	3281,0	3282,0	
	środki własne	3769,0	200,0	975,0	1297,0	1297,0	
	WFOŚ	2822,0		853,0	984,0	985,0	
	NFOŚ	3015,0		1015,0	1000,0	1000,0	
	fundusze UE						
3.	Budowa kanalizacji sanitarnej w miejscowościach Września, Psary Polskie, Psary Małe, Psary Wielkie, Słomowo i Przyborki	17000,0	170,0	2000,0	4942,0	4943,0	4945,0
	środki własne	2694,0	170,0	300,0	741,0	741,0	742,0
	fundusze UE	12622,0	-	1500,0	3707,0	3707,0	3708,0
	kredyt	1684,0	-	200,0	494,0	495,0	495,0
4.	Adaptacja pomieszczeń na salę sportową przy SSP 6	600,0	-	150,0	450,0	-	-
	środki własne	600,0	-	150,0	450,0	-	-
	fundusze UE	-	-	-	-	-	-
5.	Modernizacja chodników Rynek, Sienkiewicza, Warszawska	478,0	-	350,0	128,0	-	-
	środki własne	478,0	-	350,0	128,0	-	-
	fundusze UE	-	-	-	-	-	-

L.p.	Nazwa zadania	Wartość zadania	Nakłady w latach				
			2004	2005	2006	2007	2008
6.	Budowa hali sportowej przy SSP Kaczanowo	3050,0	-	50,0	1500,0	1500,0	-
	środki własne	500,0	-	50,0	225,0	225,0	-
	fundusze UE	2250,0	-	-	1125,0	1125,0	-
	kredyt	300,0	-	-	150,0	150,0	-
7.	Budowa hali sportowej przy SSP Chwalibogowo	3000,0	-	-	-	1500,0	1500,0
	środki własne	450,0	-	-	-	225,0	225,0
	fundusze UE	2250,0	-	-	-	1125,0	1125,0
	kredyt	300,0	-	-	-	150,0	150,0
8.	Budowa nawierzchni drogowej parkingu i chodników ul. Dyw. Piechoty	509,0	52,9	140,0	316,1	-	-
	środki własne	424,0	7,9	100,0	316,1	-	-
	Wrzesińska Spółdzielnia Mieszkaniowa	85,0	45,0	40,0	-	-	-
9.	Rewitalizacja kościoła drewnianego Września -Lipówka	590,3					
	środki własne	147,6		74,0	73,6		
	fundusze UE	442,7		221,0	221,7		

Zadania od 1 do 8 zostały przedstawione w rozdziale IV niniejszego opracowania, ich inwestorem będzie Urząd Miasta i Gminy Września. Zadanie 9 zaś będzie realizowane przez parafię rzymsko-katolicką pod wezwaniem św. Krzyża.

Zadanie 9. Rewitalizacja kościoła drewnianego Września -Lipówka

Określenie kryteriów kolejności realizacji

Realizacja zadania przewidziana jest na lata 2005-2006

Zgodność z planem zagospodarowania przestrzennego

Zadanie jest zgodne z założeniami zagospodarowania przestrzennego gminy Września

Etapy działania wraz z przewidzianym czasem (harmonogramem) realizacji

Zadanie inwestycyjne będzie polegało na wykonaniu inwestycji w cyklu dwuletnim. Przedmiotem inwestycji jest kościółek drewniany z XV wieku.

- Remont i odnowienie budynku kościoła
- remont i odnowienie obiektów małej architektury występującej wokół kościoła.

Inwestycja obejmować będzie wykonanie remontu i odnowienia budynku kościółka drewnianego oraz obiektów małej architektury występującej wokół kościoła takiej jak: Krzyż, Droga krzyżowa, Figura Matki Boskiej, Źródło „Emaus”.

Instytucje i podmioty uczestniczące we wdrażaniu

We wdrażaniu uczestniczy Parafia Rzymsko-Katolicka p.w. św. Krzyża we Wrześni.

Nakłady do poniesienia:

Tabela 53. Nakłady na rewitalizację kościoła drewnianego Września – Lipówka (w tys. zł)

	Wyszczególnienie	2005	2006	SUMA
1	Środki własne	74.0	73.6	147.6
2	Fundusze UE	221.0	221.7	442.7
	Razem	295.0	295.3	590,3

Inwestycja jest planowana do realizacji etapowo i będzie rozłożona w czasie – na okres 2 lat (lata 2005-2006). Zakłada się możliwość finansowania omawianej inwestycji ze źródeł zewnętrznych, przede wszystkim ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego. Zgodnie z posiadanymi informacjami udział środków zewnętrznych z ERDF zaplanowano na poziomie 75%. Kwoty prezentowane w tabeli powyżej zawierają również koszty niekwalifikowane (w sumie 590,3 tys. zł we wszystkich latach realizacji inwestycji)

Oczekiwania i rezultaty

Wskaźniki służące do mierzenia efektów realizacji projektu w przypadku finansowania z funduszy Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego:

Produkty:

- powierzchnia zrewitalizowanego obiektu dziedzictwa kulturowego – 3505 m².

Rezultaty:

- zabezpieczenie obiektu przed zagrożeniami

Oddziaływanie

- liczba osób zwiedzających obiekt zwiększy się o ok. 1500 osób rocznie.

SPIS TABEL

Tabela 1. Struktura ludności według grup wiekowych i płci w 2003.....	13
Tabela 2. Procentowy udział poszczególnych kategorii odpadów w mieście i na wsi.	36
Tabela 3. Zbycie nieruchomości w roku 2002	38
Tabela 4. Zbycie nieruchomości w roku 2003.	39
Tabela 5. Nabycie nieruchomości w roku 2003.	39
Tabela 6. Zbycie nieruchomości w roku 2004.	39
Tabela 7. Nabycie nieruchomości w roku 2004.	39
Tabela 8. Najwięksi pracodawcy w mieście i gminie Września.....	42
Tabela 9. Ludność gminy Września w latach 2001 – 2003.....	43
Tabela 10. Aktywność zawodowa mieszkańców gminy Września w latach 2001 – 2003.....	43
Tabela 11. Ruch naturalny ludności w gminie Września w latach 2001 – 2003	43
Tabela 12. Ludność według głównego źródła utrzymania w gminie Września (utrzymujący się z pracy).....	44
Tabela 13. Ludność według głównego źródła utrzymania w gminie Września (niezarobkowe źródła).....	45
Tabela 14. Świadczenia pomocy społecznej realizowane w latach 1997-2003.....	47
Tabela 15. Powody przyznawania pomocy w latach 1997 – 2003.....	47
Tabela 16. Liczba osób bezrobotnych w gminie Września w latach 1999 – 2002	49
Tabela 17. Liczba osób bezrobotnych według płci w gminie Września w latach 1999 – 2002.....	49
Tabela 18. Bezrobotni zarejestrowani według wieku (stan na dzień 31.12.)	50
Tabela 19. Bezrobotni zarejestrowani według wykształcenia (stan na dzień 31.12.).....	50
Tabela 20. Rynek pracy w gminie Września	51
Tabela 21. Podstawowe dane dotyczące przestępczości na terenie gminy Września w latach 1999-2003.....	59
Tabela 22. Szczegółowe zmiany liczby uczniów w przeciągu ostatnich dziesięciu lat szkolnych...	67
Tabela 23. Szczegółowa liczba dzieci w gimnazjach gminy Września od września 1999.	68
Tabela 24. Szczegółowa liczba dzieci w przedszkolach przy szkołach podstawowych z ostatnich dziesięciu lat szkolnych.....	68
Tabela 25. Szczegółowa liczba dzieci w przedszkolach w roku szkolnym 2004/2005.....	69
Tabela 26. Stan zatrudnienia w przedszkolach na terenie gminy w roku szkolnym 2000-2001.....	70

Tabela 27. Stan zatrudnienia w przedszkolach na terenie gminy w roku szkolnym 2001-2002.....	70
Tabela 28. Stan zatrudnienia w przedszkolach na terenie gminy w roku szkolnym 2002-2003.....	70
Tabela 29. Stan zatrudnienia w przedszkolach na terenie gminy w roku szkolnym 2003-2004.....	71
Tabela 30. Stan zatrudnienia w przedszkolach na terenie gminy w roku szkolnym 2004-2005.....	71
Tabela 31. Zatrudnienie administracji i obsługi w gimnazjach w roku szkolnym 2004/2005.	71
Tabela 32. Zatrudnienie w szkołach podstawowych w roku szkolnym 2004/2005.	71
Tabela 33. Liczba nauczycieli pełnozatrudnionych i niepełnozatrudnionych wg poziomu wykształcenia.....	72
Tabela 34. Liczba nauczycieli pełnozatrudnionych i niepełnozatrudnionych wg stopnia awansu zawodowego.....	73
Tabela 35. Stan wyposażenia placówek szkolnych gminy Września.	73
Tabela 36. SSP (liczba dzieci wg urodzeń w obwodach szkolnych).....	76
Tabela 37. Liczba dzieci w szkołach miasta i gminy Września – prognoza do 2011.	77
Tabela 38. Arkusz oceny inwestycji.....	86
Tabela 39. Nakłady na budowę hali środowiskowej we Wrześni.	89
Tabela 40. Nakłady na budowę kanalizacji sanitarnej	91
Tabela 41. Nakłady na rozbudowę Zakładu Zagospodarowania Odpadów w Bardzie.....	93
Tabela 42. Nakłady na adaptację pomieszczeń na halę sportową przy SSP nr 6 we Wrześni	94
Tabela 43. Nakłady na modernizację chodników we Wrześni.....	95
Tabela 44. Nakłady na budowę hali sportowej w Kaczanowie	96
Tabela 45. Nakłady na budowę hali sportowej w Chwalibogowie.	97
Tabela 46. Nakłady na budowę nawierzchni drogowej we Wrześni.....	99
Tabela 47. Oczekiwane wskaźniki produktu po realizacji inwestycji.....	105
Tabela 48. Oczekiwane wskaźniki rezultatu po realizacji inwestycji.....	105
Tabela 49. Oczekiwane wskaźniki oddziaływania po realizacji inwestycji.....	106
Tabela 50. Zestawienie inwestycji przewidzianych do wykonania w PRL.	107
Tabela 51. Przepływy finansowe do 2014 roku.....	109
Tabela 52. Zestawienie inwestycji przewidzianych do wykonania w gminie Września	114
Tabela 53. Nakłady na rewitalizację kościoła drewnianego Września – Lipówka.....	116

SPIS WYKRESÓW

Wykres 1. Zestawienie gruntów według użytkowania.	7
Wykres 2. Grunty użytkowane rolniczo – miasto.....	7
Wykres 3. Grunty użytkowane rolniczo – wieś.....	8
Wykres 4. Grunty pod wodami i rowami – miasto.....	8
Wykres 5. Grunty pod wodami i rowami – wieś.....	8
Wykres 6. Tereny komunikacyjne – miasto.....	9
Wykres 7. Tereny komunikacyjne – wieś.....	9
Wykres 8. Grunty pod lasami – miasto.....	9
Wykres 9. Grunty pod lasami – wieś.	10
Wykres 10. Tereny zurbanizowane i rekreacyjne – miasto.....	10
Wykres 11. Tereny zurbanizowane i rekreacyjne – wieś.	11
Wykres 12. Liczba ludności w mieście Września w latach 1999-2003	11
Wykres 13. Liczba ludności na terenach wiejskich gminy Września w latach 1999-2003.....	12
Wykres 14. Przyrost naturalny w gminie Września.....	12
Wykres 15. Struktura ludności gminy Września według wieku i płci w roku 2003.....	13
Wykres 16. Struktura ludności gminy Września według płci w roku 2003.	14
Wykres 17. Procentowy udział poszczególnych kategorii odpadów – miasto.	36
Wykres 18. Procentowy udział poszczególnych kategorii odpadów – wieś.	37
Wykres 19. Podstawowe dane dotyczące przestępczości na terenie gminy Września w latach 1999-2003.....	60